

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ PROGRAMI**

**YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE TÜRK
MASALLARININ KÜLTÜR AKTARIMINDA
KULLANILMASI ÜZERİNE BİR İNCELEME: “AZ GİTTİK
UZ GİTTİK” MASAL KİTABI ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÖZGÜR VARDAR

İSTANBUL, 2023

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ PROGRAMI**

**YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE TÜRK
MASALLARININ KÜLTÜR AKTARIMINDA
KULLANILMASI ÜZERİNE BİR İNCELEME: “AZ GİTTİK
UZ GİTTİK” MASAL KİTABI ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ÖZGÜR VARDAR
(200521059)**

**DANIŞMAN
(Prof. Dr. Şaban Sağlık)**

İSTANBUL, 2023

07/04/2023

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Yabancılara Türkçe Öğretimi Tezli Yüksek Lisans programı öğrencisi 200521059 numaralı Özgür VARDAR'ın hazırladığı "Yabancı Türkçe Öğretiminde Türk Masallarının Değerler Aktarımında Kullanılması Üzerine Bir İnceleme: Pertev Naili Boratav'ın Az Gittik Uz Gittik Adlı Masal Kitabı Örneği" konulu Yüksek Lisans tezi ile ilgili Tez Savunma Sınavı, 07/04/2023 Cuma günü saat 14:00'da yapılmış, sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **Kabulüne Oy Çoğunluğu/Oy Birliği** ile karar verilmiştir.

Tez adı değişikliği yapılması halinde: Tez adının Yabancılara Türkçe Öğretiminde Türk Masallarının Kültür Aktarımında Kullanılması Üzerine Bir İnceleme: "Az Gittik Uz Gittik" Masal Kitabı Örneği. şeklinde değiştirilmesi uygundur.

Jüri Üyesi	Karar
1. (Danışman) PROF.DR.ŞABAN SAĞLIK	Kabul
2. PROF. DR. ALİ FUAT ARICI	Kabul
3. DOÇ.DR.MUHAMMET SANİ ADIGÜZEL	Kabul
4.	
5.	
6. (İkinci Danışman)*.....	

*2. Danışman varsa doldurulması gerekmektedir.

ETİK BİLDİRİM

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bağlı olduğum üniversite veya bir başka üniversitedeki başka bir çalışma olarak sunulmadığını beyan ederim.

Özgür VARDAR

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE TÜRK MASALLARININ KÜLTÜR AKTARIMINDA KULLANILMASI ÜZERİNE: “AZ GİTTİK UZ GİTTİK” MASAL KİTABI ÖRNEĞİ

Özgür Vardar

ÖZET

Toplumlari bir arada tutan ve sürekliliğini sağlayan en önemli olgu kültürdür. Kültürel öğeler, toplumların tanınmasında ve tanıtılmasında en önemli unsurlardır. Bu unsurlar aynı zamanda; toplumdaki bireylerin birbirlerine olan güven duygularının oluşmasında ve sağlıklı bir toplum düzenin sağlanmasında önemli rol oynamaktadır. Bu bağlamda kültür aktarımının yabancılar dil öğretiminde önemli olduğu çalışmamızda ortaya konmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmanın amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültürel aktarım açısından masallarda karşılaşılan kültürel öğeleri tespit etmektir. Bu amaçla yabancılar Türkçe öğretiminde temel ilkelerden olan dil ile kültürün de verilmesi ilkesi doğrultusundan hareketle, Diller İçin Avrupa Ortak Çerçeve Programı’nda (CEFR) belirtilen sosyokültürel öğelere göre masallarda yer alan kültürel öğeler incelenmiştir. Türk masallarının kültür aktarımında ne kadar etkili olduğunu ortaya çıkarılması hedeflenmiştir. Buradan hareketle; literatürde konuyla ilgili geniş bir tarama yapılmıştır. Çalışmanın ana konusu olan “Az Gittik Uz Gittik” adlı eserdeki masalların içerisindeki kültür öğeleri; CEFR, konu ile ilgili tez, makale ve diğer bilimsel çalışmalardan faydalanılarak incelenmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi tekniği kullanılmış, masallar kültürel unsurlar açısından, yorumlayıcı yaklaşım ile değerlendirilmiştir.

Elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenerek 1307 adet kültürel öğe tespit edilmiş ve elde edilen bulgular ile benzer çalışmalarla yorumlanmıştır. Sonuç olarak; masalların yabancılar Türkçe öğretiminde kültürel aktarımın yeterliliği ve kullanılabilirliğinin Türk masalları aracılığıyla gelecek nesillere aktarımında önemli etkisinin olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yabancılar Türkçe Öğretimi, Kültür Aktarımı, Türk Masalları, Sosyokültürel Öğeler.

**A STUDY ON THE USE OF TURKISH FABLES IN CULTURAL
TRANSMISSION TO TEACH TURKISH TO FOREIGNERS: "AZ
GİTTİK UZ GİTTİK" FABLE BOOK EXAMPLE**

Özgür Vardar

ABSTRACT

Culture is the most important phenomenon that keeps societies together and ensures their continuity. Cultural elements are the most important elements in the recognition and promotion of societies. These cultural values are among the necessary elements for individuals in society to have a sense of trust in each other and to ensure a healthy social order. In this context, the importance of culture transfer in language teaching to foreigners has been tried to be achieved in our study.

This study aims to determine the cultural elements encountered in fables in terms of cultural transmission in teaching Turkish as a foreign language. For this purpose, in line with the principle of giving culture along with the language, which is one of the basic principles in teaching Turkish to foreigners, the cultural elements in the tales were examined according to the socio-cultural elements specified in the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR). The cultural components in the fables of the work "Az Gittik Uz Gittik", which is the main subject of the study, were analyzed by making use of CEFR, theses, articles, and other scientific studies. Document analysis technique, one of the qualitative research methods, was used and the fables were evaluated with an interpretative approach in terms of cultural elements.

The data obtained were analyzed with content analysis and 1307 cultural elements were identified and the findings were evaluated with similar studies. As a result, it has been determined that fables have a significant effect on the adequacy and usability of cultural transmission in teaching Turkish to foreigners to future generations through Turkish fables.

Keywords: Teaching Turkish to Foreigners, Cultural Transmission, Turkish Tales, Sociocultural Elements.

ÖNSÖZ

Yabancılar dil öğretimi; bir dilin yalnızca gramerinin ya da söz varlığının aktarımından ibaret değildir. Bununla birlikte öğrenilen dilin kültürel öğelerinin de dil vasıtasıyla iletilmesi önemlidir. Zira dil ve kültürün hem taşıyıcı ve hem de yaşatıcı özellikleri bulunmaktadır. Bu bağlamda; bir dilin daha iyi anlaşılabilmesi için kültürünün de verilmesi gerekmektedir. Yani, her dilin ait olduğu toplumun kültürü ile doğduğu, geliştiği ve gelecek nesillere aktarıldığı düşünüldüğünde, dil ile kültürün ayrılmaz bir bütün olduğunu ifade etmek mümkündür.

Yabancılar dil eğitiminde kültür aktarımının önemli olduğundan yola çıkarak çalışmamızda yabancılar Türkçe öğretiminde Türk masallarının kültür aktarımında ne kadar etkili olduğu incelenmiştir. Çalışmada; Pertev Naili Boratav'ın “Az Gittik Uz Gittik” adlı masal kitabı inceleme konusu olarak seçilmiştir. Bu kitapta 49 adet masal bulunmaktadır. Ancak bu masallardan “Karatepeli Hikâyeleri” adlı eser güldürü özelliği taşıyan kısa fıkralardan oluşması nedeniyle, incelemeye dâhil edilmemiştir. CEFR'nin hazırlamış olduğu 7 ana başlıktan oluşan kültür sınıflandırması çerçevesinde, bu masalların içeriğinde bulunan kültürel öğelerin tespit edilmesi hedeflenmiştir.

Çalışmamın her alanında bana yardımcı olan, yardımına ihtiyaç duyduğum her an bana yol gösteren değerli danışmanım Sayın Prof. Dr. Şaban SAĞLIK'a teşekkürlerimi sunarım.

Hayatım boyunca her an yanımda olup bana destek olan annem Hülya VARDAR'a, babam Bahattin VARDAR'a, aileme ve kıymetli arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Mayıs, 2023

Özgür VARDAR

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ	vi
TABLO LİSTESİ	x
ŞEKİL LİSTESİ	xii
KISALTMALAR	xiv
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	6
1. ARAŞTIRMANIN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ.	6
1.1. DİL NEDİR?	6
1.2. KÜLTÜR NEDİR?	7
1.3. DİL-KÜLTÜR İLİŞKİSİ	9
1.3.1. Yeni Dil Eğitiminde Dil-Kültür İlişkisinin Yeri	10
1.3.2. Dil Eğitiminde Çok Kültürlülük	13
1.4. MASAL KAVRAMI	14
1.4.1. Türk Masalları	17
1.5. GELİŞİM ÖZELLİKLERİNE GÖRE TÜRK MASALLARI	19
1.6. MASALLARIN DİL ÖĞRETİMİNDEKİ ÖNEMİ	20
İKİNCİ BÖLÜM	22
2. YABANCILARA DİL ÖĞRETİMİNDE KÜLTÜR AKTARIMI	22
2.1. YABANCILARA DİL ÖĞRETİMİ	22
2.2. AVRUPA DİLLERİ ORTAK ÇERÇEVE PROGRAMI	24
2.3. YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE KÜLTÜRÜN YERİ	26
2.4. YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE KÜLTÜRÜN SINIFLANDIRILMASI ..	29
2.5. YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ ÇALIŞMALARI	34
2.6. YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİRKEN GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURULAN TEMEL İLKELER	35
2.7. YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KÜLTÜR AKTARIMI	36
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	38
3. YÖNTEM	38
3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ	38
3.2. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ	39
3.3. ARAŞTIRMANIN İNCELEME NESNESİ	39
3.4. VERİLERİN TOPLANMASI	41
3.5. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ	41
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	42
4. BULGULAR	42
4.1. GÜNLÜK YAŞAM	43
4.1.1. Çalışma Zamanları ve Alışkanlıkları	44
4.1.2. İş Dışında Serbest Zaman Etkinlikleri, Hobiler, Sporlar	46
4.1.3. Yemek Öğünleri ve Sofra Kültürü	47

4.2. YAŞAM KOŞULLARI.....	48
4.2.1. Yaşam Standartları	48
4.2.2. Ev Koşulları.....	50
4.2.3. Çiftlik Hayvanları.....	51
4.2.4. Evcil Hayvanlar	52
4.2.5. Ulaşım Araçları.....	54
4.2.6. Aletler, Eşyalar	56
4.2.7. Sosyal ve Tarihi Mekânlar	58
4.2.8. Sosyal Güvence	59
4.2.9. Efsanevi Mekânlar	59
4.2.10. Yerler	60
4.2.11. Ülkeler.....	61
4.2.12. Şehirler	61
4.2.13. Bölgeler	62
4.3. KİŞİLER ARASI İLİŞKİLER.....	63
4.3.1. Aile Yapıları ve İlişkileri.....	64
4.3.2. Kadın-Erkek İlişkileri	65
4.3.3. Halk-Yönetici İlişkileri.....	66
4.3.4. İş İlişkileri.....	68
4.3.5. Politik ve Dinsel Gruplar Arası İlişkiler.....	69
4.4. DEĞERLER, İNANÇLAR, TUTUM VE DAVRANIŞLAR	69
4.4.1. Meslek Kolları.....	70
4.4.2. Gelenekler.....	72
4.4.3. Müzik	73
4.4.4. Din	75
4.4.5. Dini Söyleyişler	77
4.4.6. Efsanevi, Doğaüstü Varlıklar, Kişiler ve Olaylar	78
4.4.7. Tarih, Tarihi Kişilikler ve Olaylar.....	80
4.4.8. Sosyal Sınıf	81
4.4.9. Atasözleri ve Deyimler	82
4.5. SÖZSÜZ İLETİŞİM-VÜCUT DİLİ.....	83
4.6. SOSYAL GELENEKLER	84
4.6.1. Yemekler.....	84
4.6.2. İçecekler.....	86
4.6.3. Kıyafetler, Aksesuarlar	87
4.6.4. Davranış ve Sohbet Kuralları.....	89
4.6.5. Yasaklar, Emirler	90
4.6.6. Hediyeler.....	91
4.7. GELENEKSEL, TÖRENSEL DAVRANIŞLAR	93
4.7.1. Doğum, Evlilik	93
4.7.2. Vefat.....	95
4.7.3. Tören, Festival ve Kutlamalar.....	96
4.7.4. Dini Ananeler	97
4.8. MASALLARDA GEÇEN DEĞERLERE İLİŞKİN BULGULAR	98
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	102
5. SONUÇ. TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	102
5.1. ÖNERİLER	116

KAYNAKÇA.....	118
---------------	-----

TABLO LİSTESİ

Sayfa

Tablo 2.1: Dil öğretiminin ilkeleri.	23
Tablo 2.2: Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı (CEFR) sosyokültürel sınıflandırması.....	32
Tablo 2.3: Türk Maarif Vakfı'nın sosyokültürel sınıflandırması.....	33
Tablo 3.1: İncelenen masal kitabında yer alan masallar.	40
Tablo 4.1: Masallarda belirlenen sosyokültürel öğelere ilişkin bulgular	42
Tablo 4.2: Çalışma zamanları ve alışkanlıkları öğelerinin frekans dağılımı.....	44
Tablo 4.3: İş dışında serbest zaman etkinlikleri, hobiler, sporlar öğelerinin frekans dağılımı	46
Tablo 4.4: Yemek öğünleri ve sofrâ kültürü öğelerinin frekans dağılımı	47
Tablo 4.5: Yaşam standartları öğelerinin frekans dağılımları.....	49
Tablo 4.6: Ev koşulları öğelerinin frekans dağılımları	50
Tablo 4.7: Çiftlik hayvanları öğelerinin frekans dağılımları	51
Tablo 4.8: Evcil hayvanlar öğelerinin frekans dağılımları.....	52
Tablo 4.9: Ulaşım araçları öğelerinin frekans dağılımları.	54
Tablo 4.10: Aletler, eşyalar öğelerinin frekans dağılımları	56
Tablo 4.11: Sosyal ve tarihi mekânlar öğelerinin frekans dağılımları.	58
Tablo 4.12: Sosyal güvence öğelerinin frekans dağılımları.....	59
Tablo 4.13: Efsanevi mekânlar öğelerinin frekans dağılımları.	59
Tablo 4.14: Yerler öğelerinin frekans dağılımları.....	60
Tablo 4.15: Ülkeler öğelerinin frekans dağılımları.....	61
Tablo 4.16: Şehirler öğelerinin frekans dağılımları	62
Tablo 4.17: Bölgeler öğelerinin frekans dağılımları.	63
Tablo 4.18: Aile yapıları ve ilişkileri öğelerinin frekans dağılımları.....	64
Tablo 4.19: Kadın-erkek ilişkileri öğelerinin frekans dağılımları.....	66
Tablo 4.20: Halk-yönetici ilişkileri öğelerinin frekans dağılımları.....	67
Tablo 4.21: İş ilişkileri öğelerinin frekans dağılımları.....	68
Tablo 4.22: Politik ve dinsel gruplar arası ilişkiler öğelerinin frekans dağılımları...	69
Tablo 4.23: Meslek kolları öğelerinin frekans dağılımları.....	70
Tablo 4.24: Gelenekler öğelerinin frekans dağılımları	72

Tablo 4.25: Müzik öğelerinin frekans dağılımları	74
Tablo 4.26: Din öğelerinin frekans dağılımları.....	75
Tablo 4.27: Dini söyleyişler öğelerinin frekans dağılımları	77
Tablo 4.28: Efsanevi, doğaüstü varlıklar, kişiler ve olaylar öğelerinin frekans dağılımları	79
Tablo 4.29: Tarih, tarihi kişilikler ve olaylar öğelerinin frekans dağılımları.....	80
Tablo 4.30: Sosyal sınıf öğelerinin frekans dağılımları	81
Tablo 4.31: Atasözleri ve deyimler öğelerinin frekans dağılımları	82
Tablo 4.32: Sözsüz iletişim-vücut dili öğelerinin frekans dağılımları	83
Tablo 4.33: Yemekler öğelerinin frekans dağılımları	84
Tablo 4.34: İçecekler öğelerinin frekans dağılımları	86
Tablo 4.35: Kıyafetler, aksesuarlar öğelerinin frekans dağılımları.....	87
Tablo 4.36: Davranış ve sohbet kuralları öğelerinin frekans dağılımları.....	89
Tablo 4.37: Yasaklar, emirler öğelerinin frekans dağılımları	90
Tablo 4.38: Hediyeler öğelerinin frekans dağılımları	91
Tablo 4.39: Doğum, evlilik öğelerinin frekans dağılımları.....	93
Tablo 4.40: Vefat öğelerinin frekans dağılımları	95
Tablo 4.41: Tören, festival ve kutlamalar öğelerinin frekans dağılımları.....	96
Tablo 4.42: Dini ananeler öğelerinin frekans dağılımları	97
Tablo 4.43: Masallar içerisinde geçen değerlerin yüzdeleri	99

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 4.1: Sosyalkültürel öğelerin 7 kategorideki dağılım grafiği.....	43
Şekil 4.2: Çalışma zamanları ve alışkanlıkları öğelerinin dağılım grafiği	45
Şekil 4.3: İş dışında serbest zaman etkinlikleri, hobiler, sporlar öğelerinin dağılım grafiği.....	46
Şekil 4.4: Yemek öğünleri ve sofrâ kültürü öğelerinin dağılım grafiği.....	47
Şekil 4.5: Yaşam standartları öğelerinin dağılım grafiği.....	49
Şekil 4.6: Ev koşulları öğelerinin dağılım grafiği	50
Şekil 4.7: Çiftlik hayvanları öğelerinin dağılım grafiği.....	52
Şekil 4.8: Evcil hayvanlar öğelerinin dağılım grafiği.....	53
Şekil 4.9: Ulaşım araçları öğelerinin dağılım grafiği	55
Şekil 4.10: Aletler, eşyalar öğelerinin dağılım grafiği	57
Şekil 4.11: Sosyal ve tarihi mekânlar öğelerinin dağılım grafiği.	58
Şekil 4.12: Yerler öğelerinin dağılım grafiği.....	60
Şekil 4.13: Ülkeler öğelerinin dağılım grafiği.....	61
Şekil 4.14: Şehirler öğelerinin dağılım grafiği	62
Şekil 4.15: Bölgeler öğelerinin dağılım grafiği.....	63
Şekil 4.16: Aile yapıları ve ilişkileri öğelerinin dağılım grafiği.....	65
Şekil 4.17: Kadın-erkek ilişkileri öğelerinin dağılım grafiği.....	66
Şekil 4.18: Halk-yönetici ilişkileri öğelerinin dağılım grafiği.....	67
Şekil 4.19: İş ilişkileri öğelerinin dağılım grafiği.....	68
Şekil 4.20: Meslek kolları öğelerinin dağılım grafiği.....	71
Şekil 4.21: Gelenekler öğelerinin dağılım grafiği	73
Şekil 4.22: Müzik öğelerinin dağılım grafiği	74
Şekil 4.23: Din öğelerinin dağılım grafiği.....	76
Şekil 4.24: Dini söyleyişler öğelerinin dağılım grafiği	78
Şekil 4.25: Efsanevi, doğaüstü varlıklar, kişiler ve olaylar öğelerinin dağılım grafiği.....	79

Şekil 4.26: Tarih, tarihi kişilikler ve olaylar ögelerinin dağılım grafiği.....	80
Şekil 4.27: Sosyal sınıf ögelerinin dağılım grafiği	81
Şekil 4.28: Atasözleri ve deyimler ögelerinin dağılım grafiği	82
Şekil 4.29: Sözsüz iletişim-vücut dili ögelerinin dağılım grafiği	83
Şekil 4.30: Yemekler ögelerinin dağılım grafiği	85
Şekil 4.31: İçecekler ögelerinin dağılım grafiği	87
Şekil 4.32: Kıyafetler, aksesuarlar ögelerinin dağılım grafiği.....	88
Şekil 4.33: Davranış ve sohbet kuralları ögelerinin dağılım grafiği.....	89
Şekil 4.34: Yasaklar, emirler ögelerinin dağılım grafiği	90
Şekil 4.35: Hediyeler ögelerinin dağılım grafiği	92
Şekil 4.36: Doğum, evlilik ögelerinin dağılım grafiği.....	94
Şekil 4.37: Vefat ögelerinin dağılım grafiği	95
Şekil 4.38: Tören, festival ve kutlamalar ögelerinin dağılım grafiği.....	96
Şekil 4.39: Dini ananeler ögelerinin dağılım grafiği	98
Şekil 4.40: Masallar içerisinde geçen değerlerin dağılım grafiği	100

KISALTMALAR

CEFR	: Common European Framework of Reference for Languages-Diller İçin Avrupa Ortak Çerçeve Programı
çev.	: Çeviren
İ.Ü.	: İstanbul Üniversitesi
K.D.	: Kâşif Dehrî
KKEFD	: Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi
s.	: Sayfa
TDK	: Türk Dil Kurumu
TEKE	: Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Dergisi
UNESCO	: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization - Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
yay.haz.	: Yayına hazırlayan

GİRİŞ

Ticaret, evlilik, göç gibi nedenlerle ulusların birbirleriyle olan münasebetlerinin gelişmesi, bireylerin ana dilinin yanında farklı dillerin de öğrenmesi her geçen gün daha da önem kazanmaktadır. Ülke içi ya da uluslararası düzeylerde sosyal, kültürel, iktisadi, siyasi ve daha birçok alanda ilişkilerin kurulabilmesi için ana dilinden ayrı uluslararası ortamda kullanılan dillerin öğrenilmesi artık bir ayrıcalık olmaktan ziyade mecburi duruma gelmiştir.

Bir milletin tarih boyunca ortaya koyup kuşaktan kuşağa aktardığı maddi ve manevi tüm özellikleri kültürdür. Dil de, kültürün temeli ve onun aktarıcısıdır. Dil ve kültürün varlıkları ve devam edebilmeleri birbirlerine bağlıdır. Bu nedenle dil ile kültürü birbirinden ayrı düşünölemeyecek yakından ilişkili kavramlar olarak değerdendirmek mümkündür (Boylu, 2014). Bu bağlamda yabancılara dil öğretiminde kültürel öğelerin de sunulması önem arz etmektedir.

Dil ve kültür birbirini tamamlayan ve birbirinden bağımsız geliştirilemeyecek iki temel kavramdır. Bir dili öğrenirken o dili ait olduğı toplumun kültürel değerdlerinden ayırmak mümkün değildir. Aksi takdirde öğrenilecek dil, öğrencinin zihninde sadece gramer yapılarına ve kelimelere dayanan soyut ve sabit bir sistem olarak kalacaktır. Bunun için öğrencilerin yaşayan ve gerçek dile aşına olmaları ve öğrendiklerini gerçek hayata uygulamaları, yani yansıtmaları gerekmektedir. Bu da ancak dilin bağılı olduğı kültürel değerdlerin özömsenmesi ile mümkün olabilmektedir. Böylece toplumsal değerdler tanıtılacak ve kültürlerarası iletişim sağlanacaktır (Yılmaz, 2022).

Araştırmanın Problem Durumu

Yabancı dil öğretilirken aynı zamanda o dile ait kültürün de birlikte verilmesi gerekliliğı bazı konuyla ilgili yaklaşımlar ve kullanılan tekniklerde de dile getirilmektedir. Bu bağlamda dille kültürün ayrı düşünölemeyeceğı göz önünde bulundurulması gereken önemli bir noktadır. Çünkü yabancı bir dil aynı zamanda

yabancı bir kültür anlamına da gelmektedir. Yeni öğrendiği bir dilin konuşulduğu ortama giren yabancı kişi; yalnızca dille ilgili sorunla karşılaşamayabilir. Bununla birlikte öğrendiği dilin kültürü ile ilgili de bilgi sahibi olması gerekmektedir (Bada, 2000).

Dil öğretiminde dilin konuşulduğu coğrafi bölge de kültürün aktarımında önemli bir faktördür. Örneğin camilere, mimari yapılara ya da yöresel yemeklere gönderme yapan masallarda bunu açıkça görebiliriz. Aktarılan öğeler hayatın içinde veya aynı coğrafi bölgede olduğu için dili öğrenenlerin bunları yaşamının ve deneyimlerinin bir parçası olarak kolayca görebilmeleri önemlidir.

Bazı araştırmacılar; bir dilin öğretildiği coğrafi bölgenin kültür aktarımı bağlamında önemli olduğunu; bazıları ise bu düşüncenin merkezinin, mekân olduğunu savunmaktadırlar. Bayyurt'a göre Türkçenin yabancı dil olarak öğretildiği ortam Türkiye olduğunda Türk kültürü ile ilgili konuların verilmesi önem arz etmektedir. Çünkü Türkiye'nin kültürünü öğrenmeden Türkçeyi öğrenmek ve kullanmak teknik açıdan mümkün olmamaktadır (Bayyurt, 2011). Ancak günümüz toplumları çok kültürlü yapılar haline gelmesi sebebiyle Bayyurt'un ifade ettiği gibi dil eğitiminde kültürün mekânsal ortama göre verilmesi gerçekte kısmen geçerliliğini yitirdiği söylenebilir. Çünkü günümüz toplumları, küreselleşmenin de etkisiyle çok kültürlü yaşam şekline uyum sağlamaya çalışmakta ve bireyler arası etkileşimlerde de kültür yine kilit rol oynamaktadır.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültürel öğelerin doğru ve etkili olarak aktarımında önemli olduğu düşünülen Türk masallarının bu süreç içerisinde ne gibi katkılarda bulunacağı, hangi özelliklerinden faydalanılabileceği hususunun irdelenmesi önem teşkil etmektedir. Bu bağlamda yabancılara Türkçe öğretiminin öncelikli hedefi olan kültürel aktarım bakımından Türk halk edebiyatı ürünlerinden olan masalların kullanılmasının mümkün olup olamayacağı çalışmamızın ana sorunsalını oluşturmaktadır.

Araştırmanın Önemi

Günümüzde yabancı dil öğretiminde hedef dili öğrenen kişinin yalnızca dili kavraması, onun gündelik hayattaki ilişkilerini olumsuz etkileyecektir. Çünkü ilk kez

karşılaştığı bir kültürle yüz yüze gelen birey, karşılıklı ilişkilerde sorun yaşayacaktır. Kültürel konuların da dil ile birlikte verilmesi bu bağlamda önemlidir

Dil bununla beraber, sözlü geleneğin ürünlerinden olan masalların toplumu oluşturan bireylerin eğitiminde aracı bir unsur olarak kullanımına vesile olmuştur. Okur-yazar kesimin çok az olduğu hatta hiç olmadığı zamanlarda insanlar dili kullanarak anlatılan masalların içeriğindeki anlatılmak istenen iletilerle yaşamlarını yönlendirebilmişlerdir. Masallar toplumların yaşam biçimlerine göre şekil aldığı gibi, onların yaşamlarına da şekil vermiş ve geçmişten günümüze uğradığı değişikliklerle birlikte kuşaktan kuşağa aktararak zengin bir kültürel mirasın ortaya çıkmasına aracı olmuşlardır.

Eğitim açısından ele alındığında ise masallar; Türkçe öğretiminde sıkça başvurulmuş kaynaklardır. Çünkü kültür kavramı tüm detaylarıyla en güzel şekilde masallarda şekillenmektedir. Bu özelliğiyle Türk masallarının, çok eski tarihlerden günümüze dek süregelen kültürel değerleri en iyi biçimde bir sonraki nesillere ulaşmasını sağlamaktadır.

Bu bağlamda; masalların yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde, kültür aktarımında ve dilsel yeteneklerin gelişiminde önemli bir role sahip olduğu varsayılmaktadır. Aynı zamanda toplumun gelişmesi ve birtakım değerlerin kazandırılmasında da mükemmel bir eğitim aracı olduğunu ifade etmek mümkündür. Bunun yanı sıra masalların yalın bir dille yazılması özelliğine sahip olması, özellikle yabancıların Türk kültüründeki öğeleri içselleştirebilmeleri açısından Türkçe öğretiminde önemli bir rehber olabilmektedir.

Yabancılar Türkçe öğretiminin hızla yaygınlaşmaya başladığı günümüzde kültür aktarımı ile dil eğitiminin bir arada daha kolay ve etkili olarak ne şekilde gerçekleştirilebileceğinin tespit edilmesi ve masallardan bu noktada ne şekilde yararlanılabileceği önem arz etmektedir. Bu bağlamda masalların kültür aktarımında önemli bir araç olabileceği ve yapılan literatür çalışmasında masalların kültür aktarımında kullanımı ile ilgili çalışmalara rastlanmış olmasına rağmen, yabancılar Türkçe öğretiminde masalların kültür aktarımındaki rolü üzerine yapılmış yeteri kadar çalışma yoktur. Bu alanda daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

Dolayısıyla bu tez çalışmasında yabancılara Türkçe öğretiminde masalların kültür aktarımında kullanılmasının önemi ve ne derecede etkili olabildiği hususu tespit edilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu tez çalışmasında; Türk kültürünün önemli edebî ürünlerinden biri olan ve kültürel değerlerin geçmişten geleceğe korunarak aktarılmasında önemli bir aktör olan masallardaki kültürel unsurların belirlenerek yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin kültürel aktarımında masallardan faydalanmanın öneminin ortaya konulması hedeflenmiştir. Bu amaç doğrultusunda; aşağıda görülen araştırma sorularına çalışmamızdan elde edeceğimiz bulgulara göre cevap aranacaktır.

1. Masallar; içerik bakımından hangi kültürel öğeleri kapsamaktadır?
2. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde masallar kültür aktarımında önemli midir?
3. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde masallar kültürel aktarımda yeterli kapasiteye sahip midir?

Sınırlılık

Literatürde yabancılara Türkçe öğretiminde masalların kullanımı ile ilgili fazla çalışma bulunmamaktadır. Bu nedenle tezimizin çalışma konusunu bu yönde belirlemeyi uygun gördük.

Çalışmamızın birinci bölümünde; dil, kültür ve masal kavramlarına yer verilmiştir.

İkinci bölümde, yabancılara Türkçe öğretimi ile ilgili olarak genel bilgiler ve ilkeleri üzerinde durulmuştur. Üçüncü bölümde araştırmanın yöntemine, dördüncü bölümde “Az Gittik Uz Gittik” adlı masal kitabının içerisinde yer alan 49 adet masaldan 48’i içerisinde bulunan kültürel öğeler tespit edilerek elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir. Masallardan “Karatepeli Hikâyeleri”, kısa fıkralardan oluşması nedeniyle çalışma kapsamına alınmamıştır. Bu nedenle çalışma 48 masalla sınırlandırılmıştır.

Varsayımlar

Bu tez çalışmasının varsayımları aşağıda görüldüğü gibi belirlenmiştir:

- Çalışmada kavramsal çerçevenin oluşturulması esnasında dil ve kültür kavramları ile dil ve kültür arasındaki ilişki, yabancılara dil öğretiminde Türkçenin kültürel aktarımı, bu aktarımın masallar aracılığıyla gerçekleştirildiği konuları ile ilgili literatür taranmıştır. Bu yolla elde edilen bilgilerin, çalışmanın uygulama kısmında aranan sorulara ışık tutacağı varsayılmaktadır.
- Yabancılara öğretilen dilin kültürünün de birlikte verilmesi, o dilin daha iyi anlaşılması açısından önemli olduğu varsayılmaktadır.
- Masalların; Türkçe öğrenen yabancılara beraberinde Türk kültürünü de etkili bir şekilde aktarabileceği varsayılmaktadır.
- Yapılan çalışmanın, yabancılara Türkçe öğretiminde hem dilsel hem de kültürel anlamda farkındalık oluşturacağı varsayılmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ARAŞTIRMANIN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

Çalışmamızın bu bölümünde dil ve kültür kavramlarının ne anlama geldiği, dil öğretiminde dil-kültür ilişkisinin önemi ile Türk halk edebiyatı ürünlerinden olan masalların kavramsal olarak bahsinin arkasından, masalların dil eğitimindeki rolü irdelenecektir.

1.1. DİL NEDİR?

Dil; kullanıldığı her alanda tanım ve açıklama olarak dar ve geniş çerçevede değişik anlamlar taşır. Örneğin insan için dil, sözlü veya yazılı bir mesajla kendini karşı tarafa ifade edebilme aracı şeklinde izah edilebilir. Bunun içindir ki, dilin bazı karakteristik özellikleri göz önünde bulundurulduğunda, farklı şekillerde yorumlanması mümkün olabilmektedir (Altınörs, 2016). Literatür incelendiğinde dille ilgili pek çok tanımlamaların bulunduğu görülmektedir.

Aksan (2009)'a göre dil; toplumda yaygın olan unsur ve kuralları kullanarak düşünce, duygu ve dilekleri başkalarına sözlü ve yazılı olarak anlamlı bir şekilde iletebilmenizi sağlayan çok yönlü ve oldukça gelişmiş bir sistemdir. Börekçi (2009)'a göre; insanlar ve nesneler arasında ilişkiler yaratmak, toplumun dünya algısını yansıtmak, gerçek dünyayı hayali dünyaya aktarmak, insanların düşünce oluşturmaya ve düşüncelerini iletmesine izin vermek, kendilerine iletilen düşünceleri algılamak; deşifre edilebilir insan sesine dayalı iki yönlü bir iletişim sistemidir.

Ergin (2013); “İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabî bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimaî bir müessesedir.”

Gencan (2007), "...düşünceleri anlatmaya yarayan imler dizesi", Huber (2008)'e göre; bir toplumda kendiliğinden ortaya çıkan ve zamanla değişen iki eklemlili işaret sistemidir. İmer ile diğerleri (2019)'ne göre ise; iletişimi sağlayan bir dizi farklı sembol; çok boyutlu kavram seti şeklinde dili tanımlanmaktadır.

Bu tanımlardan yola çıkarak; insanların karşılıklı iletişim aracı olarak kullandığı dil; duyguların, düşüncelerin, inançların, istek, talep ve beklentilerin, toplumsal değerlere göre şekillenen ve ortak olarak kullanılan belirli ilkeler çerçevesinde diğer insanlara aktarılmasını sağlayan bir sistem olarak tanımlanabilir.

Dille ilgili tanımlamalardan sonra kültür kavramı ve dil ile kültür ilişkisi incelenecektir.

1.2. KÜLTÜR NEDİR?

Kültür; bir toplumun kimliğini oluşturan ve onu diğer toplumlardan farklılaştıran en önemli öğelerden biridir. "...insanın elinden ve dilinden çıkma her şey kültür kavramına girer" diyen Kaplan (2021); kültürün, maddî ve manevî her unsuru işlemek ve geliştirmek anlamına geldiğini ifade etmektedir. Kaplan ayrıca, kültürün âdeta bir ev gibi toplumun duygu, düşünce ve hayatının barınağı, korunağı, olduğunu ifade etmektedir (Kaplan, 2021). İnsanoğlunun bulduğu bütün araç ve gereçler maddî kültüre; yine insanoğlunun bulduğu tüm anlamlar, değerler, kuralların tümü manevî kültüre örnektir (Kongar, 2017: 19).

Turhan (2021) ise, kültürü tanımlarken şu ifadelerle yer vermiştir:

Kültür, bir cemiyetin sahip olduğu maddi ve manevi kıymetlerden teşekkül eden öyle bir bütündür ki, cemiyet içinde mevcut her nevi bilgiyi, alakalara, ihtiyatları, kıymet ölçülerini, umumi atitüt, görüş ve zihniyet ile her nevi davranış şekillerini içine alır. Bütün bunlarla birlikte, o cemiyet mensuplarının ekserisinde müşterek olan ve onu diğer cemiyetlerden ayırt eden hususî bir hayat tarzı temin eder (s. 37).

Topçu (1998); kültür kavramını;

Kültür; okuyan insanın zevkini, tenkit etme ve hükümler verme kabiliyetini inkişaf ettirmesidir. Şu halde bir milletin kültürü, onun bütün fertlerinin sahip olduğu, hadiseleri karşılayan duyuş şekilleriyle, bütün tarihi içinde meydana getirdiği değer hükümleridir. Bu değer hükümleri, ilim, felsefe, sanat ve din tarafından yaşatılmaktadır. İnsanı kâinatın merkezi yapan bütün meseleleri bunlar

paylaşmışlardır ve her cemiyet, her millet bunları kendi ruh kabiliyeti ile kendi iradesiyle yoğurmuş, birbirine kendi karakterini vermiştir. Kültür onu yaratmış olan milletin malıdır (s. 16).

Bir toplumun (milletin) oluşumunda birtakım ögeler önemli rol oynamaktadırlar. Bunları; görgü kuralları, kıyafet, dil, din, ritüeller, sanat, hukuk ve ahlak gibi davranış normları ve inanç sistemleri olarak sıralamak mümkündür. Bu ögeler aynı zamanda o toplumun kültürünü de oluşturmaktadırlar Bu bağlamda kültür; bir toplumun sanat, inanç ve kurumları da dâhil olmak üzere kuşaktan kuşağa aktarılan tüm yaşam biçimleri olarak tanımlanabilir (Özbay, 2002).

Hayatın her evresinde karşımıza çıkan bu kültürel ögeler arasında toplumların genel yapısının da oluşmasını sağlayan bir uyum söz konusudur. Kültür aynı zamanda milletlerin belleği olarak da ifade edilebilir. Heriot kültürü; bireyin öğrendiği, bildiği her şeyi unutsa dahi belleğinde kalanlar olarak tanımlamıştır (akt. Göçer, 2012).

Kuşaktan kuşağa aktarılan geleneksel davranışlar; insanı da içerisine alan realiteyi, bireyin ve toplumun duygu, düşünce ve yargı birliğini sağlayan toplumsal değerler olarak açıklanan kültürü bireyler oluşturmakta ve insanla alakalı her şey kültür olarak tanımlanmaktadır (Günay, 2016). Kültür insanın ve hayatın ayrılmaz bir parçası olup insanın anlamlandırdığı tüm öğelerde varlığından söz edilebilir (Er, 2015).

Yukarıda yapılan tanımlardan hareketle; kültür kavramının özelliklerini genel anlamda aşağıda görüldüğü gibi sıralamak mümkündür:

1. Kültür toplumsallık özelliği bulunan bir kavramdır. Toplum kuralları; bireylerin birbirleriyle etkileşimleri, davranış ve tutumları, alışkanlıkları, değer yargıları uzun bir zaman diliminde gerçekleşen gözlem ve deneyimler sonucunda ortaya çıkmaktadır.
2. Kültür süreklilik arz eder. Bir nesilden bir sonraki nesile aktarılacak tarihin yaşatılması kültürün sürekliliğiyle alakalıdır.
3. Kültür ayırt edilmeksizin toplumun tüm bireylerini kapsamaktadır. Toplumun tüm değerlerinde var olduğunu hissettirir.

4. Zaman geçtikçe kültürle beraber toplumun ihtiyaç ve beklentileri de değişim gösterebilmektedir. Bu değişimlere inançlar, yaşam şekilleri, statü vb. unsurlar örnek teşkil edebilir.
5. Kültür; hem madden hem de manen toplumun düzenini sağlayıcı role sahiptir. Kültürel öğelerin yazılı olma mecburiyeti yoktur. Sahip olunan ahlaki ve yaşamsal kurallar nesilden nesile örnek olunarak aktarılır. Örneğin büyüklere saygılı davranmak, söz dinlemek gibi yazılı olmayan ancak riayet edilmesi gerekli olan toplumun manevi kurallarındandır.
6. Kültürü istenildiğinde oluşturulabilecek bir olgu değildir. Belli bir yöntemi bulunmamakla birlikte kendiliğinden oluşur.
7. Kültür, bir arada yaşayan insanlar arasında düzeni sağlayıcı önemli unsurdur.
8. Düzene uyum sağlamayan bireyler toplumdan dışlanır.

1.3. DİL-KÜLTÜR İLİŞKİSİ

Dil maddi ve manevi kültürel değerlerin bir araya geldiği ortak bir noktadır. Sosyoloji, psikoloji, dilbilim gibi birçok bilim dalındaki araştırmacılar, hangi kültürel etmenlerin dil üzerinde etkili olduğunu açıklamaya çalışmaktadırlar. Kültür bir toplumdan diğerine, insandan insana değişiklik gösterebilmekte ve uluslararası kültür alışverişinin sağlanmasında önemli bir etmendir (Vermeer, 2007).

Kaplan (2021) dil ile kültür ilişkisini Ziya Gökalp'in konuyla ilgili ifadelerinden yola çıkarak şu şekilde değerlendirmektedir:

Ziya Gökalp, dili kültürün temel unsuru sayar. O, bu görüşünde haklıdır. Zira dil, duygu ve düşüncenin âdeta kabıdır. Bir milletin bütün duygu ve düşünce hazinesi, dil kabına veya kalıbına dökülür ve bu dil kabı ile yerden yere, nesilden nesle aktarılır. Yazı, dilin sesini kaydeden bir vasıta olarak dilin bir parçasıdır. Fakat kültür, söz ile de bir millet arasına yayılır (s. 154).

Dil olmaksızın kültürün aktarılması ve kalıcı hale getirilmesi mümkün görünmemektedir. “Dil ile kültür arasındaki ilişki içten bir varlık bağlamıdır. Dil ile kültür özce bağlıdır birbirine; biri öbürünü zorunlukla varsayar, karşılıklı bir döngü

içinde birbirlerine kenetlenirler” (Uygur, 2013). Bu tanım dil ile kültürün arasındaki güçlü bir bağ olduğunu ifade etmektedir. Pek çok araştırmacının hem fikir olduğu bu hususta dil ve kültür arasındaki bağlantı ile alakalı çeşitli tanımlara rastlamak mümkündür (Sarı, 2021; Samovar vd, 2010).

Her topluluk birbirleriyle iletişim kurabilmek ve ilişkilerini sürdürebilmek için kendilerine özgü bir dil geliştirmişlerdir. Dil; insanoğlunun bir toplum olarak bir arada kalabilmesi ve elde edilen tüm bilginin sonraki nesillere aktarılabilmesi için çok önemli bir unsurdur. Dilin en belirgin özelliği ise, kişinin hangi kültüre mensup olduğunu anlayabilmemizi sağlamaktadır. Dolayısıyla dilin kültürü taşıyıcı ve koruyucu özelliği olduğunu ifade etmek mümkündür. Ayrıca, bir yabancı dili eksiksiz konuşup anlayabilmek için aynı dili konuşan insanların kültürüne de genel olarak hâkim olunması bir gerekliliktir (Sarı, 2021). Kültürel açıdan bakıldığında dilin sadece bir iletişim aracı olmadığı, başlı başına bir değer de taşıdığı görülmektedir.

Dil eğitiminde dilin kültürle bağlantısının olduğunu da ileri sürebiliriz. Bu konu aşağıda tartışılacaktır.

1.3.1. Yeni Dil Eğitiminde Dil-Kültür İlişkisinin Yeri

Ortam faktörünü de hesaba katarak yeni bir dil öğrenme sürecini incelediğimizde; farklı kültürlerin bir arada olduğu varsayılırsa hedef dile ait kültür (hedef kültür) ve hedef dili öğrenen kişilerin sahip olduğu kültür (kaynak kültür) sürecin temel etmenlerini oluşturmakta ve iki başlık altında değerlendirebileceğimiz söylenebilir (Gün ve Şimşek 2019: 279),

a. Kaynak Kültür

İnsanlar kültürel varlıklardır. Kişilerin sahip oldukları kültürleri içlerinde âdeta kök salmıştır ve bu kültür, farklı kültürel alanlarda dahi, öz benliklerinin haricinde varlığını korumaya devam eder. Farklı kültürlerle etkileşimde bulunan insanların bildikleri ve yaptıkları aynı şekilde ciddi farklılıklar taşıyabilir. Bulunduğu sınıf ortamında farklı kültürlerle karşılaşan birey sürece uyum sağlayamadığında kültürel anlamda bir denge problemi oluşacak ve kültür çatışmasına sebebiyet verecektir (Jiang, 2001).

Faydalı bir öğrenme ortamının oluşması ise sürecin kapalı ve açık taraflarını yapılandıran bireylerin elindedir. Hoşgörü ortamını oluşturabilen ve çatışmaya çözüm getirebilecek eğitimcilerin yabancı dil eğitimi sürecinde yabancı öğrencileri ikinci plana atmamaları olumsuzlukları aza indirecektir. Ayrıca kültürün öğrenciye aktarılmasındaki amaç da süreci etkileyen etmenler arasındadır. Ülker (2007); kültürlerarası becerilere yararı olmayacağı düşünülüyorsa yalnızca içerik olarak kültürel bilgi vermenin dahi yeterli olabileceğini öne sürmektedir. Jin ve Cortazzi (1998) ise tam tersini öne sürerler; ikili, belirlenen kültür hakkında mümkün olan her şeyin öğrenilmesi gerektiğini, bu kültürel alanda bulunan insanlarla bağlantı kurarak o kültüre aşina olunmasının pek sık gerçekleşmeyeceğini iddia ederler.

Polat'a (1990) göre dil öğretmenleri, öğrenilen dilin ait olduğu kültüre yönelik farklı birçok yönü de ele almalıdır.

Yine benzer bir düşünceyi paylaşan Tapan (1990), yeninin tanıdık olanı zenginleştirdiği bu tür uygulamalar, öğrencinin bakış açısını geliştirir ve dolayısıyla daha esnek ve daha anlamlı düşünmeye teşvik eder. Gelecekte öğrenci, yabancı bir kültüre daha açık ve önyargısız yaklaşabilecek ve yeni oluşan farkındalıkla kendi kültürünün kendine özgü taraflarını daha iyi değerlendirme imkânına sahip olabileceğini ifade etmektedir.

Hedef dilin kültürü ile ilgili içeriklerin sürece katılmasıyla akademik başarının olumlu gelişeceğine yönelik yabancı dil eğitimcileri kitle üzerinde ikna edici çalışmalar gerçekleştirmelidir. Bu durumda hedef dilin kültürünün kaynak kültür üzerinde öğrenilenlerin kalıcılığına, akademik başarının sürdürülebilirliğine odaklanılması ile hitap edilen kitlenin ikna edilmesi mümkün olabilir.

b. Hedef Kültür

Yabancı dil eğitiminin temel olguları arasında yer alan kültürün bir diğer alt başlığı da “hedef kültür”dür. Hedef kültür, öğrenilen yabancı dilin kültürü olarak ifade edilebilir. Dil öğrenenler, farklı kaynaklardan türetilen süreçlere karşı önyargılı olabilir. Bu önyargının da, eğitmenen ve mevcut çalışma programından kaynaklanması mümkündür.

Pehlivan'a (2007) göre yeni bir dil öğrenmek, farklı kültürler arasında ilişki kurabilmek ve karşılıklı iletişim sağlayabilmek için oldukça önemli bir unsurdur. Kurulacak bu ilişki, dil öğreniminde anlama faktörüne vurgu yaparak önyargıları ve yanlış anlamaları ortadan kaldırmanın bir yolu olarak açıklanmaktadır. Bu bağlamda yetkin öğretmenlerle yabancı dil öğretiminde ön yargıların ortadan kaldırılması mümkündür. Ancak bu durum sağlam kültürel faaliyetler gerektirmektedir. Hedef dili öğrenen bireyin kaynak kültür ile hedef kültürü arasında gerçekleşecek bu davranış, öğrenenin zihinsel şemasını bozmamalı, düzenli bir görüntü oluşturmali ve bireyin empatisini geliştirmelidir. Bunun yanı sıra, orijinal dil kültürüne mensup bireyler, olgular” ve “şeyler”i değerlendiren toplumsal dizgelerin çeşitlilik oluşturabileceğini idrak ederek "tek tip" değerlendirme sistematiğinden uzaklaşmalıdır.

Kültürün toplumsal sınıflar içindeki aktarımına vurguda bulunan Ülker (2007), bilimsel, kültürel ve sanatsal her türlü eserin topluma ayna tuttuğunu ve dil öğreniminde tüm bu eserlerden faydalanılabileceğini ifade etmiştir. Yine Ülker (2007), kültürün sınıf içerisinde ne şekilde aktarıldığına dikkat çekmekte ve bilim, kültür ve sanat eserlerinin bir toplumun tüm özelliklerini yansıtmaları sebebiyle hedef kültürün eserlerinden kültürel aktarım yapabilmek için yararlanılabileceğini öne sürmektedir.

Yabancı dil öğretiminde farklı kültürlerin etkileşimi temel dil becerilerini işlevsel kılmakta, süreçleri ve öğrenmeyi kalıcı hale getirmektedir. Ayrıca kültür ve dil bütünlüğü göz önüne alındığında, yabancı dil eğitimi kültürden ayrı düşünmek mümkün değildir. Genel bir değerlendirmenin parçası olarak etkileşimler, yabancı dil öğrenen kişinin kaynak kültürünü ve hedef dil kültürünü, onları çatışmadan kurtaracak ve empati gücünü geliştirecek şekilde içermelidir. Bu uygulama ile yabancı dil öğrenmenin işlevselliği ön plana çıkarılırken, dil öğretimi de bütüncül bir kimliğe bürünecektir.

Bu açıklamalardan sonra, dil eğitiminde çok kültürlülüğün önemine değinilecektir.

1.3.2. Dil Eğitiminde Çok Kültürlülük

Dil eğitiminde kullanılan müfredat, sadece yazılı ve sözlü işaretlerden ve anlamsal sistemlerden oluşmaktan uzaktır. Çok kültürlülük kavramı, hedef dili kültürel olarak edinen bireyin anlamsal değer dünyası ile öğrenme ve öğretme düzeyinde hedef dilin anlamsal değer dünyası arasında bir etkileşim olarak karşımıza çıkmaktadır. Çok kültürlülük kavramının ilk olarak 1970'lerin başında hükümet politikasında Avustralya ve Kanada toplumlarını karakterize eden kültürel çeşitliliği desteklemek için kullanıldığı ifade edilmektedir (Doytcheva, 2013).

Çok kültürlülük, göçmenlerin karşılaştığı zorlukları ele almak için tasarlanmış bir eylem planıdır. Çok kültürlülük anlayışı; yabancı işçilerin bu ülkelere göç etmelerine, o ülkenin dilini ve kültürünü öğrenmelerine ve örneğin Kanadalılar ile Avustralyalıların günlük yaşamlarına uyum sağlamalarına destek olmak için tasarlanmıştır. Koçer (2013)'e göre çok kültürlülük: bir olay veya oluşum olarak farklı kültürlerin bir arada yaşamasına atıfta bulunan antropolojik/sosyolojik bir terim" olarak kullanılır. Doytcheva (2013) ise çok kültürlülüğü; diğer kültürleri tanıma ihtiyacına ilişkin tarihsel siyasi programların, entelektüel tartışmaların ve fikirlerin pratik deneyimi olarak tanımlar.

Parekh (2002), eğitimde çok kültürlülüğü, bilgi edinme arzusunu ve argümanları değerlendirerek kendi kendine karar verebilmek, alışılmışın dışındaki fikirlere ve hayat tarzlarına saygı duymak ve aynı zamanda etnik merkezci anlayıştan kaçınmak olarak tanımlamaktadır. Renkli bir mozağin bir metaforunu çağrıştıran eğitim ortamı, ilke olarak, belirli renklerin baskınlığı ve belirli kalıpların vurgulanması için zemin hazırlamak yerine, çeşitliliği korumalı ve teşvik etmelidir (Parekh, 2002'den Aktaran: Gün ve Şimşek, 2019).

Hümanist kültürel değerlerin aktarımı, birden fazla kültürü içinde barındıran toplumların benimseyeceği yeni değerlerin temeli görevi görecek "kişisel farkındalıkların" oluşumu için bir ortam yaratır (Kula, 2012) Bu öz farkındalık, farklılıkları tehditten çok zenginlik olarak görmektedir. Bu nedenle, çok kültürlülük bu saygıdeğer ve geleneksel tek kültürlü pedagojinin yerini almalıdır. Çünkü çok kültürlülük çağımızın vazgeçilmez bir zorunluluğudur (Uygur, 2013). Farklı coğrafi

bölgelerden farklı kültürlerin birleştiği yabancı dil eğitim ortamı düşünüldüğünde, yabancı dil eğitimi sürecinde çok kültürlülüğü ve çok kültürlü eğitimi temsil eden ikili düşünce ve eleştirel tutumların oluşmasının mümkün olabileceği ileri sürülmektedir (Gün ve Şimşek, 2019).

Dil ile ilişkili kavramlar incelendikten sonra, toplumsal hayatta önemli yeri olan masal kavramına yer verilecektir.

1.4. MASAL KAVRAMI

Masal, Türk Dil Kurumu sözlüğünde: "Genellikle bir insan, bir hayvan, bir cadı, bir cin, bir dev, bir peri vb. varlıkların yaşadığı olağanüstü olayları anlatan edebî bir tür" olarak tanımlanır (Türk Dil Kurumu, 2011).

Masallar, genellikle bir milleti oluşturan insanlar arasında nesilden nesile aktarılan, manzum-nesir karışık bir yapıya sahip anonim edebî ürünlerdir. Ama bizim edebiyatımızda da belli kişiler tarafından yazılmış suni hikâyeler bulunmaktadır. Yapay özellikli masalların bazı temsilcileri mevcuttur. Gürel ile arkadaşları, (2007) bahsi geçen temsilcileri şöyle aktarmıştır:

İbrahim Zeki Burdurlu, Cahit Uçuk ve Oğuz Tansel, yapay masal yazımının öncüleridir. 1970'den sonra yoğun yapaylığı olan masal yazma görülmüştür. O dönemin ünlü isimleri Ahmet Uysal, İsmail Sivri, Ahmet Kahraman, Yaşar Kemal, Erol Toy ve Ülkü Tamer'dir. 1980'den sonra Gülten Dayıoğlu, Aytül Akal, Hasan Latif Sanyüce, Mevlânâ İdris Zengin, Mustafa Ruhi Şirin ve Tarık Dursun Kakinç isimleri ortaya çıktı (s.48).

Türk folklorunun önde gelen araştırmacılarından Boratav (1982) da masalla ilgili düşüncelerini şöyle dile getirmiştir: "Dinsel ve büyüsel inanç ve geleneklerden bağımsız, tamamen kurgusal, gerçeklikle ilgisi olmayan ve söylediklerine inanıyormuş gibi yapmayan düzyazılar" (s. 75). Güzel ile Torun (2015) masalın gerçek ve kurgusal dünyanın izlerini taşıdığını ve her iki dünyayı birleştirip okuyucuya sunan bir tür olduğunu savunmuşlardır.

Masalın özellikle çocukların ruhuna ve hayal gücüne hitap ederek, örneğin çocuğun kişilik, dil, zihinsel, duygusal ve ahlaki gelişimini hızlandırmada önemli bir görevi vardır (Kardaş, 2020). Birincisi, masallar çocukların olaylar arasındaki

ilişkileri anlamasına ve zihinsel yeteneklerini kullanmasına yardımcı olur. Masallarda anlatılan hikâyelerden yola çıkarak çocuklar karar verme, sorun çözme ve farklı bakış açıları geliştirme gibi ileri düzey beceriler geliştirirler.

Arıcı (2001)'ya göre masallar; bir halk eğitimi aracıdır. İçeriğinde yer alan kahramanların başlarından geçen olayları dinleyenler, kendi sıkıntıları ya da problemlerine de çözümler bulurlar. Masallar genellikle mutlu sonla sona erdiğinden, problemlili insanlar da ümitsizliğe kapılmaz, azim ve sabırla mücadelelerini sürdürürler. Çünkü onlar da masallarda olduğu gibi sonuçta mutlu olmak isterler. Ayrıca masallar verdikleri mesajlarla insanları yalandan uzaklaştırır, iyi kalpli, yardımsever, dürüst ve çalışkan olmaya sevk ederek aynı zamanda değer kazanmalarına da yardımcı olmaktadır.

Saltık (2016) yaptığı çalışmada masalla ilgili olarak şöyle demiştir: “Masal; kaynağı toplumun tasavvurlarından gelen; başı, ortası ve sonunda tekerlemeler olan; olağanüstü özelliklere sahip olan kahramanlar ve olayları kapsayan, “masal dünyası” denilen, belirsiz bir zaman ve mekânda geçen edebî bir tür olup dinleyicileri/okuyucuları ikna etme amacı bulunmamaktadır” (s. 40).

Masal tanımlarına bakıldığında, hikâyelerin anonim bir tür olduğu, hayal gücünün bir ürünü olduğu ve toplumların eğitimsel ve ruhsal gelişimini desteklediğine dair ortak görüşler bulunmaktadır.

Dil öğretimi perspektifinden masallar; okuyucu için farklı bir dünyanın kapısını aralayabilir. Yücel'e (2005) göre masallar her insanın gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır. Bu nedenle insanın yaşı ne olursa olsun yabancı dil öğrenmesi için hiçbir engelin bulunmadığı düşünülmektedir.

Özellikle yabancılara Türkçe öğretiminde deyim, atasözü ve tekerleme gibi kalıpların öğretiminde de masallar hem etkin hem de motive edici rol oynamaktadırlar. Bu tür dilsel yapılara masallarda sıkça rastlanılmaktadır. Yabancı dil öğrenenlerin sahip oldukları kelime bilgisi, masal metnini kavrayabilmelerinde önemli rol oynamaktadır. Çünkü öğrenmenin tüm dilsel yetilerle akıcı ve düzgün bir biçimde ilerleyebilmesi, dili öğrenenlerin hedef dildeki kelime dağarcığı ile paraleldir (İşeri, 1996).

Yukarıda yapılan açıklamalara göre masal metnlerinin çok zengin ve dilsel açıdan önemli olduğu açıktır. Geçmişten günümüze masallar hem eğlence hem de eğitim amaçlı kullanılmıştır. Bunların yanı sıra masallar, insanların estetik duygularının gelişmesinde önemli bir yeri bulunmaktadır. Çünkü masal metinleri dil zenginliğinin çoğunu içinde barındırabilmektedir. Araştırmacıların yapılan çoğu çalışmada buldukları en yaygın yönlerden biri, masalların dinleyici ve anlatıcı üzerindeki olumlu etkisidir. Yani masallar sadece dilin güzelliğini gösteren türler değildir. Masal metinleri, insanların anlayabilme ve anlatabilme süreçlerine olumlu etkide bulunur ve dinleyicinin daha hızlı ve daha iyi anlamasını ve insanların duygu ve düşüncelerini çok daha etkili bir şekilde ifade edebilmelerine olanak tanır. Bu açıdan, masalların ne derece önemli olduğu anlaşılmaktadır. Bireylerin dil becerileri üzerinde bu kadar pozitif etkisi olan masalın dil öğreniminde kullanılması sürecin her adımında olumlu bir etkiye sahiptir (Özdin, 2020).

Kültürel açıdan ele alındığında; masallar, insanlık tarihinin ilk zamanlarından beri sosyalleşme, eğlence, bilgi, eğitim veya iletişim için önemli araçlar olmuştur.

Arıcı (2012) masallardaki kültürün aktarımı ile ilgili olarak şu ifadeye yer vermiştir:

Masalların halk geleneğinden gelmesi ve kültür aktarımı dolayısıyla toplumdaki düzen ve sükûnete de katkı yaptığı söylenebilir. Öyle ki bu ürünler yoluyla aktarılan dini ve ahlaki normlarla sosyal düzenin işleyişi de gelenekler çerçevesinde sürmektedir. Bu yönüyle masallar toplumdaki aykırı tip ve seslerin çıkmasına engel olabilir. Bu da sosyal hayatın düzen içinde devamına yol açabilir (s. 58-59).

Arıcı (2012); aynı zamanda bireysel ve toplumsal iletişimde de masallar ve benzeri halk ürünlerinin, geçmişle günümüz arasında bir köprü vazifesi oluşturduğunu, kültürler hatta medeniyetler arasında iletişimi mümkün kıldığını ileri sürmektedir.

Masallar; aynı zamanda sıra dışı ve kurgusal motifler aracılığıyla toplumun kültürel birikimini ve ahlaki kurallarını aktardığı için çocukların gelişiminde önemli bir rol oynar. Özellikle bilinçaltının oluşumunda masallar çocuklukta düşünce dünyasına rehberlik eder. Bu hikâyeler toplumsal bilinci oluşturur (Karakuş ve Deniz, 2019).

Arıcı (2012), sözlü edebiyat türlerinden olan masalların; toplum hayatına önemli katkılarının olduğunu belirtmektedir.

“...millilik ve yerlilik özellikleri sayesinde toplum hayatına önemli katkılarının olduğu görülmektedir. Ait olduğu milletin çeşitli özelliklerini barındırması bu türün nesiller arasında kültürel köprü vazifesi görmesine vesile olmaktadır. Büyükler küçüklere masal anlatırken farkında olmadan atalarının dinini, dilini, âdetlerini, geleneklerini, göreneklerini de aktarırlar. Yeni nesiller de önce bunları farkında olmadan benimser sonra da kendilerinden sonrakilere anlatırlar. İnsanların özellikle din ve ahlak konusunda inanış ve uygulamaları incelendiğinde, bunları çoğunlukla büyüklerinden bakıp öğrendikleri görülmektedir. Böylece nesiller arasında kültür aktarımı sağlanmış olur” (s. 58).

Masallar toplumu besleyen temel unsurlardan biri olarak kabul edilir. "İnsanlık, hayatın, çözümlerin ve beklentilerin doğrusunu söylemiş, onu masalsı olaylara ve masalsı karakterlere bağlayarak, yüzyıllardır gelecek nesilleri bu şekilde uyarmaya, eğitmeye ve donatmaya çalışmıştır." (Yavuz, 2002).

1.4.1. Türk Masalları

Saim Sakaoğlu (2002), yayınlanan en eski Türk masal koleksiyonunun, Fransız kralı 16. Louis' in çevirmeni ve sekreteri olan M. Digeon'a ait olduğunu iddia eder. Digeon' un iki bölümden oluşan eserinin ilk bölümünde bir masal örneği yoktur. 1781' de yayımlanan 2. ciltte üçü Türklere, ikisi Araplara ait olmak üzere beş masal metni yer almaktadır. Aşağıda sırasıyla verilen bu masalların 1, 3 ve 5. Nolu olanları Türklere; 2 ve 4. Nolu olanlar Araplara aittir.

1. Halil (1-54)
2. Alâeddin (55-120)
3. Le Dervische (Derviş) (121-146)
4. Le Cady le Volnar (Kadı ile Volnar) (147-160)
5. Le Marchand de Chirvan (Şirvanlı Tüccar) (161-164)

Birçok bilim insanı tarafından incelenip derlenen Türk hikâyelerinin ilk derleme çalışmalarını yapanların başında yabancılar gelmektedir. Wilhelm Radloff'un "Türk boylarının halk edebiyatı örnekleri" adlı kitabı, Radloff'un Türkiye'de "Probens" olarak da bilinen ünlü derleme serisinin "Türk dili halk edebiyatı örnekleri" adlı dördüncü cildinde Ignac Kúnos'un 1885'ten sonra ağırlıklı olarak Anadolu ve Rumeli'ye yaptığı yıllık seyahatlerinde derlenmiş bir hikâyeye dayalı Türk halk edebiyatı ürünlerini içermektedir. 1899'da yayınlanan "Kabileler", "Güney Sibiry ve Dzungar Bozkırlarında Yaşayan Türk Kabileleri", "Türk masallarına ilk dikkat çeken ve tüm özellikleriyle bir araya getiren Macar Türkolog Ignac Kúnos'un Türkçe üzerine yaptığı ilk çalışmadır. Folklor ve popüler edebiyat konuları Çalışma ve derleyen araştırmacı, çeşitli yerlerden derlediği Türkçe öykülerini çok ciltli bir koleksiyon olarak sunmuştur (Sakaoğlu, 2002).

Bütün milletlerin edebiyatında olduğu gibi Türk edebiyatının masalları da belli bir gelişme aşamasından geçer. Hint, Arap ve İran kökenli masallar Türklerin ilgisini çekmiş ve Kelile ve Dimne, Binbir Gece Masalları, Binbir Gündüz Masalları, Bahtiyarname, Kırk Vezir Masalı, Yedi Alimin Öyküsü, Sinbadname ve Ferec Ba'de's-şidde, aşkla okunmuş ve Türk masallarını hem teması hem de motifleri bakımından etkilemiştir (Senek, 2018).

13. yüzyılda Mesnevi üslubunda yazıldığı tahmin edilen Dâstan-ı Ahmed Harami; Ünlü Türk doktor İbn Sina'nın hayatını anlatan İbn Sina'nın hikâyeleri; Muhayyelat-Aziz Efendi ve Billur Köşk'ün hikâyelerini 1796 yılında Giritli Aziz Efendi yazmıştır (Güzel ve Torun, 2010).

1859 yılında Dr. Rüştü tarafından yazılan "Nuhbetül-Etfal" de hayvan hikâyeleri ve masallar çocukların okuyabileceği düzeyde yazılmıştır. Sakaoğlu, (2012), 317 sayfalık "Türk Öyküleri" adlı çalışmasında bir kadın yazara dikkat çekiyor: "Türk masallarını bilinçli olarak toplayan, yazan ve yayınlayan, hakkında bilgi sahibi olmadığımız K.D. 'nin 317 sayfalık "Türk Masalları, 1912" adlı kitabında 13 masal yer almaktadır. Ancak Kayaokay (2019), "Türk Masallarında Yüzyıllık Gizem: K.D. Takma adı kime ait?" araştırmasının başlığında adı geçen

K.D. Hanım olarak bilinen yazarın aslında Kâşif Dehrî mahlasını kullanan biri olduğundan bahseder. Araştırma, bulgulara göre Kâşif Dehrî'nin Hüseyin Kâmî Bey olduğunu ortaya koymaktadır. 19. yüzyılın ikinci yarısından sonra Türklerin de masalları incelemeye başladıkları görülmektedir. Masalların kompozisyonu hakkında ilk bilgileri vererek Türk edebiyatına büyük katkı sağlayan Ziya Gökalp tarafından masal çalışmaları da hızlandırılmıştır. Bu bilgileri Kızıl Elma, Yeni Hayat ve Altın Işık kitaplarında toplamıştır (Sakaoğlu, 2002).

Nesir masallar mevcut haliyle 1940'tan sonra artmaya başlamıştır. Bu tarz masalların öncüsü "Günümüz Dilinde Dede Korkut Hikâyeleri" adlı eseriyle Orhan Şaik Gökyay'dır. Pertev Naili Boratav, Eflatun Cem Güney, Naki Tezel ve Mehmet Tuğrul'un derlemelerinin yanı sıra Prof. Dr. Mehmet Kaplan tarafından Atatürk Üniversitesi'nde Saim Sakaoğlu, Bilge Seyidoğlu ve Umay Günay'a yaptırılan tezler bu alandaki diğer önemli çalışmalardır (Kıbrıs, 2010).

1.5. GELİŞİM ÖZELLİKLERİNE GÖRE TÜRK MASALLARI

Gelişim özelliklerine göre Türk masalları iki gruba ayrılır. İlki halk anlatılarındaki masallar diğeri ise edebî eser niteliğindeki masallardır.

- **Halk Anlatılarındaki Masalları**

Bu masallar, halkın kendi arasında anlatılmaya başlanan daha sonra araştırmacılar tarafından yazılı hale getirilen masallardır. Masallar, bir toplumun veya bir milletin sözlü, dilden dile, ağızdan ağza anlatılan ve tarihsel süreç içinde şekillenen özgün ürünleridir (Güleryüz, 2003).

Hem anlatım hem muhteviyat açısından halk masallarına ait bazı nitelikler vardır. Oğuzkan (2013) bu nitelikleri şöyle belirtir: Masalların konuları genellikle basit ve anlatımda deneyimsizlikle doludur. Bu tür masallarda önemli olan 'olay'dır. Masal anneleri ve masal nineleri olarak adlandırılan kişiler, yüzleri, elleri ve kollarının hareketleriyle masalların kusurlarını yok etmeye ve onları canlı ve renkli hale getirmeye çalışırlar. Bu sözlü anlatımın masal geleneğinin devamında kuşkusuz büyük etkisi vardır. Bir metne bağlı olmadığı için masallar farklı yerlerde, farklı zamanlarda ve farklı kişiler tarafından anlatılır.

- Edebî Eser Niteliğinde Masallar

Bu tür masallar, halk masallarından çok edebî dili olan, yazarların mütehayyilesine dayalı masallardır.

Edebî masallar, yazarlar tarafından kişisel hayal gücüne dayalı olarak yazılan, benzer ve genellikle halk masallarından esinlenen kurgusal masallardır. Kıbrıs (2010) bu tür masallar için şu ifadeleri kullanır: Kahramanlar, genellikle olağanüstü durumlarla karşılaşan olağanüstü niteliklere sahip varlıklardır. Masallardaki olaylar; tılsımlar, kehanet, büyü gibi gizli özelliklere sahip olaylar olabilir.

1.6. MASALLARIN DİL ÖĞRETİMİNDEKİ ÖNEMİ

Dil öğretiminde, dili öğrenen bireylerin anlama ve anlatma becerilerinin gelişmesi, verilen iletileri tam ve doğru anlamlandırma, kendini yeteri kadar ifade edebilme gibi yetilerin de kişilere kazandırılması gerekmektedir. Dilin kuralları öğretilirken beraberinde o dilin kültürel öğeleri de aktarılabilmelidir. Bu durum; sürecin sonunda başarıyı yakalamak için belirlenen hedeflerden en önemlisidir. Masallar bu özellikleri önemli düzeyde içinde barındıran edebî eserler olmalarından dolayı dil öğretim sürecinde kullanılmaları son derece yarar sağlayacaktır (Özdin, 2020).

Dil öğretiminde dilin üslup açısından unsurlarına değinen Arıcı (2012);

“Masallarda yer alan deyim, atasözü, özlü söz, ikilemeler, taklitler benzetmeler, dua ve beddualar başlı başına birer üslup unsurlarıdır.” Masallar anlattıkları dilin en doğal şekline bürünmüşlerdir. Masallardaki çeşitli dil unsurları (devrik cümleler, benzetmeler, deyim ve atasözleri) konuşma dilinin samimiliği içerisinde ortaya konmakta bu da türün doğallığına katkı yapmaktadır. Masalların dil ve söyleniş biçimi olarak açık, akıcı, kulağa hoş gelen, müzikaliteye sahip oldukları görülmektedir. Kısaca masallar oldukça veciz yani etkili ve güzeldir. Masalların bu özelliği diğer anonim türlerde olduğu gibi halkın dilinde yıllarca gezinip işlenmesinden gelmektedir. Masallar üsluplarının sağlan ve etkililiği sayesinde hem çocuklar hem de büyükler için önemli bir güdülenme, hayal kurma ve bilgi sunam aracı durumundadır.”(s. 79) şeklinde ifade etmiştir.

Masallarda yer alan olaylar, kahramanlar, amaç vb. durumlar masallarda her ne kadar yapısal farklılıklara sahip olsa da genelinde bazı ortak özellikleri de bulunmaktadır. Bu bağlamda masallar, ait olduğu toplumun kültürel özelliklerini de içinde barındırmaktadır (Yavuz, 2002).

Bizim için en önemli nokta da budur. Yıllarca anlatılan ve gelecek kuşaklara aktarılan olgu, yalnızca masal olarak adlandırılan metinlerden ibaret değildir. Burada asıl önemli olan, bu metinlerde hayat bulan ve millete milli bir kimlik kazandıran kültürel değerler aktarıldıkça gelecekte de yaşamaya devam edecektir. Bu çerçevede değerlendirildiğinde, masalların farklı eşitleri ve biçimleri olsa da tümü bir toplumun müşterek değerleri bakımından ayırım gözetmeksizin aynı değerleri taşımaktadır. Bu nedenle masallara dil eğitiminde kaynak eserler olarak başvurulmalı, dil öğrenenlerin eğitim süreci, gereken kültürel ögelerle de desteklenmelidir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. YABANCILARA DİL ÖĞRETİMİNDE KÜLTÜR AKTARIMI

Bu bölümde yabancılara dil öğretimi ile ilgili bilgiler üzerinde durulacaktır. Bu bağlamda yabancılara Türkçe öğretimi ve bu dil öğretilirken sadece gramer olarak değil o dilin kültür öğelerinin de aktarılmasının önemi irdelenecektir.

2.1. YABANCILARA DİL ÖĞRETİMİ

Yabancı bir dilin öğrenilme çabası, yabancı bir kültürü de anlama ve tanıma imkânını beraberinde getirmektedir. Yabancı dilde yeni bir kelime ya da cümle öğreniminden sonra çözülebilen her yeni metin; dili öğrenen bireyin belleğinde o dili konuşan insanlarla o kişilerin yaşadığı dünyayla alakalı yeni fikirler ve yeni imgelerin yer etmesinde önemli rol oynar (Tapan, 1990).

Durmuş (2013), yabancı bir dil öğrenmeyi; “İnsanlar, toplumlar uluslararası; bireysel, kurumsal ve ulusal düzeyde ticaret, ekonomi, siyaset, askerlik, bilim, çalışma, turizm, eğitim, kültür, sanat, haberleşme vb. alanlarda türlü ilişkilerin kurulup yürütülmesi için anadilinden başka uluslararası ortak dillerin öğrenilmesi gerekmektedir” şeklinde ifade etmektedir. Bu bağlamda; yapılan açıklamalardan yola çıkarak farklı bir dil öğrenmenin farklı bir kültür öğrenmek olduğu ifade edilebilir.

Günümüzde yabancı dil öğrenmenin bir gereksinim olduğu kadar insan hayatındaki değişim ve gelişimlerden dolayı bir zorunluluk olduğu da ifade edilebilir. Yabancı dil öğretimi konusunda başarılı olmak için planlı hareket etmek gerekmektedir. Bu nedenle yabancı dil öğretiminde birtakım ilkeler mevcuttur. Demirel (1993); bu ilkeleri genel ve temel ilkeler olarak iki başlık altında toplamıştır (Tablo 2.1):

Tablo 2.1: Dil öğretiminin ilkeleri

Genel İlkeler	Temel İlkeler
- Beceriler ilkesi: Öğretime dinleme-izleme, okuma kabiliyetlerinin geliştirilmesi ve içsel anlama süreci ile başlanması - Kullanılabilirlik ilkesi: Güncel dilin öğretilmesi - Gerçekçilik ilkesi: Söyleyişe önem verme - Uygulama ilkesi: Öğrencilere öğrendiklerinin uygulama imkânının verilmesi - Girdi ilkesi: Yeni cümle kalıplarının bilinen sözcüklerle öğretilmesi - Dönüt ilkesi: Öğrencilerin dil öğreniminde yaptığı yanlışlıkların anında düzeltilmesi - Eşitlik ilkesi: Herkese eşit söz hakkı tanınması - Sorumluluk ilkesi: Öğrencinin yalnızca öğrendiklerinden sorumlu tutulması - İdeal hız ilkesi: İdeal öğretim hızının belirlenmesi - Sarmal eğitim ilkesi: Tekrara dayalı eğitim - Dil ile kültürün birlikte verilmesi	- Bütün dil becerilerini geliştirme - Basitten karmaşığa; somuttan soyuta gitme - Teknoloji ilkesi: Görsel ve işitsel araçları kullanma - Cesaretlendirme ilkesi: Öğrencileri cesaretlendirme ve aktif kılma - Bir seferde tek yapıyı sunma ilkesi - Bireysel farklılıkları dikkate alma - Ölçme ve değerlendirmede birlik - Dil öğretiminin sınıftan gerçek hayata taşıma - Dil öğretiminin planlanması, şeklinde verilmektedir.

Kaynak: Demirel, 1993.

Tabloda görüldüğü üzere, yabancı dil öğretimi birtakım ilkelere dayandırılmaktadır. Bu ilkelere riayet etmeden rastgele yapılacak olan bir öğretimde hata yapma olasılığı da yüksek olacaktır. Arzu edilen düzeyde başarı elde etmek ve ilerleme kaydedebilmek için düzenli ve sistemli bir biçimde yabancı dil öğretimi yapılmalıdır. Geçmişten günümüze insanlar tüm gereksinimlerini dil aracılığıyla gidermişlerdir. İnsanlar hayatlarını idame ettirebilmek için diğer insanlarla iletişim halinde olmak zorundadır. İletişim kurabilmenin en iyi yolu da dildir (Demirel, 1993).

Günümüzde dünya üzerinde 7000'in üzerinde farklı dil olduğu bilinmektedir. Ancak geçmişten günümüze insanlar farklı sebepleri de olsa farklı toplumlarla, farklı dilleri konuşan insanlarla karşılaşmışlardır. Bu durum çoğu zaman insanları kendi anadilleri dışında farklı dilleri de öğrenme yoluna götürmüştür. Farklı toplumlarla iletişim kurma engeli, yabancı dil öğretimi ile giderilmiştir. Bugün de insanların yabancı dil öğrenme ihtiyacı ve çabası devam etmektedir.

Teknolojinin hızla gelişmesiyle beraber küreselleşen dünyada eski zamanlara kıyasla bugün farklı dilleri konuşan insanlarla olan etkileşim daha fazladır. Yani günümüzde yabancı dil öğrenme bir istekten çok gereklilik durumuna gelmiştir (Yiğiter, 2015).

Milletler veya kişiler arasında ekonomik alanda, eğitim alanında, kültürel alanda vb. alanlarda daha yoğun bir karşılaşma vardır. Bu durum yabancı dil eğitimini bir ihtiyaç haline dönüştürmüştür. Ülkeler de belli eğitim programları baz alarak yabancı dil öğretimi vermektedir. Bu uygulama bizim ülkemizde de yapılmaktadır. Ülkemizde hem yabancılar için hem de Türk soylular için dil eğitimi verilmektedir. Bu dil eğitimi, T.C. Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde ve denetimindeki devlet okulları, özel okullar, TÖMER, özel kurslar vb. kurumlarında verilmektedir. Türkçe, yabancılar tarafından yabancı dil olarak öğrenilmek istenen bir dildir. Bunun en büyük sebeplerinden birisi dünya üzerinde çok geniş bir alanda Türklerin yaşaması ve Türkçe konuşulmasıdır. Bizim ülkemizin üzerinde bulunduğu coğrafya da bunda etkilidir. Ulaşımın, haberleşmenin hızla geliştiği dünyada farklı dilleri öğrenmenin önemi artmıştır ve Türkçe de bu diller arasındadır (Durmuş, 2013).

2.2. AVRUPA DİLLERİ ORTAK ÇERÇEVE PROGRAMI

Anadilden ayrı olarak sonradan öğrenilen dilin, öğrenen birey için sadece gramer ve kelimelerin farklılığı olarak algılanmamasını sağlamak önemlidir. Dillerin ait olduğu milletlerin kültürel manada farklılık arz ettiği gerçeği, dil öğretiminde de göz önünde bulundurulmalıdır. İkinci dilini öğrenen bir bireyin bu dili anadili olan biriyle konuşurken kültürlerinin farklı olduğunu dikkate alarak iletişime geçmesi, önyargılardan ve yanlış anlaşılmalardan arınmış bir iletişim ortamı sağlaması demektir. Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı tam da bu noktada devreye girmektedir.

Günümüzde Avrupa ülkeleri, yabancı dil öğretimini Avrupa Konseyi Modern Diller Bölümü'nce belirlenen Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Programı (The Common European Framework of Reference for Languages) kapsamında yürütmektedir, Avrupa Konseyi (Council of Europe) 2000 yılındaki bildirgesinde,

özellikle öğretilen yabancı dilin sosyokültürel bilgisinin verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Dil öğrencilerinin öğrendikleri dilde iletişim yönünden başarılı olabilmeleri için gerekli bilgi ve yeterliklerini betimleyen Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı dil öğretim sürecinin dilin kültür boyutunu da içine aldığını belirtmekte ve bunu sosyokültürel bilinç olarak adlandırmaktadır (Demir ve Açık, 2011).

Yabancı dil öğretimi bir plan ve ortak bir çerçevede ele alınmalıdır fikriyle ortaya çıkan çerçeve dil öğretiminde standartlaşmaya yol açma ve öğretimde birlikteliği sağlama amacıyla oluşturulmuştur (Çelik, 2018: 50). Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı, farklı eğitim sistemlerinden gelen bireyler arasında dilsel anlamda bir ortaklık sağlamayı da amaçlamaktadır (Uysal, 2009).

Çok dilli ve çok kültürlü bir yapıya ulaşmada en önemli araç olan yabancı dil öğretimi, bireylerin kendi öğrenme süreçleri ile ilgili sorumluluk almalarına ve hedef dili ortak ölçütler çerçevesinde etkili bir biçimde kullanmaya odaklıdır (Mirici, 2015). Bu şekilde öğrencilerde öğrenme basamaklarını hangi nedenlerle çıktıklarını ve çıkarken ne yapmaları gerektiğini haberdar etme amaçlanmış olur. Ülkeleri, kültürleri, inançları farklı olan bireylerin aynı çatı altında ortak öğrenme ortamı oluşturma hedefi söz konusudur. Arslan ve Coşkun, (2012) söz konusu programın Avrupa ülkelerinde dil öğretim programlarını, program yönergelerini, sınav ve ders kitapları vb. konulardaki çalışmaları yönlendirmek için ortak bir çerçeve sunmayı amaçladığını ve yabancı dil öğrenenlerin, bu dili iletişim kurmada kullanabilmek için neleri bilmeleri gerektiğini kapsamlı bir şekilde açıkladığını ifade ederler. Tüm'e (2013) göre ise bu program, yabancı dil öğrenenlerin başarılarını açıklamak için kullanılan bir kılavuздur. Deniz ve Uysal, (2010) da bu çerçeve program ile Avrupa standardında dil müfredatının ortak bir temele oturtulmasının, hazırlanacak programlara rehberlik edilmesinin, testlerin ve sınavların ortak bir anlayışa sahip olmasının hedeflendiğini belirtirler.

O halde Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı, aynı zamanda Avrupa devletleri arasında işbirlikçi bir yaklaşımla ortaya konulan bir üründür. Aralarında Türkiye'nin de kurucu üye olarak bulunduğu Avrupa Konseyi'nin çok dilliliği ve beraberinde çok kültürlülüğü amaçlayarak imza attığı anlaşmalardan biri de yabancı

dil öğretiminde olmuştur. Yabancı dil öğretiminde ortak bir yol belirlenmesi için söz konusu çerçeve program 2001 “Avrupa Diller Yılı” etkinlikleri bünyesinde tanıtılmış ve programın amaçları açıklanmıştır. Programın nihai amacı ise, çok dilli ve çok kültürlü yapı anlayışıyla kültürler arası iletişimi güçlendirmek, bireylerde duyarlılığı artırmak ve karşılıklı hoşgörüyü yakalamaktır. Yücel’e (2006) göre Avrupa dil politikasının en önemli hedeflerinden biri, çok dilliliği ve çok kültürlülüğü geliştirerek teşvik etmek ve çok dilli bireylerin yetiştirilmesi için, birden fazla yabancı dil öğrenme gereksinimleri üzerinde odaklanmasıdır.

2.3. YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE KÜLTÜRÜN YERİ

Toplumların birbirleriyle ilişkileri, farklı dillerin öğrenilmesini de gerekli kılmaktadır. Durmuş (2013)’a göre; dil öğretiminin geçmişi toplumların çift yönlü temaslarının başladığı çok eski tarihlere kadar dayanmaktadır. Bu temasların kurulduğu süreç içerisinde insanların birbirlerini anlayabilmeleri için dil öğreniminin gerekli olduğu ve bunun için de birtakım unsurların (politik, ekonomik, ticari ve kültürel) gerekliliğine vurgu yapılmıştır (Açık, 2013).

İşcan'a (2014) göre bir toplumun sahip olduğu kültürel değerlerini diğer toplumlara aktarması, değişik kültürleri tanıma, farklı dilleri konuşanlarla ortak bir dili kullanma ya da farklı bir toplumda yaşama arzusu yeni bir dil öğrenme isteğini kuvvetlendirmekte ve yabancı dil öğretimini önemli kılmaktadır. Ayrıca, gerek bireysel gerekse kurumsal olarak eğitim, kültür, bilim, sanat, ticaret, politika, turizm, spor ve daha birçok alanda kurulan ilişkiler de yabancı dil öğrenimine duyulan gereksinimi arttırmaktadır. Çalışmamızda bu alanlardan yalnızca kültür kavramı ve dil öğretiminde kültürel aktarım konusu ele alınacaktır.

Dil ve kültürün birbiriyle sıkı bir ilişki içerisinde olduğu varsayıldığında, dil öğrenmenin aynı zamanda kültür öğrenme olduğunu ifade etmek doğru olacaktır. Dil öğretiminde kültürün gerekliliği anlayışından yola çıkarak yabancı dil öğretiminde kültürel öğelerin aktarımı ile ilgili olarak hedeflenenleri şu şekilde sıralamak mümkündür:

- ✓ Dil öğrenenlerin, her bireyin davranışının kültürden etkilendiğini idrak etmelerine,

- ✓ Öğrencilerin demografik değişkenlerin insanların konuşmalarında ve davranışlarında etkisi olduğunu anlamalarına,
- ✓ Öğrencilerin hedef kültürdeki ortak davranışlardan dolayı birlikteliğin var olduğunu anlamalarına,
- ✓ Öğrencilerin hedef kültürle alakalı genelleme yapmaları, konuyu objektif olarak değerlendirmelerine,
- ✓ Öğrencilerin hedef kültürle ilgili bilgi toplama deneyimi kazanmalarına, hedef kültüre gösterdikleri ilgi ve merakını fazlalaştırarak insanlarla etkileşim içinde olabilmelerine yardımcı olmaktır (Tomalin ve Stempleski'den akt. Memiş, 2016).

Yabancı dil öğrencilerinin hedef dili, öğretim materyallerindeki kültürel öğelerle ilgili örneklerle öğrendikleri zaman soyut bilgiyi gerçek yer, zaman ve kişilerle somutlaştırdıklarını belirten Kramsch'a (1993) göre, öğrencilerin akıllarında yaşanmış kültürel öykülerin kalması o dili daha etkili öğrenmelerine katkıda bulunur. Bir başka deyişle yabancı dil öğrenen bireyler öğrendikleri yapı ve kavramları o dilin ait olduğu kültür (hedef kültür) sayesinde içselleştirip kalıcı bir şekilde öğrenebilirler. Çünkü öğrenciler, hedef kültürle bütünleşen dil derslerinde yeni kelime, söz kalıbı ve yapıları hangi kontekstlerde nasıl kullanacaklarını da öğrenirler (Koçer, 2013). Byram ve Risager yabancı dil öğretiminde kültür aktarımına neden önem verilmesi gerektiğini şu şekilde açıklamışlardır:

- Öğrencilere hedef kültürü tanıtmak, öğrendikleri dil ve kültür ile ilgili ön yargılarını ortadan kaldırmak ve öğrencilerin hoşgörü seviyelerini yükseltmek açısından önemlidir.
- Dilin ait olduğu kültür ile birlikte öğretilmesi öğrencilerin ülkeler arasındaki fark ve benzerlikleri görmelerini, kültürlerarası mukayese yapmalarını ve kültürel dünyalarını geliştirmelerini sağlar.
- Kültür ile beraber gerçekleştirilen dil dersleri öğrenenlerin kendi kültürleri ile ilgili toplumsal farkındalık oluşturmalarında yardımcı olmaktadır Yabancı dil eğitimi süreci ve ortamlarında kültür aktarımının uygulanması, öğrenenleri yeni bir dil öğrenme adına motive etmektedir (Byram & Risager, 1999).

Yabancı dil öğretiminde kültür aktarımının gerçekleştirilmesi öğrenilen dilin toplumuna karşı dili öğrenenlerin sahip olduğu ön yargıları ortadan kaldırarak birlik içerisinde yaşamasına katkıda bulunmaktadır (Byram & Morgan, 1994). Benzer bir görüşü savunan Clément, Dörnyei ve Noels'e (1994) da, yabancı dil öğrenenlerin hedef kültür ile ilgili bilgileri arttıkça, o topluma karşı motivasyonu artacak ve kaynaşması kolaylaşacaktır (Alyılmaz, 2008). Hanbay (2013) çalışmasında çocuklara küçük yaşta yabancı dil öğretimi ile ilgili olarak, onların kültürel yönden zenginleşeceğini, kendi dili ve öğrendiği dilin kültürleri arasında karşılaştırma yapabilme yetisini kazanarak hoşgörü sahibi olabileceklerini ifade etmektedir.

Her toplumun dilinin farklı olduğu gibi kültürünün de farklılık göstermesi ve kültürler arasındaki bu farklılıkların yeteri kadar bilincinde olunamaması, birtakım sıkıntılara neden olmaktadır. Tomalin ve Stempleski (1993) kültür öğelerinin aktarılmasının yedi sebebinin olduğunu ileri sürmüşlerdir. Bunlar:

- Öğrenenlere kültürün insan davranışında etkili olduğunu bilmelerini sağlar,
- Öğrencilerin demografik bilgilerin insanlar arası etkileşimlerdeki önemini öğrenmelerine yardımcı olmak,
- Öğrenenlerin, yabancı bir kültürdeki aynı durumlarda gösterilen aynı davranışların farkına varmalarını sağlamak,
- Öğrenenlerin bazı yabancı kelimelerin, kültürün bir sonucu olarak, sürekli aynı şekilde peş peşe geldiğini anlamalarını sağlamak,
- Öğrenenlerin yabancı bir kültürle alakalı olarak gerçekçi genellemelerde bulunup değerlendirmelerine yardımcı olmak,
- Öğrenenlerin öğrendiği yabancı dile ait kültürel bilgiler edinebilme yeteneklerine ve bu yeteneklerinin gelişmesine destek olmak,
- Yabancı bir kültürle tanıştıklarında, öğrenenler üzerinde o kültüre karşı merak uyandırmak ve o kültürün insanlarına ön yargısız yaklaşımlarını sağlamak.

Dilin kültürle birlikte verilmesi, yabancı dil öğrenen kişide o dili öğrenmeye karşı bir istek uyandırır. Böylece yabancı dil öğretiminde hedef kültürün bilhassa günlük yaşamla ilgili konularını aktarmak oldukça önemlidir. Çünkü dil öğrenimi

yanı sıra kültürün aktarımını da kapsamaktadır. Şayet öğrenilen yabancı dil, kültürel öğelerle aktarılmadığı takdirde, öğrenenlerin o dili öğrenmesi kendi kültürü üzerinden olacaktır. Bu durum da başarıyı olumsuz yönde etkileyecektir. Sonuç olarak öğrenilen dilin kültürle birlikte aktarılması açısından Bu nedenle kültür öğelerinin açık bir şekilde aktarılması ile öğrenilen dilin doğruluğu arasında doğru orantılı bir ilişki olduğu ifade edilebilir.

2.4. YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE KÜLTÜRÜN SINIFLANDIRILMASI

Yabancı dil öğretiminde kültür aktarımı sürecinde hangi kültürel unsurların kullanılması konusu ile alakalı olarak araştırmacıların farklı görüşler ortaya atmaları, birçok farklı sınıflandırmayı da beraberinde getirmiştir. Byram ve arkadaşları yaptıkları bir çalışmada, öğretim materyalleri içerisindeki kültürel öğelerin neler olduğunu incelemişler ve bunları 9 ana başlıkta toplamışlardır:

1. Sosyal Kimlik ve Sosyal Gruplar
2. Sosyal Etkileşim
3. Davranış ve İnançlar
4. Sosyo-politik kurum/kuruluşlar
5. Toplumsallaşma ve Yaşam Döngüsü
6. Milli Tarih
7. Milli Coğrafya
8. Milli Kültür mirası
9. Stereotipiler ve Milli Kimlik (akt. İşcan ve Yassıtış, 2018).

Brooks ise kültürel öğelerin sınıflandırmasını Byram'a göre daha detaylı bir şekilde ele alarak aşağıdaki şekilde sıralamıştır:

1. Selamlaşma, vedalaşma, arkadaşlar arası konuşmalar, tanıştırma, konuşmalarda yaşa yakınlık düzeyi ve toplumsal seviyeye göre ifade edilecek söz ve kalıplar
2. Gelenek ve görenekler

3. Efsane/mit, hikâye/öykü, edebiyat, okuma kitapları
4. Ev, okul, kamuya açık alanlarda ve benzeri ortamlarda tören, kutlama gibi etkinliklerde uygulanan alanlarda, tapılan törenler ve benzeri ortamlarda uygulanan kurallar,
5. Festival günü, nedeni ve kutlama biçimleri
6. Tatil zamanı, süreci, tatil yeri ve yaşananlar
7. Oyunlar
8. Müzik
9. Evcil hayvanlar
10. Telefon görüşmeleri
11. Bir kişinin odasındaki kişisel eşyalar
12. İklim koşulları
13. Temizlik kriterleri
14. Sağlık sistemi
15. Yarışma, spor ve hobiler
16. Randevu davet etme
17. Trafik
18. Radyo ve televizyon programları
19. Mektup yazma/postalama
20. Ev yemekleri, sofrada adabı
21. Dışarıda yenen yemekler ve yendiği yerler
22. Tiyatro-sinema
23. Oyun alanları
24. Müze, sergi ve hayvanat bahçeleri
25. Ulaşım

26. Şehir ve taşra arasındaki farklılıklar

27. Mesleki gruplar ve önde gelen meslekler (Özışık, 2004).

Yabancı dil öğretimi süreci içerisinde kültürel öğelerle ilgili pek çok sınıflandırmalara erişmek mümkün olabilmektedir. Bu sınıflandırmaların bazılarının genel olarak yapılmış, bazıları ise daha detaylandırılmıştır. Ancak bunların birbirlerini destekleyici nitelikte oldukları ifade edilebilir. Yabancı dil öğretiminin belli kriterler kapsamında uygulanması görüşünden hareketle, oluşturulan Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı'nda da kültürel öğelerin aktarımı ile alakalı olarak sosyo-kültürel unsurlardan söz edilmektedir. Günümüz Avrupa ülkeleri, yabancı dil öğretimini “Avrupa Konseyi Modern Diller Bölümü”nce hazırlanmış olan CEFR'ye göre yürütmektedirler (Demir ve Açık, 2011). Avrupa Konseyi 2000 yılında yayımladığı raporunda; öncelikle öğretilen yabancı dilin paralelinde sosyo-kültürel bilgilerin de aktarılmasının gerekli olduğunu belirtmiştir. Dil öğrenenlerin hedef dilde iletişim kurarken başarıya ulaşabilmeleri için bilgi ve yeterliklerini belirleyen CEFR, dil öğretim aşamasında hedef dilin kültürel yönünü de kapsadığını ifade etmekte ve bu durumu sosyo-kültürel farkındalık olarak tanımlamaktadır.

Dil öğrenenleri sosyal aktör olarak adlandıran CEFR, kişilerin öğrendikleri yabancı dil açısından toplumun dilbilgisi ile ilgili yeterliğe haiz olmalarının, dil materyallerini fonksiyonel kullanabilmelerinin sosyo-kültürel bilgi ile mümkün olabileceği vurgulanmıştır. Bu bağlamda; sosyo-kültürel bilgiler gündelik hayat, yaşam şartları, bireylerarası etkileşimler, değerler, inançlar, tutum ve davranışlar, gelenekler, geleneksel davranışlar /şeklinde tespit edilmiş ve bu temel unsurlar da alt öğeler halinde sınıflandırılmıştır (TELC, 2013), (Tablo 2.2.).

Tablo 2.2: Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı (CEFR) sosyokültürel sınıflandırması

Sosyo-kültürel Unsurlar	Alt Grup Unsurları
1. Günlük Yaşam	- Yemek öğünleri ve sofralık kültürü - Bayramlar - Çalışma zamanları ve alışkanlıkları - İş dışında serbest zaman etkinlikleri, hobiler, sporlar
2. Yaşam Koşulları	- Ev koşulları - Yaşam standartları (yöresel veya bölgesel farklılıklar) - Sosyal güvence
3. Kişilerarası İlişkiler	- Kadın-erkek ilişkileri - Sosyal grup yapıları ve ilişkileri - Aile yapıları ve ilişkileri - Kuşaklararası ilişkiler - İş ilişkileri - Siyasi ve dini dinsel gruplar arası ilişkiler - Halk-yönetici ilişkileri
4. Değerler, İnançlar, Tutum ve Davranışlar	- Sosyal sınıf - Meslek kolları - Milli kimlik - Din - Tarih, Tarihi kişilikler ve olaylar - Gelenekler - Sanat - Müzik
5. Sözsüz İletişim - Vücut Dili	
6. Sosyal Gelenekler	- Zamana riayet - Hediyeler - Kıyafetler - Davranış ve sohbet kuralları - Yemekler, içecekler - Yasaklar/
7. Geleneksel Davranışlar – Törenselleştirilmiş Davranışlar	- Doğum, evlilik, vefat - Tören, festival ve kutlamalar - Dini ananeler

Kaynak: (TELC, 2013)

Toplumların kültürel, sosyal ve ekonomik yönden gelişimine katkıda bulunacak nitelikli iyi insanlar yetiştirmeyi amaçlayan Türkiye Maarif Vakfı, eğitim kurumlarında öğrencilerin, ana dili okuryazarlığının yanı sıra uluslararası geçerliliği olan bir yabancı dili ve Türkçeyi çok iyi seviyede öğrenmelerine önem vermektedir.

Bu bağlamda; CEFR’yi referans alarak, kültürel öğelerin sınıflandırılmasını aşağıda görüldüğü şekilde yapmıştır (Türk Maarif Vakfı, 2020).

Tablo 2.3: Türk Maarif Vakfı’nın sosyokültürel sınıflandırması

Günlük yaşam	Yiyecek içecek, yemek zamanları (öğünler), sofra adabı, resmî tatiller, bayramlar, çalışma saatleri, boş zaman etkinlikleri vb.
Yaşam koşulları	Ev şartları, refah durumları, sosyal güvence vb.
Kişiler arası ilişkiler	Kadın-erkek ilişkileri, aile yapısı ve ilişkileri, iş ortamındaki ilişkiler vb.
Değerler, inançlar ve tutumlar	Bölgesel kültürler, gelenek ve sosyal değişim, tarih, özellikle sembol olmuş tarihî kişilikler ve olaylar, yabancı ülkeler, halklar, ülkeler, politika, sanat, din, mizah, meslek grupları, kurumlar, güvenlik vb.
Beden dili	Dilin öğreniminde geleneksel olarak farklı kültürlerde kullanılan beden dili iletişimi ve diğer kültürlere aktarımı vb.
Sosyal gelenekler	Misafirperverlikle ilgili olarak dakiklik, hediyeler, ziyaret süresi, vedalaşma, davranış ve sohbet kuralları vb.
Ritüeller/Geleneksel davranışlar	Doğum, evlilik, ölüm, kutlamalar, festivaller, danslar, dinî gelenekler, halka açık toplantılarda seyircilerin davranışları vb.

Kaynak: (Türk Maarif Vakfı, 2020)

Okur ve Keskin (2013), yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarındaki kültürel unsurları 7 ana başlık etrafında incelemiştir:

1. Günlük yaşam
2. Kişiler arası ilişkiler
3. Değerler ve eğitim
4. Edebiyat- sanat ve müzik
5. Gelenekler ve folklor
6. Sosyal yaşam
7. Coğrafya ve mekân

2.5. YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ ÇALIŞMALARI

Uluslararası gelişme ve hızlı bir biçimde gelişmekte olan iletişime dair teknolojiler günümüzde bilgiye erişimi çok daha kolay hale getirmiştir. Böylesine hızlı bir bilgi akışı yabancı dil öğretimini de etkilemekte ve her geçen gün daha da yaygınlaştırmaktadır. Türkiye'de, başta göç olmak üzere, eğitim sektörünün gelişmesi ve birçok faktörün aynı anda gerçekleşmesi gibi çeşitli nedenlerle ülkemize gelen yabancılara eğitim alanında çeşitli çalışmalar ve teknikler ortaya çıkmıştır (Çakmak, 2014). Yabancılara Türkçe öğretme, farklı teknolojik araçların ve öğretim yöntemlerinin ortaya konmasını sağlamıştır. Bu, Türkçe'nin yabancılara daha kolay ve daha hızlı öğretilmesini sağlamıştır.

Yabancılara Türkçe öğretimi aslında çok eskilere dayanan bir konudur. Geçen yüzyılda ortaya çıkan yabancılara Türkçe öğretiminin yanı sıra, eski Türk uygarlığına kadar uzanan köklü bir tarihin de olduğu söylenmektedir (Biçer, 2012).

Türkler sosyal bir toplum olarak başka ülkelerle sosyal, askeri, ekonomik ve kültürel ilişkiler içinde olmuş ve o koşullarda da ilişkide oldukları milletlere dillerini öğretmek durumunda kalmışlardır. Hunlardan başlayarak bu eğitimler, önceki yüzyılların sistemli eğitimlerinden ziyade, tüm dünyada olduğu gibi etkileşim sonucu oluşan kendiliğinden bir öğrenme ortamını içermektedir. Örneğin; Hunlar ve Çinliler arasındaki ilişkide Çinliler Türk dilini öğrenmek zorunda kalmışlardır. Bunun en iyi kanıtı Türkçe kelimelerin ortaya çıkmasıdır. Bu tür ilişkiler kendiliğinden oluşan bir süreçtir ve bütün ülkelerde yaşanmaktadır. Çeşitli sosyal etkinlikler, askeri, iş vb. etkileşimli alanlar, diğer ülkelerin yabancı dil olarak yeni bir dil öğrenmesine olanak tanır (Büyükkız, 2013).

Günümüzde kullanılan yöntemlerin anlaşılabilirliğine ve Türkçe eğitiminin günümüzdeki işleyişine ışık tutmak için en etkili yöntemlerden biri geçmişte nasıl uygulandığının “tarihsel arka planını araştırmak” tır. Türkçe öğretiminde; dil ve kültür kavramlarını birbirine yakınlaştıran temel unsur Türk kültürünün izlerinin de yansıtılmasıdır (Sarı, 2021).

Güzel ile Barın (2020) bu konuda şu açıklamaları yapmıştır: “UNESCO'ya göre; Türkçenin ana diller sınıflandırmasında dünyada en çok konuşulan üçüncü dil ve beşinci en resmi dil olduğunu bildirmişlerdir. Çok eski bir geçmişe sahip olan Türkçenin yabancılara öğretilmesinin tarihi çok eski zamanlara dayanmaktadır ancak, bu tarihin tam olarak ne zaman başladığı bilinmemektedir.” Güzel (2020) konu ile ilgili olarak şundan yararlanmaktadır: "...Bazı tarihi kayıtlara göre yabancılar Türkçe öğretiminin Uygurlara dayandığı kabul edilmektedir Şimdiye kadar, bu faaliyetlerin Uygurlar öncesi zamanlarda nasıl yürütüldüğüyle ilgili kesin bir ispatlama bulunmamaktadır.” (s.19)

Göçer ve diğerlerinin açıklamaları, Türkçeyi yabancı dil olarak yeni öğrenen kişilerin amaçlarını ve nedenlerini açıklamaktadır. Günümüzde insanlar birçok nedenden dolayı birden fazla dil öğrenmektedir. İkinci, hatta üçüncü veya dördüncü bir dil öğrenmek, yaygın ve kaçınılmaz bir durum haline gelmiştir. Bunun sebebi dünyanın küreselleşmesidir. Gelişmekte olan ülkelerle birlikte insanlar da daha fazla gelişmeye başlamıştır. Çocuklar da tıpkı yetişkinler gibi pek çok farklı nedenle yabancı dil öğrenirler. Bu nedenler arasında bir ailenin başka bir ülkeye taşınması, başka bir dil öğrenmek istemesi sayılabilir (Güzel-Öncel, 2021).

Yabancılara Türkçe öğretimi ile ilgili genel bilgilerin ardından, yabancılara Türkçe öğretirken göz önünde bulundurulacak temel ilkeler üzerinde durulacaktır.

2.6. YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİRKEN GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURULAN TEMEL İLKELER

- Dil ile Beraber Kültürün de Verilmesi İlkesi

Sözcükler boşuna kullanılan simgeler değildir. Her iletişim sözcüğünün ardında bir kabullenme ortamı bulunmaktadır. Bu kabullenişler, sözcüğün ait olduğu toplum kültürünün bir parçasıdır. Özellikle deyimler daha iyi kavratılmalıdır. Çünkü gündelik kullanımlarda deyimler çokça kullanılır. Türkçe deyimler iyi kullanılırsa yabancı insanlarla daha kolay iletişim olanağı sağlanabilir. Burada önemli olan kelimeleri hangi metinde ne şekilde kullandığımızdır. Türkçeyi yabancılara öğretirken insanlığın değerlerinden ve ortak olan yönlerinden yola çıkılmalıdır. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler için atasözleri, deyimler ve kalıp yargılar

kültürü öğrendikçe anlam kazanır. Sözcüklerin (metaforların) bağlama göre değişen anlamları Türkiye'nin kültürel zenginliğini göstermektedir. Türkçe öğretimi, kültürü dil aracılığıyla aktararak hedef kitlede istenilen amaca ulaşmaktadır (Barın, 2004). Bu bağlamda bizim tezimizin bu ilkeyle yakından ilgili olduğunu ifade edebiliriz.

- Kullanılmakta Olan Dilin Öğretilmesi İlkesi

Türkçeyi yabancılara öğretirken günümüzde Türkiye'de konuşulan dili öğretmek çok önemlidir. Aksi takdirde öğrencilerin Türk toplumunda öğrendikleri Türkçe ile iletişim kurmaları zor olacaktır. Böyle bir tutum, Türkçe öğretimi hedefinden uzaktır. Ders kitaplarında, çalışma kitaplarında, kaset ve CD'lerde ve sınıf tartışmalarında yapaylıktan kaçınılmalıdır. Öğitmen kendi sözlerinin yanı sıra toplumun farklı kesimlerinde kullanılan standart Türkçeyi de öğretmelidir (Barın, 2004). Bu ilkeye göre Türkçeyi yeni öğrenenler gündelik hayata herhangi bir iletişim sorunu yaşamadan uyum sağlayabilirler.

Bir milletin bir dilde konuştuğu ve yazdığı her şey kültür kavramına aittir. Sabahtan akşama kadar evde, sokakta, pazarda ve işte konuşan insanlar, dil alanında bilinçsizce eker ve biçerler. Dilin duygu ve düşüncelerle dolu olmasının nedeni günlük yaşama çok yakın olmasıdır (Kaplan, 2005).

2.7. YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KÜLTÜR AKTARIMI

Yabancılara Türkçe öğretiminde, dil ile birlikte Türk kültürünün öğretilmesi hedeflenmektedir. Çünkü dil, kültürün aktarımında en önemli faktördür. Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi, ana dil olarak öğretilmesinden oldukça güç ve birtakım farklılıkları mevcuttur. Zira Türkçeyi öğrenen yabancılar ilk başta Türk kültürünü tanımamaktadırlar (İşcan, 2011).

Dil öğrenmek yalnızca o dilin gramerini öğrenmekle yeterli olmamaktadır. Yabancı bir dili öğretimiyle birlikte kültür aktarımının da verilmesi, dilin öğrenilebilmesi için önemlidir. Çünkü kültür, bir milletin tarihini, coğrafyasını, yaşam tarzını, değerlerini, gelenek göreneklerini, yeme-içme âdetlerini vb. öğeleri içermekte olup, dil öğretimi sürecinde bu kültürel öğelerin materyal olarak kullanımını gerektirmektedir. Aksi takdirde, dil öğretimi kuralların

ezberletilmesinden ibaret olur ve zamanla unutulması da kaçınılmazdır (Okur ve Keskin, 2013).

Yabancılarla Türkçe öğretiminde kültür aktarımının da beraberinde yapılmaması, bireylerin iletişim kurmalarında birtakım sorunlara yol açmaktadır. Güngör (2019), bu sorunları dil açısından ele alarak şu şekilde dile getirmiştir:

Dil de kültürün bir parçası olduğu için, bir dilden öbürüne yapılan aktarmalarda bazı güçlüklerle karşılaşırız. Bununla birlikte, dilde herhangi bir engel çıkmadığı zaman bile, bazı şeylerin başka kültürdeki insanlara nakledilmesi veya onlar tarafından anlaşılması son derece zor, belki imkânsızdır. Kelimelerin dildeki lügat veya işaret anlamları birbirine tıpatıp uyabilir, fakat değişik kültürlerde aynı kelimelerin uyandırdığı hissî anlamlar çok farklı olabilmektedir (s. 9-10).

Bölükbaş ve Keskin (2010) ise günlük hayatta vücut dilinde kullanılan bazı eylemlerin kültür aktarımında birtakım sorunlara yol açtığını bildirmişlerdir. Örneğin; öpüşme eylemi Türk kültüründe yakınlık, samimiyet, dostluk gibi kavramları ifade etmektedir. Türkiye’de genellikle insanların iki yanaktan öpüşmeleri selamlaşmayı ifade etmektedir. Ancak Hong Kong’ta aynı cinsiyetten bireylerin yanak yanağa öpüşmeleri hoş karşılanmamaktadır. Ancak Arap ülkelerinde de selamlaşma anlamına gelmekte olup bireyle üç kez yanak yanağa öpüşmektedirler. Bu örneklerden de anlaşıldığı gibi, kültürel farklılıklar insanlar arasındaki iletişimi önemli düzeyde etkilemektedir. Dolayısıyla Türkçe’nin yabancı dil olarak öğretiminde Türk kültürünün de aktarımı Türkçenin daha sağlıklı olarak öğrenimine katkıda bulunacaktır (Barın, 2010).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

Çalışmamızın bu bölümünde, yararlanılacak olan araştırma modeli, araştırmanın evren ve örnekleme, veri toplama tekniği ve verilerin analizi hakkında bilgilere yer verilecektir.

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Sosyal bilimlerde; üç yaklaşım vardır: pozitivist, yorumlayıcı ve eleştirel. Bu çalışmada; toplumsal yapının temeli olan değer kavramı, yukarıda bahsedilen metotların yorumlayıcı bir yaklaşımıyla tartışılmaktadır. Sosyal gerçekliğin, sosyal etkileşimler yoluyla gündelik yaşama "anlam ve yorum" katan bireylerden oluştuğu ileri sürülmektedir (Bayhan, 2016).

Çalışmamızda; nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman inceleme tekniği kullanılmıştır. Nitel araştırma, çeşitli konularda görsel ve sözlü iletişim raporlarının incelenmesinde bilgi, düşünce, bakış açısı, davranış ve tutumların ve bunların olası nedenlerinin araştırılması anlamına gelir. Nitel araştırma, kuram geliştirmeyi amaçlayan, toplanan verileri birbirine bağlayarak farklı sonuçlar veren bir modelleme çalışmasıdır. Nitel araştırmanın özellikleri; doğal ortamın duyarlılığı, araştırmacının katılımcı rolü, konuya kapsamlı yaklaşım, açık gözlemler, esnek araştırma planlaması şeklinde sıralanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Doküman inceleme tekniği bir kaynağın belirli kriterlere ve konuya göre aranmasını, kaynağın belirli özellikler çerçevesinde incelenerek sınıflandırılmasını ve sonuç elde edilmesini içerir (Karasar, 2006).

Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı'nda yedi kategoriden oluşan ve yabancılara dil öğretiminde dil öğretimi yanında iletişimde de kendini gösteren birtakım kültürel öğelerden oluşan bir sınıflandırma yapılmıştır. Bu kültürel öğeler; dilin çok düzeyli yapısında yer alan ve iletişimde kendini gösteren unsurlardır. Bu sayede, hedef dili öğrenmek isteyen bireyler, iletişim süreci boyunca, öğrenilen dilin

ait olduğu toplumun günlük yaşantısı, gelenek ve görenekleri, yeme-içme detleri, müzik ve dansları ve benzeri kültürel konular hakkında bilgi sahibi olmaktadır. Kişiler ğrenim sürecinde içerisinde bulunduğu toplum ve o toplumun bireyleriyle iletişim kurarken, aynı zamanda o toplumu ve toplumun benimsemiş oluğu davranışları da yansıtmaktadır. Bu nedenle yabancı dil ğretiminde kültürel değerlerin de aktarılması kültürün nesilden nesile aktarılması ve korunmasında oldukça önem arz etmektedir. Bu bağlamda çalışmada; model olarak Avrupa Dilleri Ortak ereve Programı'nda yer alan sınıflandırma seçilmiştir.

3.2. ARAşTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

Evren, soruları cevaplamak ve araştırma için bilgi elde etmek için kullanılan canlı ve cansız her şeyi içeren bir yapıdır (zen ve Gl, 2007). Örneklem ise evrenin özelliklerini ve bu süreçte gerçekleştirilen tüm işlemleri belirlemek ve tahmin etmek için evreni temsil edecek uygun öğelerin toplanması sürecini içerir (zen ve Gl, 2007). Bu tanımlardan yola çıkılarak çalışmanın evrenini Türk masalları şekillendirmektedir. Çalışmanın konusu olan "Az Gittik Uz Gittik" adlı masal kitabının içerisinde yer alan 49 adet masaldan 48'i içerisinde bulunan kültürel ögeler tespit edilerek elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir. Masallardan "Karatepeli Hikâyeleri", güldürü özelliği taşıyan kısa fıkralardan oluşması nedeniyle çalışma kapsamına alınmamıştır. Bu nedenle çalışmanın örneklemini 48 masal oluşturmaktadır.

3.3. ARAşTIRMANIN İNCELEME NESNESİ

Çalışmada inceleme nesnesi olarak seçilen Az Gittik Uz Gittik; şimdi bazıları Türkiye sınırlarının dışında kalan bölgelerde yaşıyor olsalar da, Türkçe konuşan toplumların yaşamlarını sürdürdükleri topraklarda ve Anadolu'nun derinliklerinde oluşan masalların derlenmesiyle meydana gelen bir eserdir. Pertev Naili Boratav'ın, üzerinde titizlikle durduğu ve uzun yıllarını verdiği çalışmaların sonucunda ortaya koyduğu bu kaynak eserin; Türk folklorunda önemli bir yeri vardır. Boratav bu eseri yazıya dökerek yitip gitmesini engellemiş, nesilden nesile sözlü olarak aktarılan masalları yazılı olarak literatüre kazandırmıştır, Cumhuriyet döneminin en önemli araştırmacılarından birinin kaleminden, Türk halk edebiyatına yetkin ve kapsamlı bir

bakış getiren kitap, 48 halk masalı, 1 tekerleme ve Karatepeli hikâyelerinden oluşuyor. Ayrıca Boratav'ın, "Türk Masalı Üzerine" adlı yapıtının da eklenmesiyle kitap, değerine değer katan bir boyut daha kazanmış oluyor.

Az Gittik Uz Gittik'te birbirinden eğlenceli masalların mevcut olmasının yanı sıra, Karatepeli hikâyelerine ve Keloğlan'dan korkunç devanalarına, astığı astık kestiği kestik padişahlardan korkusuz prenslere, bin bir zorluğun üstesinden gelerek muradına eren güzel ve zeki kızlarla, zaman zaman insanı düşüncelere sevk eden hayvanlara dek pek çok renkli masal kahramanlarına rastlamak mümkündür. Boratav'ın bu yapıtı, içeriğinde bulunan masallar sayesinde hem okuyucuya eğlenceli ve sorgulayıcı bir etkinlik sunmakta, hem de araştırmacılara üzerinde daha çok çalışılması gereken belgeler sağlamaktadır. Masal kitabının içinde yer alan 49 adet masaldan 48'inin adları Tablo 3.1'de verilmiştir. Ayrıca, birçok alandan sanatçıya alternatif sanat yapıtları oluşturmak açısından etkili bir kaynak eser olabilir.

Tablo 3.1: İncelenen masal kitabında yer alan masallar

MASALLAR	
Ayağına Diken Batan Karga,	Üşengeç
Bokböceği	Altı Kız Babası
Yarım-Horoz	Telli-Top
Koca-Nine ile Tilki	Ütelek
Ayşe, Fatma Kuzular	Mehmed-Eşkîya
Ayı ile Tilki	İlik-Sultan
Yolcu ile Yılan	Balıkçı Güzeli
Tilki	Hızır
Kuyruğu Zilli Tilki	"Tık Sopam"
Tilki ile Yılan	Tencerecik
Göğsü Kınalı Serçe	Üç-Bilecenler
Erler-Karısına Koca Olmaya Giden Keloğlan	Fesatçı Saliha
Dev-Baba	"Allah Kerim, Padişahın Oğlu Erim"
Dünya-Güzeli	Derviş-Baba
Benli-Bahri	Çiftçi Mehmed Ağa
Kral-Padişahının Kızı	"Kaz Yollasam Yolar mısın?"
Kara-Tavuk	Zengin Hamamı
Yeraltı Diyarının Kartalı	Köse'nin Tavşanı
Cazı-Kız	"Köse Ayak Kaç?"
Çan-Kuşu, Çor-Kuşu	Üselek
Papağan	Tilki ile Çimenci Padişahının Oğlu
Çember-Tiyar	Nohut-Oğlan

Deli-Gücük	Culfa Kadınları
Eşek-Kafası	Akıllı Oğlanlar ile Deli-Oğlan

3.4. VERİLERİN TOPLANMASI

Çalışmada veri toplama aracı olarak nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi kullanılmıştır. Buradan hareketle; araştırma kapsamında Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan tez kataloğundaki konuyla ilgili tez çalışmaları, literatürde yayınlanan akademik makaleler, akademik kitaplar ve alanla ilgili benzer belgeler dikkate alınmıştır.

3.5. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ

“Az Gittik Uz Gittik” masal kitabındaki 48 masal içerisinde yer alan kültürel öğeler tespit edilerek elde edilen veriler kategorilere ayrılmıştır. Veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Bu sayede veriler içerisinde gizli kalmış anlamların ya da verilmek istenen mesajların, derinlemesine bir analizi yapılmıştır. Bunun yanı sıra verilerin analizinde tablolar ve grafiklerden yararlanılarak sayısal değerler üzerinden çalışma desteklenmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR

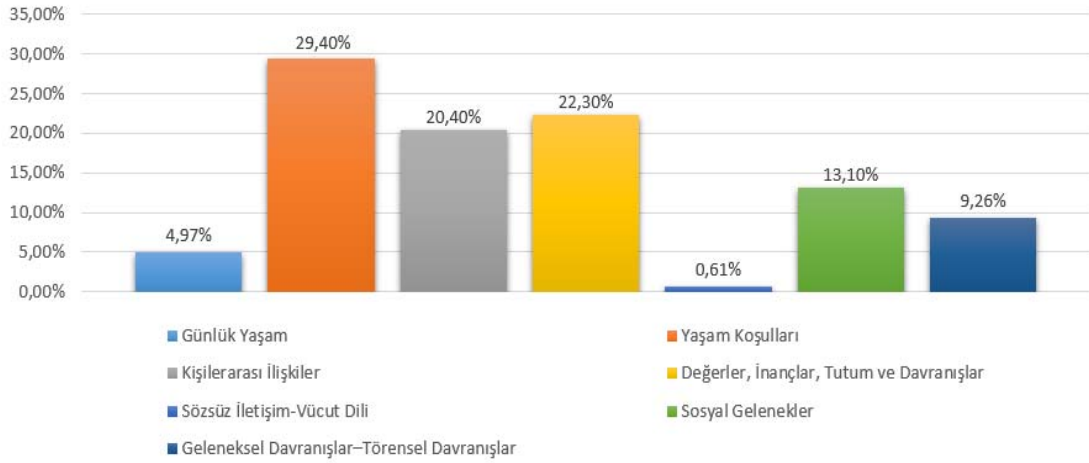
Çalışmamızda 48 adet masal incelendiğinde toplamda 1307 adet kültürel ögenin bulunduğu tespit edilmiştir. Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı (CEFR) Sosyokültürel Sınıflandırması kapsamında yer alan sosyokültürel değerler dikkate alınarak incelenmiş ve elde edilen bulgular Tablo 4.1 ve Şekil 4.1’de verilmiştir.

Tablo 4.1: Masalarda belirlenen sosyokültürel öğelere ilişkin bulgular

Kültürel Öğeler	Alt Öğeler	Alt Öge Frekansı	Alt Öğeler Toplamı	Alt Öge Oranı	Toplam Alt Öge Oranı
1.Günlük Yaşam	Çalışma zamanları ve alışkanlıkları	41	65	%64,06	%4,97
	İş dışında serbest zaman etkinlikleri, hobiler, sporlar	8		%12,50	
	Yemek öğünleri ve sofrâ kültürü	16		%25,00	
2.Yaşam Koşulları	Yaşam standartları	59	384	%15,36	%29,40
	Ev koşulları	9		%2,34	
	Çiftlik hayvanları	24		%6,25	
	Evcil hayvanlar	20		%5,21	
	Ulaşım Araçları	45		%11,72	
	Aletler, eşyalar	179		%46,61	
	Sosyal ve tarihi mekânlar	33		%8,59	
	Sosyal güvence	1		%0,26	
	Efsanevi mekânlar	1		%0,26	
	Yerler	3		%0,78	
	Ülkeler	3		%0,78	
	Şehirler	5		%1,30	
	Bölgeler	2		%0,52	
3.Kişilerarası İlişkiler	Aile yapıları ve ilişkileri	183	267	%68,54	%20,40
	Kadın-erkek ilişkileri	5		%1,87	
	Halk-yönetici ilişkileri	73		%27,34	
	İş ilişkileri	5		%1,87	
	Politik ve dinsel gruplar arası ilişkiler	1		%0,38	
4.Değerler, İnançlar, Tutum ve Davranışlar	Meslek kolları	146	291	%50,17	%22,30
	Gelenekler	13		%4,48	
	Müzik	10		%3,44	
	Din	54		%18,56	
	Dini söyleyişler	30		%10,31	
	Efsanevi, doğaüstü varlıklar, kişiler ve olaylar	25		%8,59	
	Tarih, tarihi kişilikler ve olaylar	2		%0,69	
	Sosyal sınıf	6		%2,06	
	Atasözleri ve deyimler	5		%1,72	

Tablo 4.1 (devam): Masallarda belirlenen sosyokültürel öğelere ilişkin bulgular

Kültürel Öğeler	Alt Öğeler	Alt Öğ Frekansı	Alt Öğeler Toplamı	Alt Öğ Oranı	Toplam Alt Öğ Oranı
5.Sözsüz İletişim-Vücut Dili	-	8	8	%100	%0,61
6.Sosyal Gelenekler	Yemekler	71	171	%41,52	%13,1
	İçecekler	10		%5,85	
	Kıyafetler, aksesuarlar	58		%33,92	
	Davranış ve sohbet kuralları	2		%1,17	
	Yasaklar, emirler	5		%2,92	
	Hediyeler	25		%14,62	
7.Geleneksel Davranışlar–Törensel Davranışlar	Doğum, evlilik	66	121	%54,55	%9,26
	Vefat	14		%11,57	
	Tören, festival ve kutlamalar	25		%20,66	
	Dini ananeler	16		%13,22	
GENEL TOPLAM		1307	1307	%100	%100

Şekil 4.1: Sosyalkültürel öğelerin 7 kategorideki dağılım grafiği

Çalışmada elde edilen sosyokültürel öğe kategorileri; “günlük yaşam”, “yaşam koşulları”, “kişilerarası ilişkiler”, “değerler, inançlar, tutum ve davranışlar”, “sözsüz iletişim-vücut dili”, “sosyal gelenekler”, “geleneksel davranışlar-törensel davranışlar” olmak üzere 7 kategoride değerlendirilmiştir.

4.1. GÜNLÜK YAŞAM

“Günlük Yaşam” kategorisi 3 alt kategoride incelenmiştir. Bunlar; “Çalışma zamanları ve alışkanlıkları”, “İş dışında serbest zaman etkinlikleri, hobiler, sporlar” ve “Yemek öğünleri ve sofranın kültürü” kategorileridir. “Günlük Yaşam” kategorisine

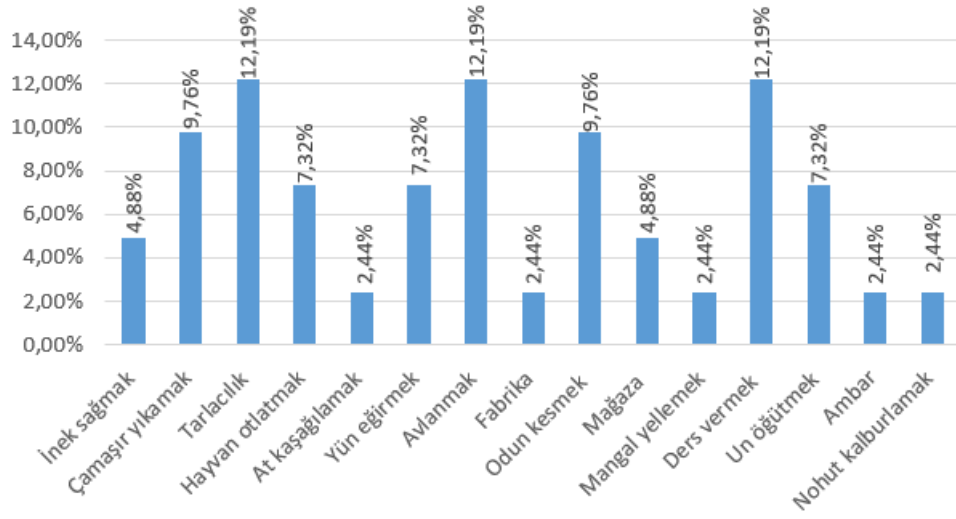
ilişkin 65 adet kültürel ögenin 41'i (%64,06) “Çalışma zamanları ve alışkanlıkları” kategorisinde, 8'i (%12,5) “İş dışında serbest zaman etkinlikleri, hobiler, sporlar” kategorisinde ve 16'sı (%25) “Yemek öğünleri ve sofralık kültürü” kategorisinde yer aldığı belirlenmiştir. “Günlük Yaşam” kategorisi çerçevesinde incelenen sosyokültürel ögeler tüm ögelerin %4,97'sini kapsamaktadır.

4.1.1. Çalışma Zamanları ve Alışkanlıkları

“Günlük Yaşam” kategorisinin alt kategorilerinden olan “Çalışma zamanları ve alışkanlıkları” kategorisine ilişkin belirlenen ögeler ve dağılımları Tablo 4.2 ve Şekil 4.2’de verilmiştir.

Tablo 4.2: Çalışma zamanları ve alışkanlıkları ögelerinin frekans dağılımı

Ögeler	Frekans	Yüzde
Avlanmak	5	%12,19
Tarlacılık	5	%12,19
Ders vermek	5	%12,19
Çamaşır yıkamak	4	%9,76
Odun kesmek	4	%9,76
Hayvan otlatmak	3	%7,32
Yün eğirmek	3	%7,32
Un öğütmek	3	%7,32
Mağaza	2	%4,88
İnek sağmak	2	%4,88
At kaşağılamak	1	%2,44
Ambar	1	%2,44
Nohut kalburlamak	1	%2,44
Mangal yellemek	1	%2,44
Fabrika	1	%2,44
Toplam	41	%100

Şekil 4.2: Çalışma zamanları ve alışkanlıkları ögelerinin dağılım grafiği

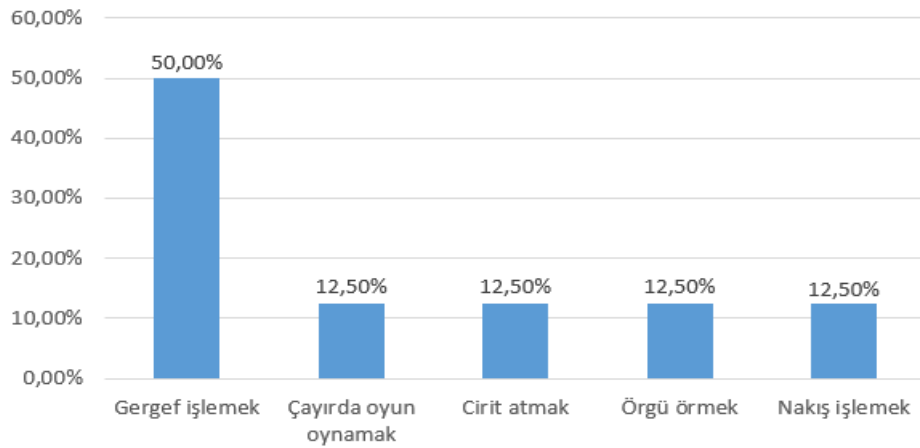
Tablo 4.2 ve Şekil 4.2 incelendiğinde masallarda 41 kere “Çalışma zamanları ve alışkanlıkları” ile ilgili ögelerin geçtiği tespit edilmiştir. En fazla geçen çalışma zamanları ve alışkanlıkları ögelerinin %12,19 ile “Avlanmak”, %12,19 ile “Tarlacılık” ve yine %12,19 ile “Ders vermek” ögeleri olduğu belirlenmiştir. Bu ögeleri sırasıyla %9,76 ile “Çamaşır yıkamak”, yine %9,76 ile “Odun kesmek”, %7,32 ile “Hayvan otlatmak”, %7,32 ile “Yün eğirmek”, %7,32 ile “Un öğütmek” ögelerini takip ettiği belirlenmiştir. Çalışma zamanları ve alışkanlıkları kategorisinde belirlenen ögelerin %4,88’ini “Mağaza”, %4,88’ini “İnek sağmak”, %2,44’ünü “At kaşağılamak”, “%2,44’ünü “Ambar”, %2,44’ünü “Nohut kalburlamak”, %2,44’ünü “Mangal yellemek” ve yine %2,44’ünü “Fabrika” ögelerinin oluşturduğu tespit edilmiştir.

4.1.2. İş Dışında Serbest Zaman Etkinlikleri, Hobiler, Sporlar

“Günlük Yaşam” kategorisinin alt kategorilerinden olan “İş dışında serbest zaman etkinlikleri, hobiler, sporlar” kategorisine ilişkin belirlenen ögeler ve dağılımları Tablo 4.3 ve Şekil 4.3’te verilmiştir.

Tablo 4.3: İş dışında serbest zaman etkinlikleri, hobiler, sporlar ögelerinin frekans dağılımı

Ögeler	Frekans	Yüzde
Gergef işlemek	4	%50,0
Çayırda oyun oynamak	1	%12,5
Cirit atmak	1	%12,5
Örgü örmek	1	%12,5
Nakış işlemek	1	%12,5
Toplam	8	%100

Şekil 4.3: İş dışında serbest zaman etkinlikleri, hobiler, sporlar ögelerinin dağılım grafiği

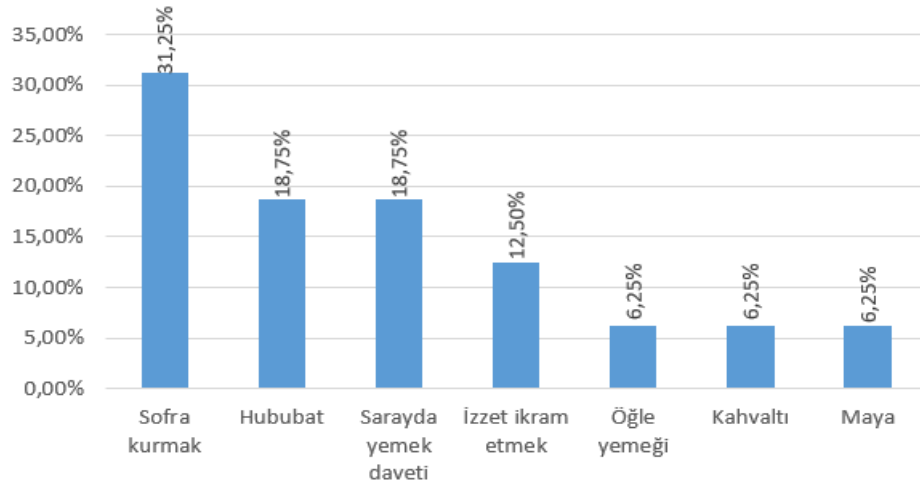
Tablo 4.3 ve Şekil 4.3 incelendiğinde masallarda “İş dışında serbest zaman etkinlikleri, hobiler, sporlar” kategorisine ilişkin toplam 8 ögenin olduğu belirlenmiştir. Belirlenen ögelerin %50’sinin “Gergef işlemek”, %12,5’inin “Çayırda oyun oynamak”, %12,5’inin “Cirit atmak”, %12,5’inin “Örgü örmek” ve %12,5’inin ise “Nakış işlemek” ögeleri olduğu belirlenmiştir.

4.1.3. Yemek Öğünleri ve Sofra Kültürü

“Günlük Yaşam” kategorisinin alt kategorilerinden olan “Yemek öğünleri ve sofrasöfra kültürü” kategorisine ilişkin belirlenen öğeler ve dağılımları Tablo 4.4 ve Şekil 4.4’te verilmiştir.

Tablo 4.4: Yemek öğünleri ve sofrasöfra kültürü öğelerinin frekans dağılımı

Öğeler	Frekans	Yüzde
Sofra kurmak	5	%31,25
Hububat	3	%18,75
Sarayda yemek daveti	3	%18,75
İzzet ikram etmek	2	%12,5
Öğle yemeği	1	%6,25
Kahvaltı	1	%6,25
Maya	1	%6,25
Toplam	16	%100

Şekil 4.4: Yemek öğünleri ve sofrasöfra kültürü öğelerinin dağılım grafiği

Tablo 4.4 ve Şekil 4.4 incelendiğinde masallarda “Yemek öğünleri ve sofrasöfra kültürü” kategorisine ilişkin toplam 16 kere ilgili öğelerin geçtiği belirlenmiştir. Bu öğelerin %31,25’inin “Sofra kurmak”, %18,75’inin “Hububat”, %18,75’inin “Sarayda yemek daveti”, %12,5’inin “İzzet ikram etmek”, %6,25’inin “Öğle

yemeği”, %6,25’inin “Kahvaltı” ve %6,25’inin “Maya” öğelerinden oluştuğu tespit edilmiştir.

4.2. YAŞAM KOŞULLARI

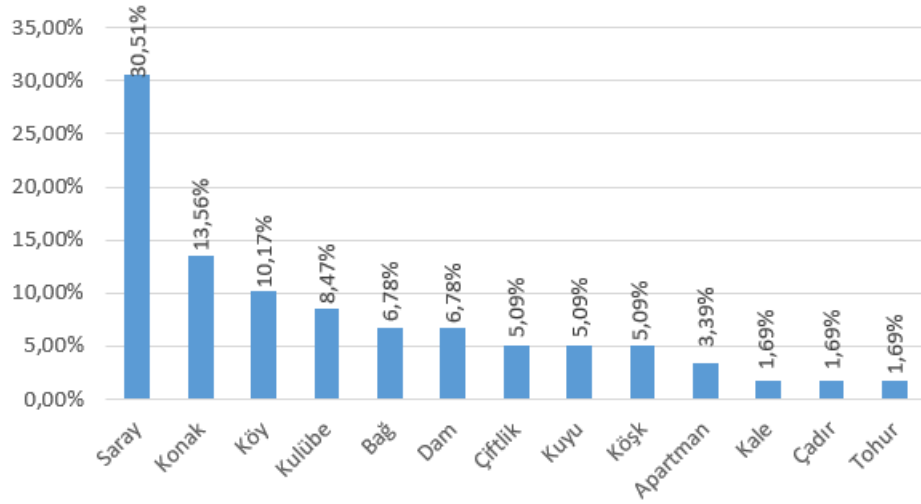
Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı (CEFR) Sosyokültürel Sınıflandırmasının 2. kategorisi olan “Yaşam Koşulları” kategorisi çalışmada incelenen masallar kapsamında 13 alt kategoride ele alınmıştır. Bunlar; “Yaşam standartları”, “Ev koşulları”, “Çiftlik hayvanları”, “Evcil hayvanlar”, “Ulaşım araçları”, Aletler, eşyalar”, “Sosyal ve tarihi mekânlar”, “Sosyal güvence”, “Efsanevi mekânlar”, “Yerler”, “Ülkeler”, “Şehirler” ve “Bölgeler” kategorileridir. “Yaşam standartları” kategorisine ilişkin 384 ögenin 59’u (%15,36) “Yaşam standartları” kategorisinde, 9’u (%2,34) “Ev koşulları” kategorisinde, 24’ü (%6,25) “Çiftlik hayvanları” kategorisinde, 20’si (%5,21) “Evcil hayvanlar” kategorisinde, 45’i (%11,72) “Ulaşım araçları” kategorisinde, 179’u (%46,61) “Aletler, eşyalar” kategorisinde, 33’ü (%8,59) “Sosyal ve tarihi mekânlar” kategorisinde, 1’i (%0,26) “Sosyal güvence” kategorisinde, 3’ü (%0,78) “Yerler” kategorisinde, 1’i (%0,26) “Efsanevi mekânlar” kategorisinde, 3’ü (%0,78) “Ülkeler” kategorisinde, 5’i (%1,30) “Şehirler” kategorisinde ve 2’si (%0,52) “Bölgeler” kategorisinde yer aldığı tespit edilmiştir. “Yaşam Koşulları” kategorisi çerçevesinde incelenen sosyokültürel öğeler tüm öğelerin %29,40’ını kapsamaktadır.

4.2.1. Yaşam Standartları

“Yaşam Koşulları” kategorisinin alt kategorilerinden olan “Yaşam standartları” kategorisine ilişkin belirlenen öğeler ve dağılımları Tablo 4.5 ve Şekil 4.5’te verilmiştir.

Tablo 4.5: Yaşam standartları ögelerinin frekans dağılımları

Ögeler	Frekans	Yüzde
Saray	18	%30,51
Konak	8	%13,56
Köy	6	%10,17
Kulübe	5	%8,47
Bağ	4	%6,78
Dam	4	%6,78
Çiftlik	3	%5,09
Kuyu	3	%5,09
Köşk	3	%5,09
Apartman	2	%3,39
Kale	1	%1,69
Çadır	1	%1,69
Tohur	1	%1,69
Toplam	59	%100

Şekil 4.5: Yaşam standartları ögelerinin dağılım grafiği

Tablo 4.5 ve Şekil 4.5 incelendiğinde masallarda 59 kere “Yaşam standartları” ile ilgili ögelerin geçtiği tespit edilmiştir. Bu ögelerin %30,51’inin “Saray”, %13,56’sının “Konak”, %10,17’sinin “Köy”, %8,47’sinin “Kulübe”,

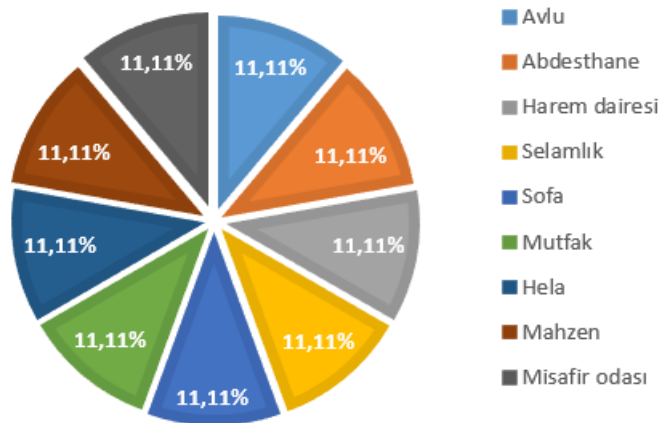
%6,78'sinin “Bağ”, %6,78'inin “Dam”, %5,09'unun “Çiftlik”, %5,09'unun “Kuyu”, %5,09'unun “Köşk”, %3,39'unun “Apartman”, %1,69'unun “Kale”, %1,69'unun “Çadır” ve %1,69'unun “Tohur” öğelerinin olduğu tespit edilmiştir.

4.2.2. Ev Koşulları

“Yaşam Koşulları” kategorisinin alt kategorilerinden olan “Ev koşulları” kategorisine ilişkin belirlenen öğeler ve dağılımları Tablo 4.6 ve Şekil 4.6'da verilmiştir.

Tablo 4.6: Ev koşulları öğelerinin frekans dağılımları

Ögeler	Frekans	Yüzde
Avlu	1	%11,11
Abdesthane	1	%11,11
Harem dairesi	1	%11,11
Selamlık	1	%11,11
Sofa	1	%11,11
Mutfak	1	%11,11
Hela	1	%11,11
Mahzen	1	%11,11
Misafir odası	1	%11,11
Toplam	9	%100

Şekil 4.6: Ev koşulları öğelerinin dağılım grafiği

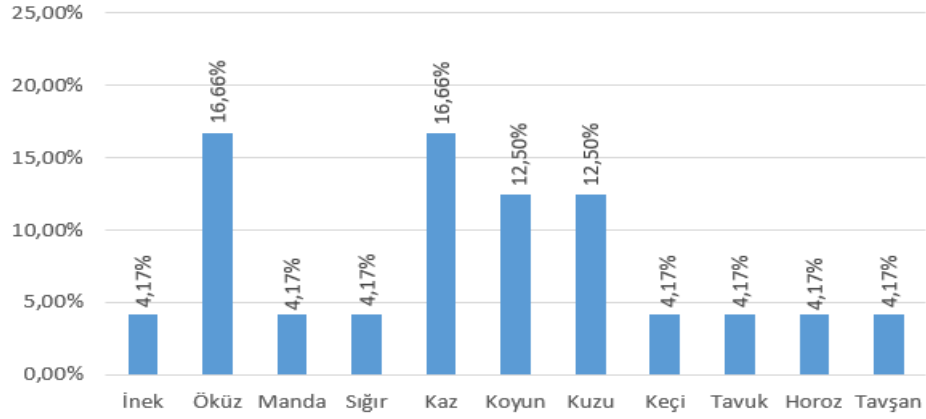
Tablo 4.6 ve Şekil 4.6 incelendiğinde çalışmada incelenen masalarda toplam 9 kere “Ev koşulları” ile ilgili ögelerin geçtiği belirlenmiştir. Bu ögelerin her birinin %11,11 oranla “Avlu”, “Abdesthane”, “Harem dairesi”, “Selamlık”, “Sofa”, “Mutfak”, “Hela”, “Mahzen” ve “Misafir odası” ögeleri olduğu tespit edilmiştir.

4.2.3. Çiftlik Hayvanları

“Yaşam Koşulları” kategorisinin alt kategorilerinden olan “Çiftlik hayvanları” kategorisine ilişkin belirlenen ögeler ve dağılımları Tablo 4.7 ve Şekil 4.7’de verilmiştir.

Tablo 4.7: Çiftlik hayvanları ögelerinin frekans dağılımları

Ögeler	Frekans	Yüzde
Öküz	4	%16,66
Kaz	4	%16,66
Tavuk	4	%16,66
Koyun	3	%12,5
Kuzu	3	%12,5
İnek	1	%4,17
Manda	1	%4,17
Sığır	1	%4,17
Keçi	1	%4,17
Horoz	1	%4,17
Tavşan	1	%4,17
Toplam	24	%100

Şekil 4.7: Çiftlik hayvanları ögelerin dağılım grafiği

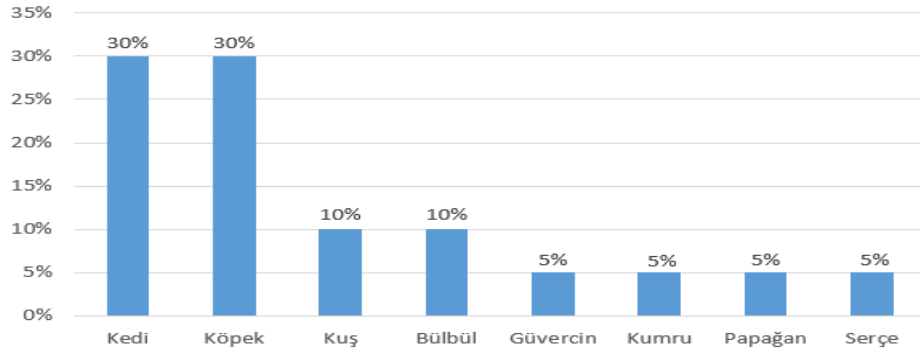
Tablo 4.7 ve Şekil 4.7 incelendiğinde çalışmada incelenen masalarda toplam 24 kere “Çiftlik hayvanları” ile ilgili ögelerin geçtiği tespit edilmiştir. Bu ögelerin %4,17’sini “İnek”, %16,66’sı “Öküz”, %4,17’si “Manda”, %4,17’si “Sığır”, %16,66’sının “Kaz”, %12,50’sinin “Koyun”, %12,50’sinin “Kuzu”, %4,17’sinin “Keçi”, %4,17’sinin “Tavuk”, %4,17’sinin “Horoz” ve %4,17’sinin “Tavşan” ögelerinden oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır.

4.2.4. Evcil Hayvanlar

“Yaşam Koşulları” kategorisinin alt kategorilerinden olan “Evcil hayvanlar” kategorisine ilişkin belirlenen ögeler ve dağılımları Tablo 4.8 ve Şekil 4.8’de verilmiştir.

Tablo 4.8: Evcil hayvanlar ögelerinin frekans dağılımları

Ögeler	Frekans	Yüzde
Kedi	6	%30
Köpek	6	%30
Kuş	2	%10
Bülbül	2	%10
Güvercin	1	%5
Kumru	1	%5
Papağan	1	%5
Serçe	1	%5
Toplam	20	%100

Şekil 4.8: Evcil hayvanlar ögelerinin dağılım grafiği

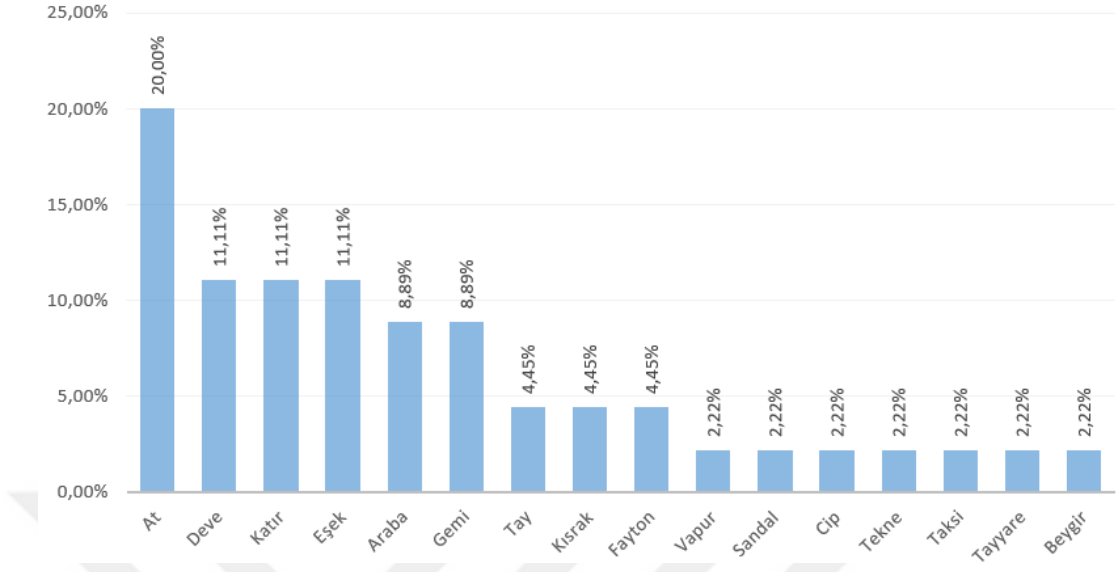
Tablo 4.8 ve Şekil 4.8 incelendiğinde çalışmada incelenen masalarda toplam 20 kere “Evcil hayvanlar” ile ilgili ögelerin geçtiği tespit edilmiştir. Bu ögelerin %30’u “Kedi”, %30’u “Köpek”, %10’u “Kuş”, %10’u “Bülbul”, %5’i “Güvercin”, %5’i “Kumru”, %5’i “Papağan” ve %5’i “Serçe” ögelerinden oluşmaktadır.

4.2.5. Ulaşım Araçları

“Yaşam Koşulları” kategorisinin alt kategorilerinden olan “Ulaşım araçları” kategorisine ilişkin belirlenen ögeler ve dağılımları Tablo 5.9 ve Grafik 5.9’da verilmiştir.

Tablo 4.9: Ulaşım araçları ögelerinin frekans dağılımları

Ögeler	Frekans	Yüzde
At	9	%20
Deve	5	%11,11
Katır	5	%11,11
Eşek	5	%11,11
Araba	4	%8,89
Gemi	4	%8,89
Tay	2	%4,44
Kısrak	2	%4,44
Fayton	2	%4,44
Beygir	1	%2,22
Tekne	1	%2,22
Vapur	1	%2,22
Sandal	1	%2,22
Cip	1	%2,22
Taksi	1	%2,22
Tayyare	1	%2,22
Toplam	45	%100

Şekil 4.9: Ulaşım araçları ögelerinin dağılım grafiği

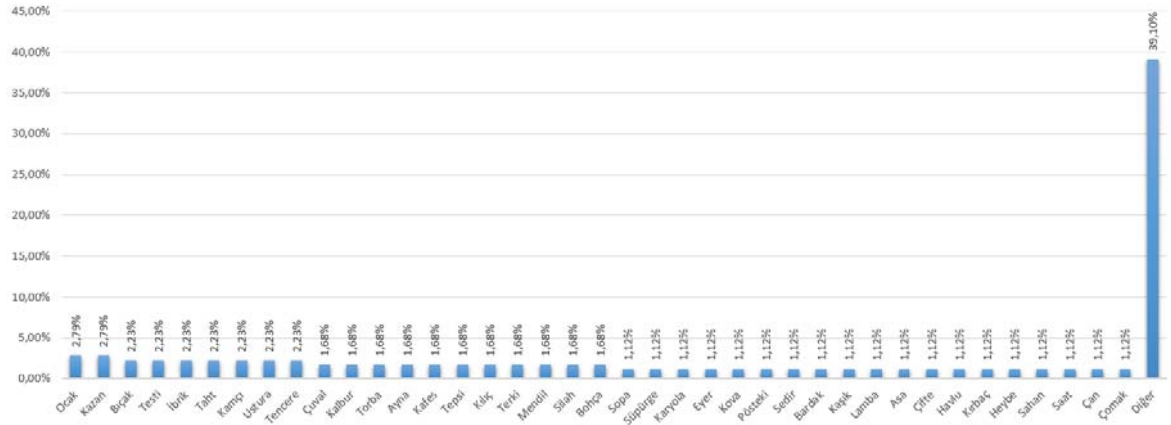
Tablo 4.9 ve Şekil 4.9 incelendiğinde çalışmada incelenen masallarda toplam 45 kere “Ulaşım araçları” ile ilgili ögelerin olduğu belirlenmiştir. Bu ögelerin %20’sinin “At”, %11,11’inin “Deve”, %11,11’inin “Katır”, %11,11’inin “Eşek”, “%8,89’unun “Araba”, %8,89’unun “Gemi”, %4,45’inin “Tay”, %4,45’inin “Kısarak”, %4,45’inin Fayton ve her biri %2,22’sinin sırasıyla “Vapur”, “Sandal”, “Cip”, “Tekne”, “Taksi”, “Tayyare”, “Beygir” ögelerinden oluştuğu tespit edilmiştir.

4.2.6. Aletler, Eşyalar

“Yaşam Koşulları” kategorisinin alt kategorilerinden olan “Aletler, eşyalar” kategorisine ilişkin belirlenen ögeler ve dağılımları Tablo 4.10 ve Şekil 4.10da verilmiştir.

Tablo 4.10: Aletler, eşyalar ögelerinin frekans dağılımları

Ögeler	Frekans	Yüzde	Ögeler	Frekans	Yüzde
Ocak	5	%2,79	Sopa	2	%1,12
Kazan	5	%2,79	Süpürge	2	%1,12
Bıçak	4	%2,23	Karyola	2	%1,12
Testi	4	%2,23	Eyer	2	%1,12
İbrik	4	%2,23	Kova	2	%1,12
Taht	4	%2,23	Pösteği	2	%1,12
Kamçı	4	%2,23	Sedir	2	%1,12
Ustura	4	%2,23	Bardak	2	%1,12
Tencere	4	%2,23	Kaşık	2	%1,12
Çuval	3	%1,68	Lamba	2	%1,12
Kalbur	3	%1,68	Asa	2	%1,12
Torba	3	%1,68	Çifte	2	%1,12
Ayna	3	%1,68	Havlu	2	%1,12
Kafes	3	%1,68	Kırbaç	2	%1,12
Tepsi	3	%1,68	Heybe	2	%1,12
Kılıç	3	%1,68	Sahan	2	%1,12
Terki	3	%1,68	Saat	2	%1,12
Mendil	3	%1,68	Çan	2	%1,12
Silah	3	%1,68	Çomak	2	%1,12
Bohça	3	%1,68	Diğer	70	%39,1
Toplam				179	%100

Şekil 4.10: Aletler, eşyalar ögelerinin dağılım grafiği

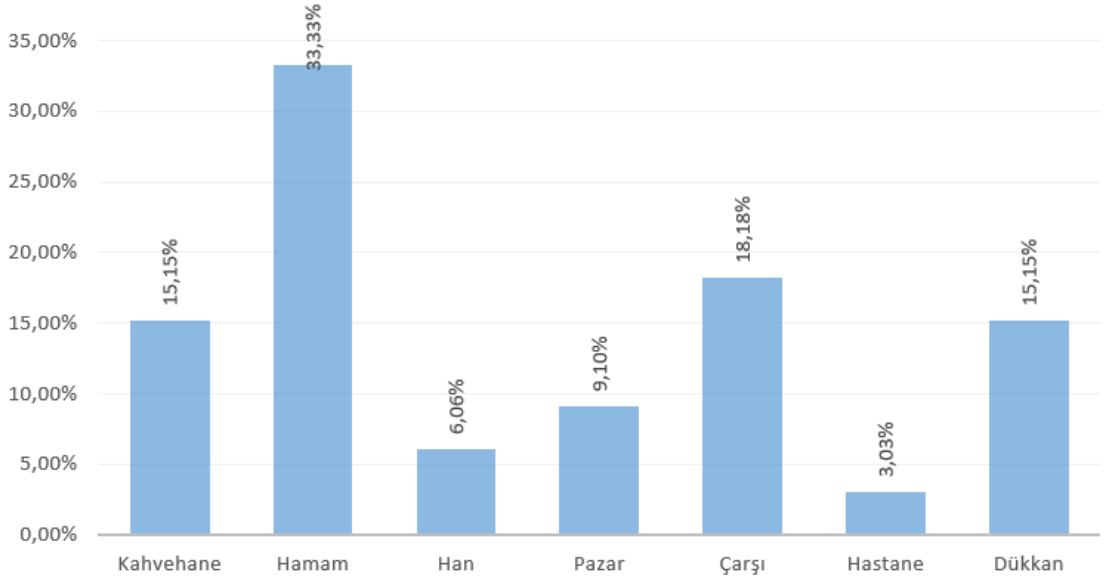
Tablo 4.10 ve Şekil 4.10 incelendiğinde çalışmada incelenen masallarda toplam 179 kere “Aletler, eşyalar” ile ilgili ögelerin olduğu belirlenmiştir. Bu ögeler arasında en sık kullananlar %2,79 ile “Ocak” ve yine %2,79 ile “Kazan” ögelerinin olduğu tespit edilmiştir. Bu ögeleri her biri %2,23 ile “Bıçak”, “Testi”, “İbrik”, “Taht”, “Kamçı”, “Ustura” “Tencere” ögelerinin ve yine her biri %1,68 ile “Çuval”, “Kalbur”, “Torba”, “Ayna”, “Kafes”, “Tepsi”, “Kılıç”, “Terki”, “Mendil”, “Silah” ve “Bohça” ögelerinin izlediği tespit edilmiştir. “Aletler, eşyalar” kategorisinde belirlenen ögelerin %39,1’ini ise “Diğer” ögelerin oluşturduğu belirlenmiştir. “Diğer” kategorisindeki her öge incelenen masallarda 1 kere geçtiği tespit edilen ögelerden oluşmaktadır.

4.2.7. Sosyal ve Tarihi Mekânlar

“Yaşam Koşulları” kategorisinin alt kategorilerinden olan “Sosyal ve Tarihi Mekânlar” kategorisine ilişkin belirlenen öğeler ve dağılımları Tablo 4.11 ve Şekil 4.11’da verilmiştir.

Tablo 4.11: Sosyal ve tarihi mekânlar öğelerinin frekans dağılımları

Öğeler	Frekans	Yüzde
Hamam	11	%33,33
Çarşı	6	%18,18
Kahvehane	5	%15,15
Dükkân	5	%15,15
Pazar	3	%9,10
Han	2	%6,06
Hastane	1	%3,03
Toplam	33	%100

Şekil 4.11: Sosyal ve tarihi mekânlar öğelerinin dağılım grafiği

Tablo 4.11 ve Şekil 4.11 incelendiğinde çalışmada incelenen masalarda toplam 33 kere “Sosyal ve tarihi mekânlar” öğelerinin yer aldığı belirlenmiştir. Bu öğelerinin %33,33’ünün “Hamam”, %18,18’inin “Çarşı”, %15,15’inin “Kahvehane”, %15,15’inin “Dükkân”, %9,10’unun “Pazar”, %6,06’sının “Han” ve %3,03’ünün “Hastane” öğelerinden oluştuğu tespit edilmiştir.

4.2.8. Sosyal Güvence

“Yaşam Koşulları” kategorisinin alt kategorilerinden olan “Sosyal güvence” kategorisine ilişkin belirlenen öğeler ve dağılımları Tablo 4.12’de verilmiştir.

Tablo 4.12: Sosyal güvence öğelerinin frekans dağılımları

Ögeler	Frekans	Yüzde
Nafaka	1	%100

Tablo 4.12 incelendiğinde çalışmada incelenen masalarda sosyal güvence kavramına yönelik sadece bir ögenin geçtiği tespit edilmiştir. Bu ögenin “Nafaka” olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4.2.9. Efsanevi Mekânlar

“Yaşam Koşulları” kategorisinin alt kategorilerinden olan “Efsanevi mekânlar” kategorisine ilişkin belirlenen öğeler ve dağılımları Tablo 4.13’te verilmiştir.

Tablo 4.13: Efsanevi mekânlar öğelerinin frekans dağılımları

Ögeler	Frekans	Yüzde
Kaf Dağı	1	%100

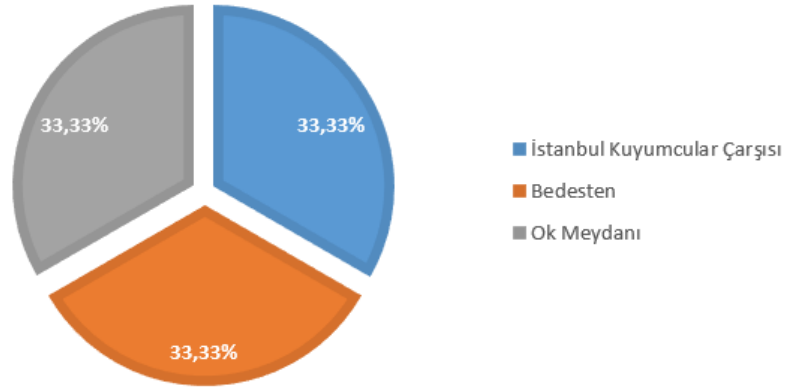
Tablo 4.13 incelendiğinde çalışmada incelenen masalarda efsanevi mekânlara ilişkin sadece bir ögenin geçtiği tespit edilmiştir. Bu ögenin “Kaf Dağı” olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4.2.10. Yerler

“Yaşam Koşulları” kategorisinin alt kategorilerinden olan “Yerler” kategorisine ilişkin belirlenen ögeler ve dağılımları Tablo 4.14 ve Şekil 4.12’de verilmiştir.

Tablo 4.14: Yerler ögelerinin frekans dağılımları

Ögeler	Frekans	Yüzde
İstanbul Kuyumcular Çarşısı	1	%33,33
Bedesten	1	%33,33
Ok Meydanı	1	%33,33
Toplam	3	%100

Şekil 4.12: Yerler ögelerinin dağılım grafiği

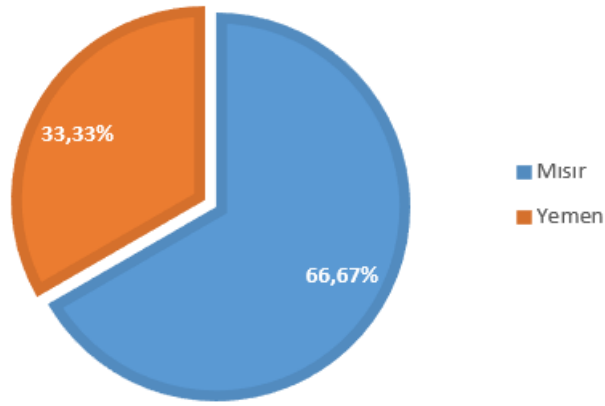
Tablo 4.14 ve Şekil 4.12 incelendiğinde çalışmada incelenen masalarda toplam 3 kere “Yerler” ögelerinin yer aldığı belirlenmiştir. Bu ögelerin %33,33’ünün “İstanbul Kuyumcular Çarşısı”, %33,33’ünün “Bedesten” ve yine %33,33’ünün ise “Ok Meydanı” ögelerinin olduğu tespit edilmiştir.

4.2.11. Ülkeler

“Yaşam Koşulları” kategorisinin alt başlıklarından olan “Ülkeler”e ilişkin belirlenen ögeler ve dağılımları Tablo 4.15 ve Şekil 4.13’de verilmiştir.

Tablo 4.15: Ülkeler ögelerinin frekans dağılımları

Ögeler	Frekans	Yüzde
Mısır	2	%66,67
Yemen	1	%33,33
Toplam	3	%100

Şekil 4.13: Ülkeler ögelerinin dağılım grafiği

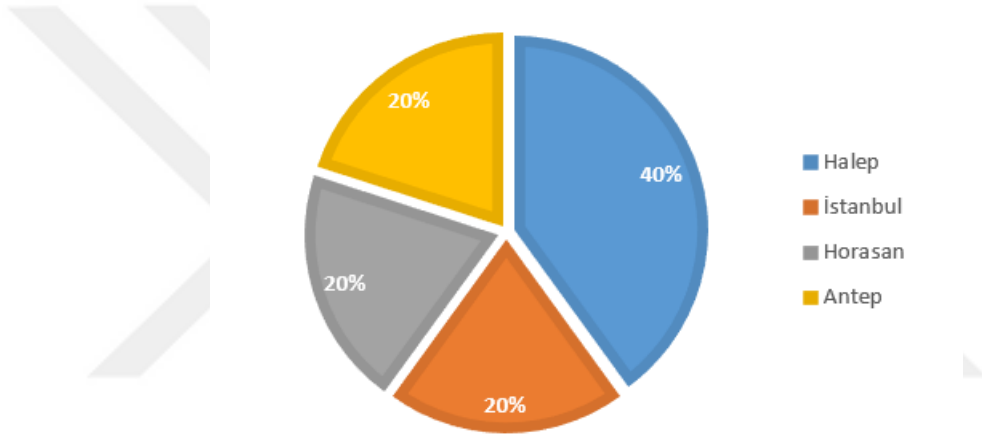
Tablo 4.15 ve Şekil 4.13 incelendiğinde çalışmada incelenen masallarda toplam 3 kere “Ülkeler” ögelerinin geçtiği belirlenmiştir. Bu ögelerin %66,67’sinin “Mısır”, %33,33’ünün “Yemen” ülkeleri olduğu tespit edilmiştir.

4.2.12. Şehirler

“Yaşam Koşulları” kategorisinin alt kategorilerinden olan “Şehirler” kategorisine ilişkin belirlenen ögeler ve dağılımları Tablo 4.16 ve Şekil 4.14’te verilmiştir.

Tablo 4.16: Şehirler ögelerinin frekans dağılımları

Ögeler	Frekans	Yüzde
Halep	2	%40
İstanbul	1	%20
Horasan	1	%20
Antep	1	%20
Toplam	5	%100

Şekil 4.14: Şehirler ögelerinin dağılım grafiği

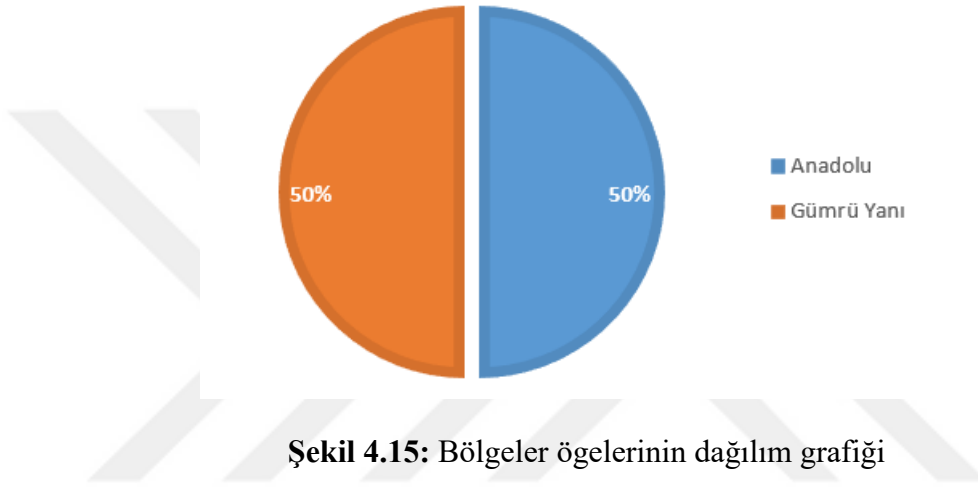
Tablo 4.16 ve Şekil 4.14 incelendiğinde çalışmada incelenen masallarda toplam 5 kere “Şehirler” ögelerinin geçtiği belirlenmiştir. Bu ögelerin %40’ının “Halep”, %20’sinin “İstanbul”, %20’sinin “Horasan”, %20’sinin “Antep” şehirleri olduğu tespit edilmiştir.

4.2.13. Bölgeler

“Yaşam Koşulları” kategorisinin alt kategorilerinden olan “Bölgeler” kategorisine ilişkin belirlenen ögeler ve dağılımları Tablo 4.17 ve Şekil 4.15’te verilmiştir.

Tablo 4.17: Bölgeler ögelerinin frekans dağılımları

Ögeler	Frekans	Yüzde
Anadolu	1	%50
Gümrü Yanı	1	%50
Toplam	2	%100

Şekil 4.15: Bölgeler ögelerinin dağılım grafiği

Tablo 4.17 ve Şekil 4.15 incelendiğinde çalışmada incelenen masallarda toplam 2 kere “Bölgeler” ögelerinin geçtiği belirlenmiştir. Bu ögelerin %50’sinin “Anadolu” ve %50’sinin “Gümrü Yanı” bölgeleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4.3. KİŞİLER ARASI İLİŞKİLER

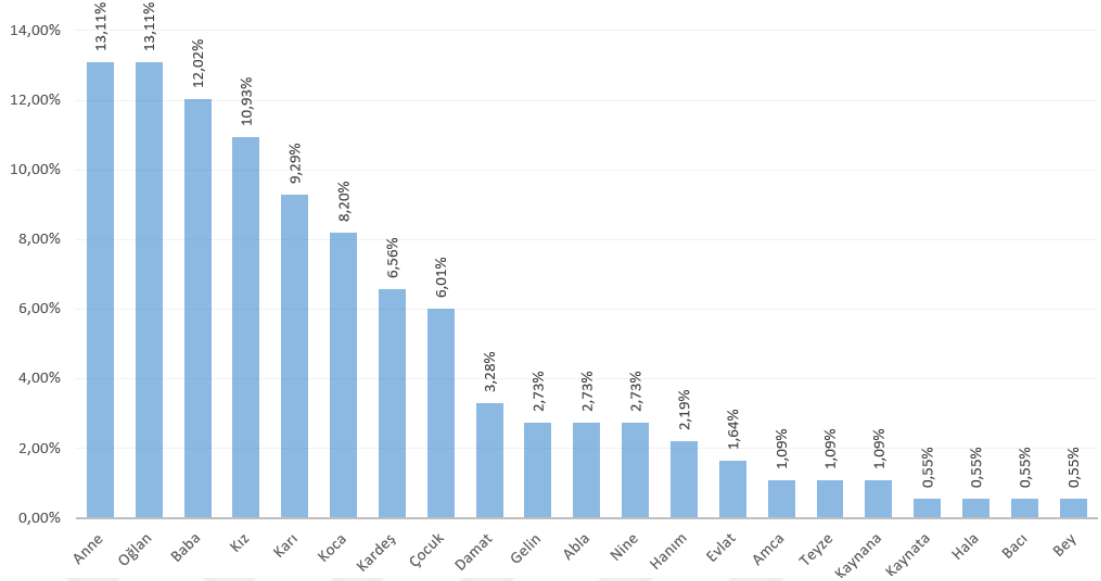
Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı (CEFR) Sosyokültürel Sınıflandırmasının 3. kategorisi olan “Kişiler Arası İlişkiler” kategorisi çalışmada incelenen masallar kapsamında 5 alt kategoride ele alınmıştır. Bunlar; “Aile yapıları ve ilişkileri”, “Kadın-erkek ilişkileri”, “Halk-yönetici ilişkileri”, “İş ilişkileri”, “Politik ve dinsel gruplar arası ilişkiler” kategorileridir. “Kişiler Arası İlişkiler” kategorisine ilişkin 267 ögenin 183’ü (%68,54) “Aile yapıları ve ilişkileri” kategorisinde, 5’i (%1,87) “Kadın-erkek ilişkileri” kategorisinde, 73’ü (%27,34) “Halk-yönetici ilişkileri” kategorisinde, 5’i (%1,87) “İş ilişkileri” kategorisinde ve 1’i (%0,38) “Politik ve dinsel gruplar arası ilişkiler” kategorisinde yer aldığı tespit edilmiştir. “Kişiler Arası İlişkiler” kategorisi çerçevesinde incelenen sosyokültürel ögeler tüm ögelerin %20,40’ını oluşturmaktadır.

4.3.1. Aile Yapıları ve İlişkileri

“Kişiler Arası İlişkiler” kategorisinin alt kategorilerinden olan “Aile Yapıları ve İlişkileri” kategorisine ilişkin belirlenen ögeler ve dağılımları Tablo 4.18 ve Şekil 4.16’da verilmiştir.

Tablo 4.18: Aile yapıları ve ilişkileri ögelerinin frekans dağılımları

Ögeler	Frekans	Yüzde
Anne	24	%13,11
Oğlan	24	%13,11
Baba	22	%12,02
Kız	20	%10,93
Karı	17	%9,29
Koca	15	%8,20
Kardeş	12	%6,56
Çocuk	11	%6,01
Damat	6	%3,28
Gelin	5	%2,73
Abla	5	%2,73
Nine	5	%2,73
Hanım	4	%2,19
Evlat	3	%1,64
Amca	2	%1,09
Teyze	2	%1,09
Kaynana	2	%1,09
Kaynata	1	%0,55
Hala	1	%0,55
Bacı	1	%0,55
Bey	1	%0,55
Toplam	183	%100

Şekil 4.16: Aile yapıları ve ilişkileri ögelerinin dağılım grafiği

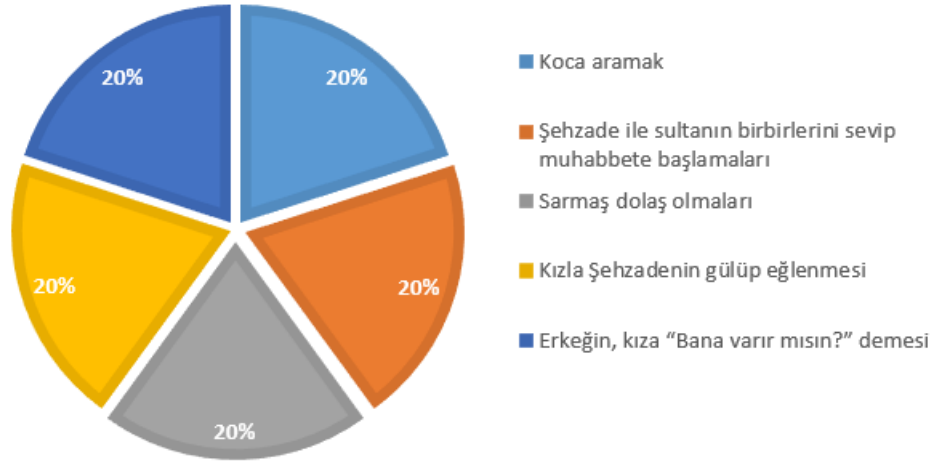
Tablo 4.18 ve Şekil 4.16 incelendiğinde çalışmada incelenen masallarda toplam 183 kere “Aile yapıları ve ilişkiler” ögelerinin geçtiği belirlenmiştir. Bu ögelerin %13,11’inin “Anne”, %13,11’inin “Oğlan”, %12,02’sinin “Baba”, “10,93”ünün “Kız”, %9,29’unun “Karı”, %8,20’sinin “Koca”, %6,56’sının “Kardeş”, %6,01’inin “Çocuk”, %3,28’inin “Damat” ögelerinden oluştuğu tespit edilmiştir. Yine incelenen masallarda geçen “Gelin”, “Abla”, “Nine” ögelerinin her biri “Aile yapıları ve ilişkileri” ögelerinin %2,73’ünü; “Amca”, “Teyze”, “Kaynana” ögelerinin her biri “Aile yapıları ve ilişkileri” ögelerinin %1,09’unu ve “Kaynata”, “Hala”, “Bacı”, “Bey” ögelerinin her biri “Aile yapıları ve ilişkileri” ögelerinin %0,55’ini temsil ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

4.3.2. Kadın-Erkek İlişkileri

“Kişiler Arası İlişkiler” kategorisinin alt kategorilerinden olan “Kadın-Erkek İlişkileri” kategorisine ilişkin belirlenen ögeler ve dağılımları Tablo 4.19 ve Şekil 4.17’de verilmiştir.

Tablo 4.19: Kadın-erkek ilişkileri ögelerinin frekans dağılımları

Ögeler	Frekans	Yüzde
Koca aramak	1	%20
Şehzade ile sultanın birbirlerini sevip muhabbete başlamaları	1	%20
Sarmaş dolaş olmaları	1	%20
Kızla Şehzadenin gülüp eğlenmesi	1	%20
Erkeğin, kıza “Bana varır mısın?” demesi	1	%20
Toplam	5	%100

Şekil 4.17: Kadın-erkek ilişkileri ögelerinin dağılım grafiği

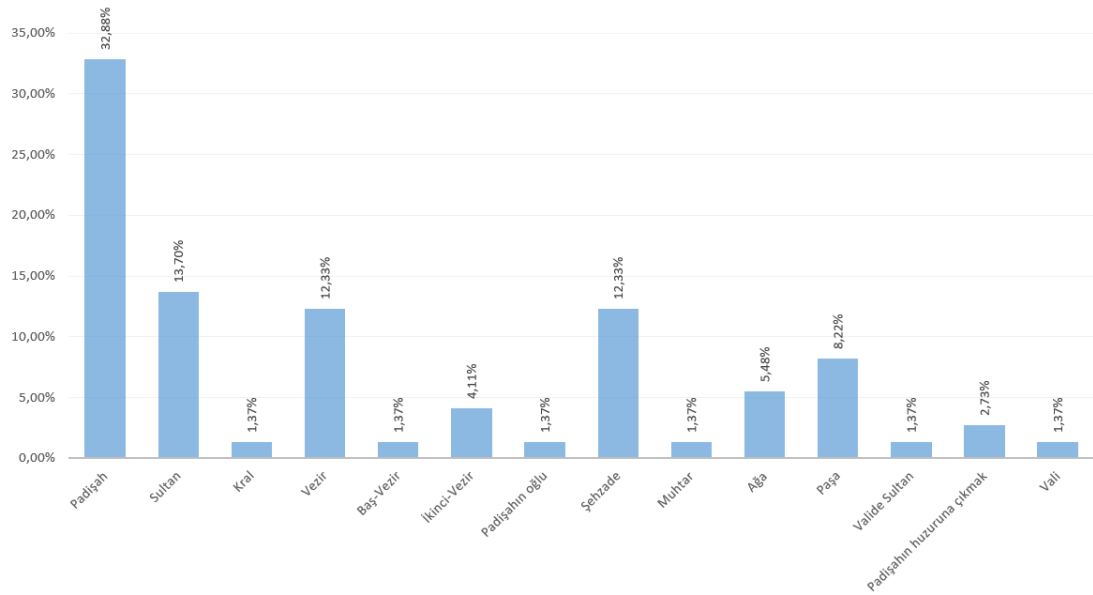
Tablo 4.19 ve Şekil 4.17 incelendiğinde çalışmada incelenen masallarda toplam 183 kere “Kadın-erkek ilişkileri” ögelerinin geçtiği belirlenmiştir. İncelenen masallarda geçen “Koca aramak”, “Şehzade ile sultanın birbirlerini sevip muhabbete başlamaları”, “Sarmaş dolaş olmaları”, “Kızla şehzadenin gülüp eğlenmesi” ve “Erkeğin, kıza ‘Bana varır mısın?’ demesi” ögelerinin her biri “Kadın-Erkek ilişkileri” ögelerinin %20’sini oluşturduğu tespit edilmiştir.

4.3.3. Halk-Yönetici İlişkileri

“Kişiler Arası İlişkiler” kategorisinin alt kategorilerinden olan “Halk-Yönetici İlişkileri” kategorisine ilişkin belirlenen ögeler ve dağılımları Tablo 4.20 ve Şekil 4.18’de verilmiştir.

Tablo 4.20: Halk-yönetici ilişkileri ögelerinin frekans dağılımları

Ögeler	Frekans	Yüzde
Padişah	24	%32,88
Sultan	10	%13,7
Vezir	9	%12,33
Şehzade	9	%12,33
Paşa	6	%8,22
Ağa	4	%5,48
İkinci Vezir	3	%4,11
Padişahın huzuruna çıkmak	2	%2,73
Kral	1	%1,37
Baş-Vezir	1	%1,37
Padişahın oğlu	1	%1,37
Muhtar	1	%1,37
Valide Sultan	1	%1,37
Vali	1	%1,37
Toplam	73	%100

Şekil 4.18: Halk-yönetici ilişkileri ögelerinin dağılım grafiği

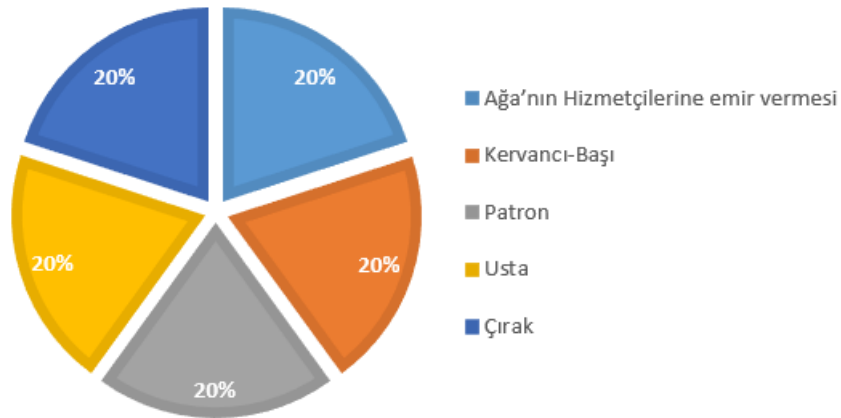
Tablo 4.20 ve Şekil 4.18 incelendiğinde çalışmada incelenen masallarda toplam 73 kere “Halk-yönetici ilişkileri” öğelerinin geçtiği belirlenmiştir. Bu öğelerin %32,88’inin “Padişah”, %13,7’sinin “Sultan”, %12,33’ünün “Vezir”, %12,33’ünün “Şehzade”, %8,22’sinin “Paşa”, %5,48’inin “Ağa”, %4,11’inin “İkinci vezir” ve %2,73’ünün “Padişahın huzuruna çıkmak” ve her biri %1,37 orana sahip “Kral”, “Baş-Vezir”, “Padişahın oğlu”, “Muhtar”, “Valide Sultan”, “Vali” öğelerinden oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır.

4.3.4. İş İlişkileri

“Kişiler Arası İlişkiler” kategorisinin alt kategorilerinden olan “İş İlişkileri” kategorisine ilişkin belirlenen öğeler ve dağılımları Tablo 4.21 ve Şekil 4.19’da verilmiştir.

Tablo 4.21: İş ilişkileri öğelerinin frekans dağılımları

Öğeler	Frekans	Yüzde
Ağa’nın Hizmetçilerine emir vermesi	1	%20
Kervancı-Başı	1	%20
Patron	1	%20
Usta	1	%20
Çırak	1	%20
Toplam	5	%100

Şekil 4.19: İş ilişkileri öğelerinin dağılım grafiği

Tablo 4.21 ve Şekil 4.19 incelendiğinde çalışmada incelenen masallarda toplam 5 kere “İş ilişkileri” ögelerinin geçtiği belirlenmiştir. İncelenen masallarda geçen “Ağa’nın hizmetçilerine emir vermesi”, “Kervancı başı”, “Patron”, “Usta” ve “Çırak” ögelerinin her biri “İş ilişkileri” ögelerinin %20’sini oluşturduğu tespit edilmiştir.

4.3.5. Politik ve Dinsel Gruplar Arası İlişkiler

“Kişiler Arası İlişkiler” kategorisinin alt kategorilerinden olan “Politik ve Dinsel Gruplar Arası İlişkileri” kategorisine ilişkin belirlenen ögeler ve dağılımları Tablo 4.22’de verilmiştir.

Tablo 4.22: Politik ve dinsel gruplar arası ilişkiler ögelerinin frekans dağılımları

Ögeler	Frekans	Yüzde
Meclis	1	%100

Tablo 4.22 incelendiğinde çalışmada incelenen masallarda toplam 1 kere “Politik ve dinsel gruplar arası ilişkiler” ögesinin geçtiği belirlenmiştir. Bu ögenin ise “Meclis” ögesi olduğu tespit edilmiştir.

4.4. DEĞERLER, İNANÇLAR, TUTUM VE DAVRANIŞLAR

Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı (CEFR) Sosyokültürel Sınıflandırmasının 4. kategorisi olan “Değerler, İnançlar, Tutum ve Davranışlar” kategorisi çalışmada incelenen masallar kapsamında 9 alt kategoride ele alınmıştır. Bunlar; “Meslek Kolları”, “Gelenekler”, “Müzik”, “Din”, “Dini Söyleyişler”, “Efsanevi, doğaüstü varlıklar, kişiler ve olaylar”, “Tarih, tarihi kişilikler ve olaylar”, “Sosyal sınıf”, “Atasözleri ve deyimler” kategorileridir. “Değerler, İnançlar, Tutum ve Davranışlar” kategorisine ilişkin 291 ögenin 146’sı (%50,17) “Meslek kolları” kategorisinde, 13’ü (%4,48) “Gelenekler” kategorisinde, 10’u (%3,44) “Müzik” kategorisinde, 54’ü (%18,56) “Din” kategorisinde, 30’u (%10,31) “Dini söyleyişler” kategorisinde, 25’i (%8,59) “Efsanevi, doğaüstü varlıklar, kişiler ve olaylar”, 2’si (%0,69) “Tarih” kategorisinde, 6’sı (%2,06) “Sosyal sınıf” kategorisinde ve 5’i (%1,7) “Atasözleri ve deyimler” kategorisinde yer aldığı tespit edilmiştir. “Değerler,

İnançlar, Tutum ve Davranışlar” kategorisi çerçevesinde incelenen sosyokültürel ögeler tüm ögelerin %22,30’unu oluşturmaktadır.

4.4.1. Meslek Kolları

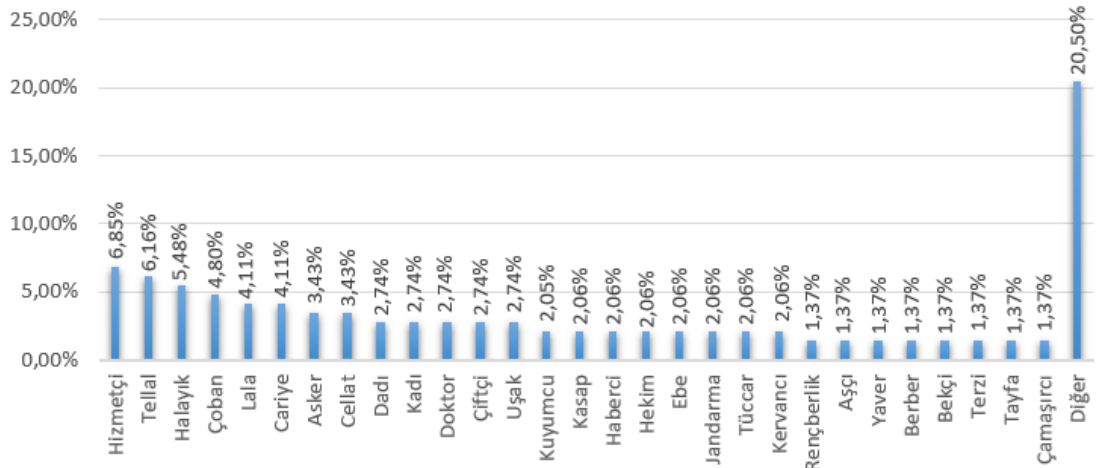
“Değerler, İnançlar, Tutum ve Davranışlar” kategorisinin alt kategorilerinden olan “Meslek kolları” kategorisine ilişkin ögelerin frekansı Tablo 4.23 ve Şekil 4.20’de verilmiştir.

Tablo 4.23: Meslek kolları ögelerinin frekans dağılımları

Ögeler	Frekans	Yüzde	Ögeler	Frekans	Yüzde
Hizmetçi	10	%6,85	Helvacı	1	%0,68
Tellal	9	%6,16	Hamal	1	%0,68
Halayık	8	%5,48	Harem ağası	1	%0,68
Çoban	7	%4,80	Hancı	1	%0,68
Lala	6	%4,11	Manifaturacı	1	%0,68
Cariye	6	%4,11	Dülger	1	%0,68
Asker	5	%3,43	Demirci	1	%0,68
Cellat	5	%3,43	Kâtip	1	%0,68
Dadı	4	%2,74	Kayıkcı	1	%0,68
Kadı	4	%2,74	Balıkçı	1	%0,68
Doktor	4	%2,74	Kaptan	1	%0,68
Çiftçi	4	%2,74	Yastıkçı	1	%0,68
Uşak	4	%2,74	Derici	1	%0,68
Kuyumcu	3	%2,06	Saka	1	%0,68
Kasap	3	%2,06	Dükkâncı	1	%0,68
Haberci	3	%2,06	Odacı	1	%0,68
Hekim	3	%2,06	Fabrikatör	1	%0,68
Ebe	3	%2,06	Şoför	1	%0,68
Jandarma	3	%2,06	Natır	1	%0,68
Tüccar	3	%2,06	Tellak	1	%0,68
Kervancı	3	%2,06	Hamamcı	1	%0,68
Rençberlik	2	%1,37	Arabacı	1	%0,68

Tablo 4.23 (devam): Meslek kolları ögelerinin frekans dağılımları

Ögeler	Frekans	Yüzde	Ögeler	Frekans	Yüzde
Aşçı	2	%1,37	Fırıncı	1	%0,68
Yaver	2	%1,37	Değirmenci	1	%0,68
Berber	2	%1,37	Pekmezci	1	%0,68
Bekçi	2	%1,37	Âlim	1	%0,68
Terzi	2	%1,37	Deveci	1	%0,68
Tayfa	2	%1,37	Sığırtmaç	1	%0,68
Çamaşırcı	2	%1,37	Zaptiye	1	%0,68
			Bezîrgânbaşı	1	%0,68
Toplam				146	%100

Şekil 4.20: Meslek kolları ögelerinin dağılım grafiği

Tablo 4.23 ve Şekil 4.20 incelendiğinde çalışmada incelenen masallarda toplamda 146 kere “Meslek kolları” ögelerinin geçtiği belirlenmiştir. İncelenen masallarda en fazla geçen meslek kollarının %6,85 ile “Hizmetçi”, %6,16 ile “Tellal”, %5,48 ile “Halayık” ve %4,80 ile “Çoban” ögeleri olduğu tespit edilmiştir. Bu meslekleri her biri %4,11 ile “Lala” ve “Cariye”, %3,43 ile “Asker” ve “Cellat” meslekleri takip etmektedir. İncelenen masallarda geçen “Dadı”, “Kadı”, “Doktor”, “Çiftçi”, “Uşak” ögelerinin her biri “Meslek kolları” ögelerinin %2,74’ünü; “Kuyumcu”, “Kasap”, “Haberci”, “Hekim”, “Ebe”, “Jandarma”, “Tüccar”, “Kervancı” ögelerinin her biri “Meslek kolları” ögelerinin %2,06’sını; “Rençberlik”,

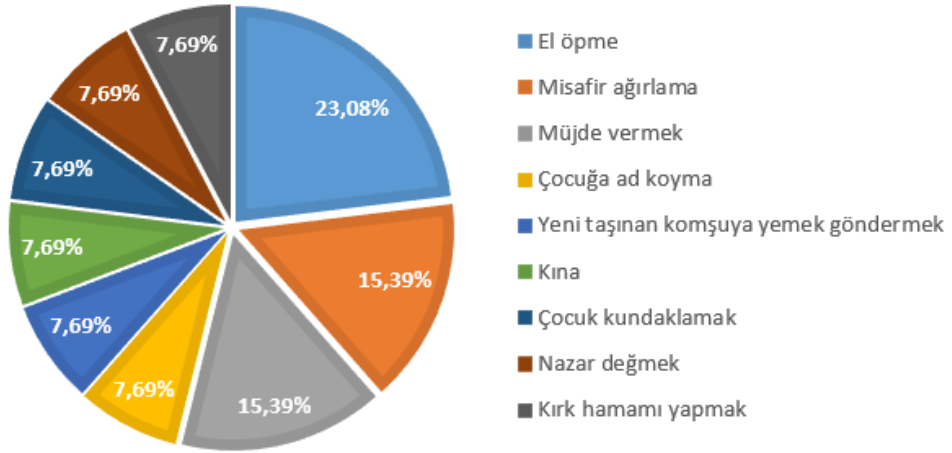
“Aşçı”, “Yaver”, “Berber”, “Bekçi”, “Terzi”, “Tayfa”, “Çamaşırcı” ögelerinin her biri “Meslek kolları” ögelerinin %1,37’sini oluşturduğu tespit edilmiştir. Ayrıca incelenen masallarda sadece 1 kere geçen meslek kolları “Diğer” kategorisinde toplanmış ve toplamda 30 ayrı meslek kolu incelenen masallardaki “Meslek kolları” ögelerinin %20,5’ini oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4.4.2. Gelenekler

“Değerler, İnançlar, Tutum ve Davranışlar” kategorisinin alt kategorilerinden olan “Gelenekler” kategorisine ilişkin ögelerin frekansı Tablo 4.24 ve Şekil 4.21’de verilmiştir.

Tablo 4.24: Gelenekler ögelerinin frekans dağılımları

Ögeler	Frekans	Yüzde
El öpme	3	%23,08
Misafir ağırlama	2	%15,39
Müjde vermek	2	%15,39
Çocuğa ad koyma	1	%7,69
Yeni taşınan komşuya yemek göndermek	1	%7,69
Kına	1	%7,69
Çocuk kundaklamak	1	%7,69
Nazar değmek	1	%7,69
Kırk hamamı yapmak	1	%7,69
Toplam	13	%100

Şekil 4.21: Gelenekler öğelerinin dağılım grafiği

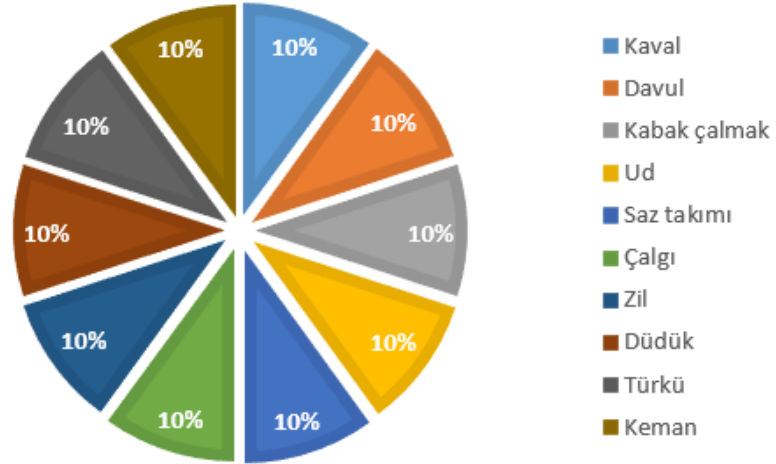
Tablo 4.24 ve Şekil 4.21 incelendiğinde çalışmada incelenen masalarda toplamda 13 kere “Gelenekler” öğelerinin geçtiği tespit edilmiştir. Belirlenen öğelerden “El öpme” ögesi “Gelenekler” öğelerinin %23,08’ini; “Misafir ağırlama” ögesi %15,39’unu, Müjde vermek” ögesi %15,39’unu; “Çocuğa ad koyma”, “Yeni taşınan komşuya yemek göndermek”, “Kına”, “Çocuk kundaklamak”, “Nazar değmek”, “Kırk hamamı yapmak” öğelerinin her biri “Gelenekler” öğelerinin %7,69’unu oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4.4.3. Müzik

“Değerler, İnançlar, Tutum ve Davranışlar” kategorisinin alt kategorilerinden olan “Müzik” kategorisine ilişkin öğelerin frekansı Tablo 4.25 ve Şekil 4.22’de verilmiştir.

Tablo 4.25: Müzik öğelerinin frekans dağılımları

Ögeler	Frekans	Yüzde
Kaval	1	%10
Davul	1	%10
Kabak çalmak	1	%10
Ud	1	%10
Saz takımı	1	%10
Çalgı	1	%10
Zil	1	%10
Düdük	1	%10
Türkü	1	%10
Keman	1	%10
Toplam	10	%100

Şekil 4.22: Müzik öğelerinin dağılım grafiği

Tablo 4.25 ve Şekil 4.22 incelendiğinde çalışmada incelenen masalarda toplam 10 kere “Müzik” öğelerinin geçtiği belirlenmiştir. İncelenen masalarda geçen “Kaval”, “Davul”, “Kabak çalmak”, “Ud”, “Saz takımı”, “Çalgı”, “Zil”, “Düdük”, “Türkü” ve “Keman” öğelerinin her biri “Müzik” öğelerinin %10’unu oluşturduğu tespit edilmiştir.

4.4.4. Din

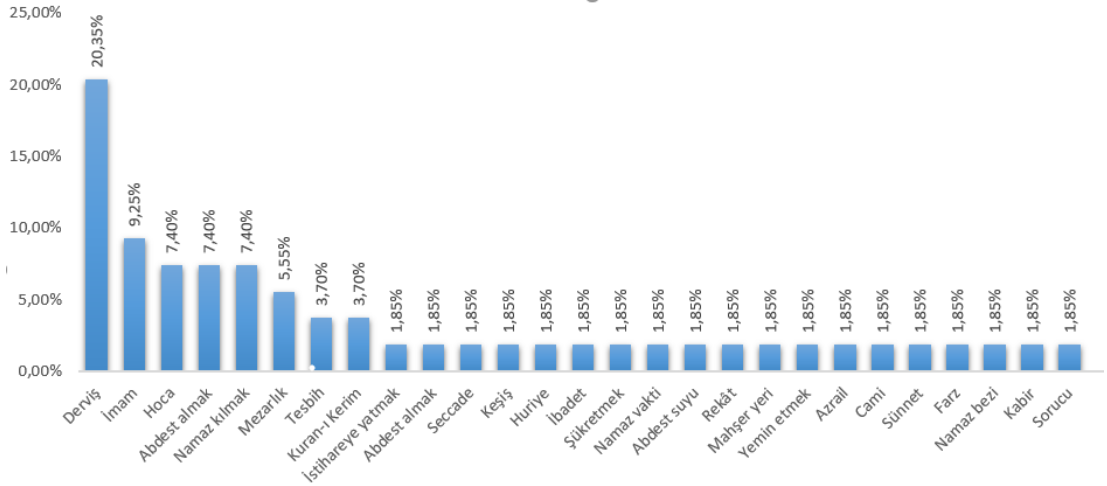
“Değerler, İnançlar, Tutum ve Davranışlar” kategorisinin alt kategorilerinden olan “Din” kategorisine ilişkin öğelerin frekansı Tablo 4.26 ve Şekil 4.23’de verilmiştir.

Tablo 4.26: Din öğelerinin frekans dağılımları

Öğeler	Frekans	Yüzde
Derviş	11	%20,5
İmam	5	%9,25
Abdest almak	5	%9,25
Hoca	4	%7,4
Namaz kılmak	4	%7,4
Mezarlık	3	%5,55
Tespîh	2	%3,7
Kuran-ı Kerim	2	%3,7
İstihareye yatmak	1	%1,85
Seccade	1	%1,85
Keşîş	1	%1,85
Huriye	1	%1,85
İbadet	1	%1,85
Şükretmek	1	%1,85
Namaz vakti	1	%1,85
Abdest suyu	1	%1,85
Rekât	1	%1,85
Mahşer yeri	1	%1,85
Yemin etmek	1	%1,85

Tablo 4.26 (devam): Din öğelerinin frekans dağılımları

Azrail	1	%1,85
Cami	1	%1,85
Sünnet	1	%1,85
Farz	1	%1,85
Namaz bezi	1	%1,85
Kabir	1	%1,85
Sorucu	1	%1,85
Toplam	54	%100

Şekil 4.23: Din öğelerinin dağılım grafiği

Tablo 4.26 ve Şekil 4.23 incelendiğinde çalışmada incelenen masallarda toplam 54 kere “Din” öğelerinin geçtiği belirlenmiştir. Din öğelerinin %20,35’ini “Derviş”, %9,25’ini “İmam”, %7,40’ını “Hoca”, %7,40’ını “Abdest almak”, %7,40’ını “Namaz kılmak”, %5,55’ini “Mezarlık”, %3,70’ini “Tespîh” ve %3,70’ini “Kuran-ı Kerim” öğeleri oluşturmaktadır. Ayrıca “İstihareye yatmak”, “Abdest almak”, “Seccade”, “Keşîş”, “Huriye”, “İbadet”, “Şükretmek”, “Namaz vakti”, “Abdest suyu”, “Rekât”, “Mahşer yeri”, “Yemin etmek”, “Azrail”, “Cami”,

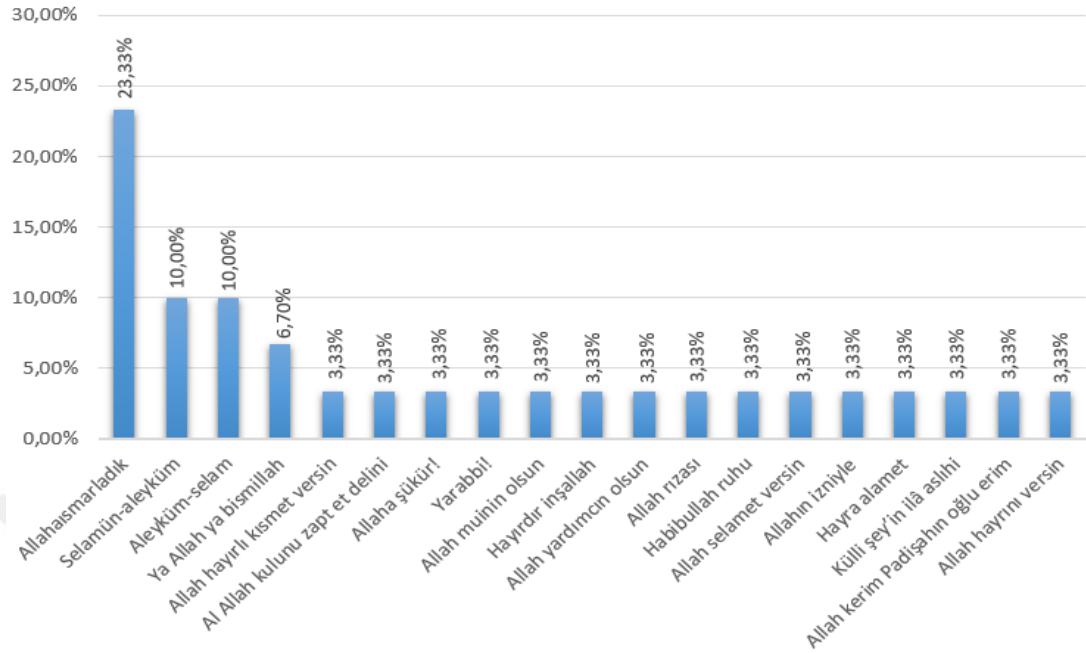
“Sünnet”, “Farz”, “Namaz bezi”, “Kabir” ve “Sorucu” öğelerinin her biri %1,85 ile toplamda “Din” öğelerinin %35,18’ini oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4.4.5. Dini Söyleyişler

“Değerler, İnançlar, Tutum ve Davranışlar” kategorisinin alt kategorilerinden olan “Dini söyleyişler” kategorisine ilişkin öğelerin frekansı Tablo 4.27 ve Şekil 4.24’te verilmiştir.

Tablo 4.27: Dini söyleyişler öğelerinin frekans dağılımları

Ögeler	Frekans	Yüzde
Allahaısmarladık	7	%23,33
Selamünaleyküm	3	%10,00
Aleykümselam	3	%10,00
Ya Allah ya bismillah	2	%6,70
Allah hayırlı kısmet versin	1	%3,33
Al Allah kulunu zapt et delini	1	%3,33
Allaha şükür!	1	%3,33
Yarabbi!	1	%3,33
Allah muinin olsun	1	%3,33
Hayırdır inşallah	1	%3,33
Allah yardımcın olsun	1	%3,33
Allah rızası	1	%3,33
Habibullah ruhu	1	%3,33
Allah selamet versin	1	%3,33
Allahın izniyle	1	%3,33
Hayra alamet	1	%3,33
Külli şey’in ilâ aslıhi	1	%3,33
Allah kerim Padişahın oğlu erim	1	%3,33
Allah hayrını versin	1	%3,33
Toplam	30	%100

Şekil 4.24: Dini söyleyişler ögelerinin dağılım grafiği

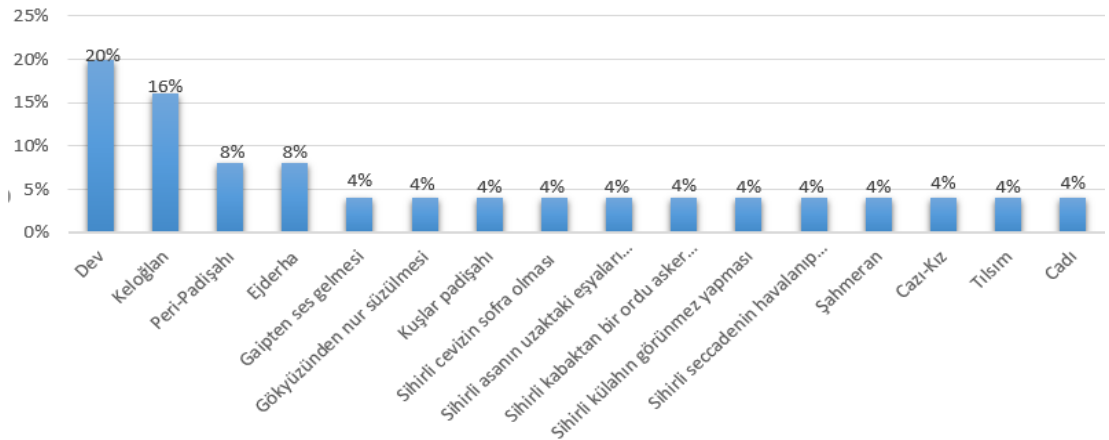
Tablo 4.27 ve Şekil 4.24 incelendiğinde çalışmada incelenen masallarda toplam 30 kere “Dini söyleyiş” ögelerinin geçtiği belirlenmiştir. Dini söyleyiş ögelerinin “%23,33”ünü “Allahaısmarladık”, “%10”unu “Selamünaleyküm”, “%10”unu “Aleyküm-selam”, %6,7’sini ise “Ya Allah Ya Bismillah” ögeleri oluşturduğu belirlenmiştir. Ayrıca dini söyleyişler ögelerinin her biri %3,33 ile “Allah hayırlı kısmet versin”, “Al Allah kulunu zapt et delini”, “Allaha şükür!”, “Yarabbi!”, “Allah muinin olsun”, “Hayırdır inşallah”, “Allah yardımcın olsun”, “Allah rızası”, “Habibullah ruhu”, “Allah selamet versin”, “Allah’ın izniyle”, “Hayra alamet”, “Külli şey’in ilâ aslıhi”, “Allah kerim Padişahın oğlu erim”, “Allah hayrını versin” ögeleri toplamda %49,95’ini oluşturduğu belirlenmiştir.

4.4.6. Efsanevi, Doğaüstü Varlıklar, Kişiler ve Olaylar

“Değerler, İnançlar, Tutum ve Davranışlar” kategorisinin alt kategorilerinden olan “Efsanevi, Doğaüstü Varlıklar, Kişiler ve Olaylar” kategorisine ilişkin ögelerin frekansı Tablo 4.28 ve Şekil.25’te verilmiştir.

Tablo 4.28: Efsanevi, doğaüstü varlıklar, kişiler ve olaylar öğelerinin frekans dağılımları

Ögeler	Frekans	Yüzde
Dev	5	%20
Keloğlan	4	%16
Peri-Padişahı	2	%8
Ejderha	2	%8
Gaipten ses gelmesi	1	%4
Gökyüzünden nur süzülmesi	1	%4
Kuşlar padişahı	1	%4
Sihirli cevizin sofrası olması	1	%4
Sihirli asanın uzaktaki eşyaları çok çabuk getirmesi	1	%4
Sihirli kabaktan bir ordu asker çıkması	1	%4
Sihirli külahın görünmez yapması	1	%4
Sihirli seccadenin havalanıp uçması	1	%4
Şahmeran	1	%4
Cazı-Kız	1	%4
Tılsım	1	%4
Cadı	1	%4
Toplam	25	%100

Şekil 4.25: Efsanevi, doğaüstü varlıklar, kişiler ve olaylar öğelerinin dağılım grafiği

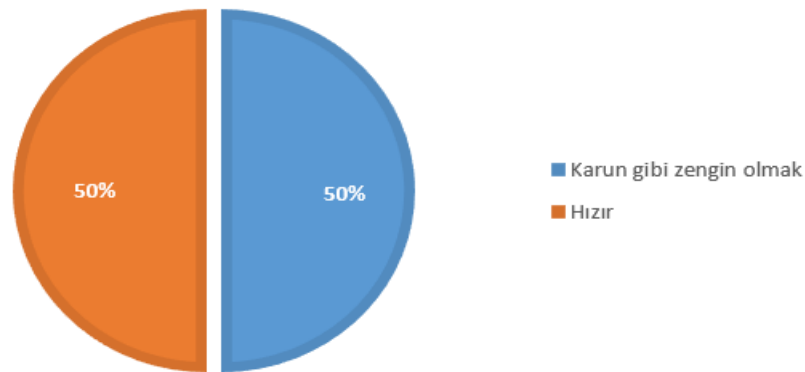
Tablo 4.28 ve Şekil 4.24 incelendiğinde çalışmada incelenen masallarda toplam 25 kere “Efsanevi, Doğaüstü Varlıklar, Kişiler ve Olaylar” öğelerinin geçtiği belirlenmiştir. Efsanevi, Doğaüstü Varlıklar, Kişiler ve Olaylar öğelerinin %20’sini “Dev”, %16’sını “Keloğlan”, %8’ini “Peri Padişahı”, %8’ini “Ejderha” öğeleri oluşturduğu belirlenmiştir. Ayrıca Efsanevi, Doğaüstü Varlıklar, Kişiler ve Olaylar öğelerinin her biri %4 ile “Gaipen ses gelmesi”, “Gökyüzünden nur süzülmesi”, “Kuşlar padişahı”, “Sihirli cevizin sofra olması”, “Sihirli asanın uzaktaki eşyaları çok çabuk getirmesi”, “Sihirli kabaktan bir ordu asker çıkması”, “Sihirli külahın görünmez yapması”, “Sihirli seccadenin havalanıp uçuşması”, “Şahmeran”, “Cazı-Kız”, “Tılsım”, “Cadı” öğelerinin toplamda %48’ini oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4.4.7. Tarih, Tarihi Kişilikler ve Olaylar

“Değerler, İnançlar, Tutum ve Davranışlar” kategorisinin alt kategorilerinden olan “Tarih, Tarihi Kişilikler ve Olaylar” kategorisine ilişkin öğelerin frekansı Tablo 4.29 ve Şekil 4.26’da verilmiştir.

Tablo 4.29: Tarih, tarihi kişilikler ve olaylar öğelerinin frekans dağılımları

Ögeler	Frekans	Yüzde
Karun gibi zengin olmak	1	%50
Hızır	1	%50
Toplam	2	%100

Şekil 4.26: Tarih, tarihi kişilikler ve olaylar öğelerinin dağılım grafiği

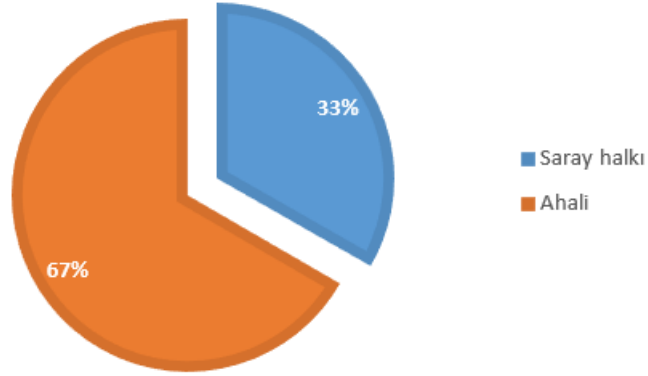
Tablo 4.29 ve Şekil 4.26 incelendiğinde çalışmada incelenen masallarda toplam 2 kere “Tarih, Tarihi Kişilikler ve Olaylar” öğelerinin geçtiği belirlenmiştir. Tarih, Tarihi Kişilikler ve Olaylar öğelerinin %50’sini “Karun gibi zengin olmak”, %50’sini ise “Hızır” öğelerinin oluşturduğu tespit edilmiştir.

4.4.8. Sosyal Sınıf

“Değerler, İnançlar, Tutum ve Davranışlar” kategorisinin alt kategorilerinden olan “Sosyal Sınıf” kategorisine ilişkin öğelerin frekansı Tablo 4.30 ve Şekil 4.27’de verilmiştir.

Tablo 4.30: Sosyal sınıf öğelerinin frekans dağılımları

Ögeler	Frekans	Yüzde
Saray halkı	2	%33
Ahali	4	%67
Toplam	6	%100

Şekil 4.27: Sosyal sınıf öğelerinin dağılım grafiği

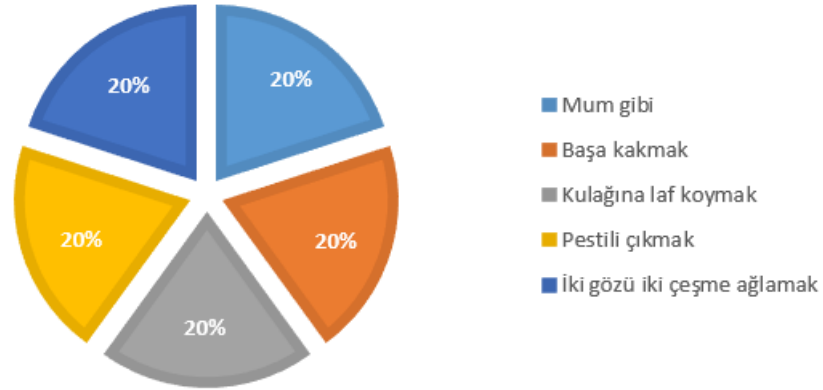
Tablo 4.30 ve Şekil 4.27 incelendiğinde çalışmada incelenen masallarda toplam 6 kere “Sosyal Sınıf” öğelerinin geçtiği belirlenmiştir. Sosyal sınıf öğelerinin %67’sini “Ahali”, %33’ünü ise “Saray halkı” öğelerinin oluşturduğu belirlenmiştir.

4.4.9. Atasözleri ve Deyimler

“Değerler, İnançlar, Tutum ve Davranışlar” kategorisinin alt kategorilerinden olan “Atasözleri ve deyimler” kategorisine ilişkin ögelerin frekansı Tablo 4.31 ve Şekil 4.28’de verilmiştir.

Tablo 4.31: Atasözleri ve deyimler ögelerinin frekans dağılımları

Ögeler	Frekans	Yüzde
Mum gibi	1	%20
Başa kakmak	1	%20
Kulağına laf koymak	1	%20
Pestili çıkmak	1	%20
İki gözü iki çeşme ağlamak	1	%20
Toplam	5	%100

Şekil 4.28: Atasözleri ve deyimler ögelerinin dağılım grafiği

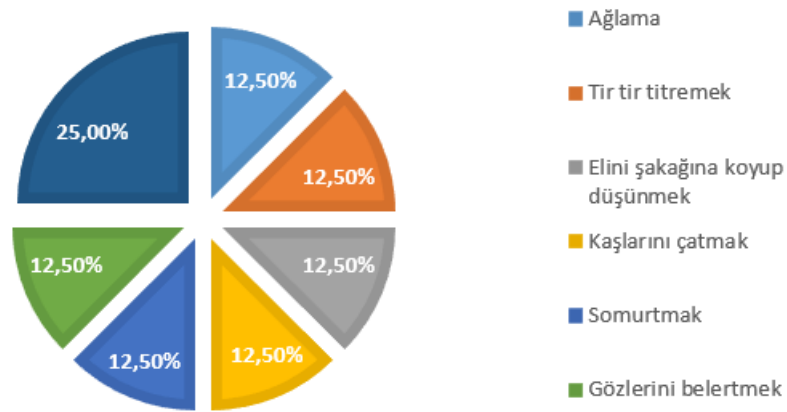
Tablo 4.31 ve Şekil 4.28 incelendiğinde çalışmada incelenen masallarda toplam 5 kere “Atasözleri ve deyimler” ögelerinin geçtiği belirlenmiştir. Atasözleri ve deyimler ögelerinin %20’sini “Mum gibi”, %20’sini “Başa kakmak”, %20’sini “Kulağına laf koymak”, %20’sini “Pestili çıkmak” ve %20’sini ise “İki gözü iki çeşme ağlamak” ögelerinin oluşturduğu belirlenmiştir.

4.5. SÖZSÜZ İLETİŞİM-VÜCUT DİLİ

Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı (CEFR) Sosyokültürel Sınıflandırmasının 5. kategorisi olan “Sözsüz iletişim-Vücut dili” kategorisi çalışmada incelenen masallarda ögeler Tablo 4.32 ve Şekil 4.29’da verilmiştir. “Sözsüz - iletişim Vücut dili” kategorisi çerçevesinde incelenen sosyokültürel ögeler tüm ögelerin %0,61’ini oluşturmaktadır.

Tablo 4.32: Sözsüz iletişim-vücut dili ögelerinin frekans dağılımları

Ögeler	Frekans	Yüzde
Ağlama	1	%12,5
Tir tir titremek	1	%12,5
Elini şakağına koyup düşünmek	1	%12,5
Kaşlarını çatmak	1	%12,5
Somurtmak	1	%12,5
Gözlerini belirtmek	1	%12,5
Kafa sallamak	2	%25
Toplam	8	%100

Şekil 4.29: Sözsüz iletişim-vücut dili ögelerinin dağılım grafiği

Tablo 4.32 ve Şekil 4.29 incelendiğinde çalışmada incelenen masallarda toplam 8 kere “Sözsüz iletişim-Vücut dili” ögelerinin geçtiği belirlenmiştir. Sözsüz iletişim-Vücut dili ögelerinin %25’ini “Kafa sallamak” ve her biri %12,5 ile

toplamda %75'ini "Tir tir titremek", "Elini şakağına koyup düşünmek", "Kaşlarını çatmak", "Somurtmak", "Gözlerini belirtmek" öğelerinden oluştuğı belirlenmiştir.

4.6. SOSYAL GELENEKLER

Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı (CEFR) Sosyokültürel Sınıflandırmasının 6. kategorisi olan "Sosyal Gelenekler" kategorisi çalışmada incelenen masallarda kapsamında öğeler 6 alt kategoride ele alınmıştır. Bunlar; "Yemekler", "İçecekler", "Kıyafetler, aksesuarlar", "Davranış ve sohbet kuralları", "Yasaklar, emirler" ve "Hediyeler", kategorileridir. "Sosyal Gelenekler" kategorisine ilişkin 171 ögenin 71'i (%41,52) "Yemekler" kategorisinde, 10'u (%5,85) "İçecekler" kategorisinde, 58'i (%33,92) "Kıyafetler, aksesuarlar" kategorisinde, 2'si (%1,17) "Davranış ve sohbet kuralları" kategorisinde, 5'i (%2,92) "Yasaklar, emirler" kategorisinde, 25'i (%14,62) "Hediyeler" kategorisinde yer aldığı tespit edilmiştir. "Sosyal Gelenekler" kategorisi çerçevesinde incelenen sosyokültürel öğeler tüm öğelerin %13,1'ini oluşturmaktadır.

4.6.1. Yemekler

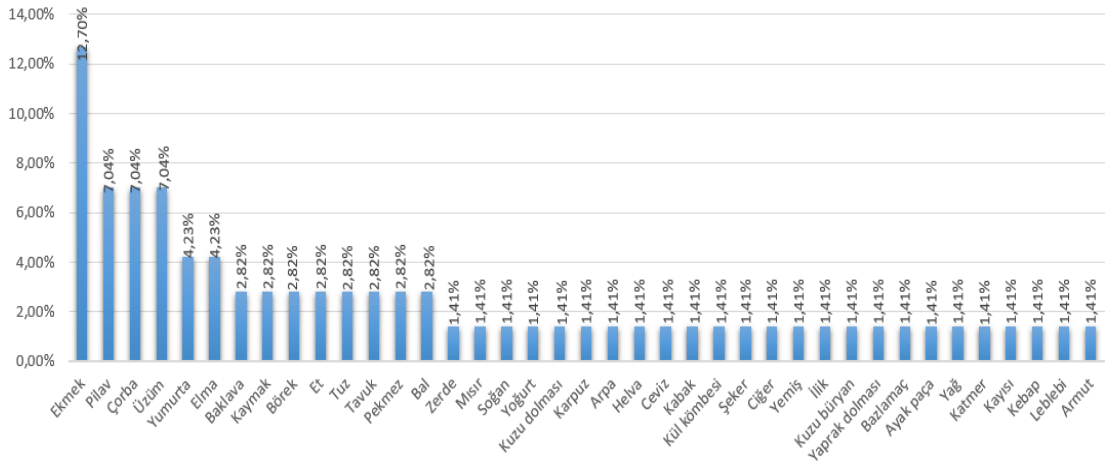
"Sosyal Gelenekler" kategorisinin alt kategorilerinden biri olan "Yemekler" kategorisine ilişkin öğelerin frekansı Tablo 4.33 ve Şekil 4.30'da verilmiştir.

Tablo 4.33: Yemekler öğelerinin frekans dağılımları

Öğeler	Frekans	Yüzde		Öğeler	Frekans	Yüzde
Ekmek	9	%12,70		Karpuz	1	%1,41
Pilav	5	%7,04		Arpa	1	%1,41
Çorba	5	%7,04		Helva	1	%1,41
Üzüm	5	%7,04		Ceviz	1	%1,41
Yumurta	3	%4,23		Kabak	1	%1,41
Elma	3	%4,23		Kül kömbesi	1	%1,41
Baklava	2	%2,82		Şeker	1	%1,41

Tablo 4.33 (devam): Yemekler öğelerinin frekans dağılımları

Öğeler	Frekans	Yüzde		Öğeler	Frekans	Yüzde
Kaymak	2	%2,82		Ciğer	1	%1,41
Börek	2	%2,82		Yemiş	1	%1,41
Et	2	%2,82		İlik	1	%1,41
Tuz	2	%2,82		Kuzu büryan	1	%1,41
Tavuk	2	%2,82		Yaprak dolması	1	%1,41
Pekmez	2	%2,82		Bazlamaç	1	%1,41
Bal	2	%2,82		Ayak paça	1	%1,41
Zerde	1	%1,41		Yağ	1	%1,41
Mısır	1	%1,41		Katmer	1	%1,41
Soğan	1	%1,41		Kayısı	1	%1,41
Yoğurt	1	%1,41		Kebap	1	%1,41
Armut	1	%1,41		Leblebi	1	%1,41
				Kuzu dolması	1	%1,41
Toplam					71	%100

Şekil 4.30: Yemekler öğelerinin dağılım grafiği

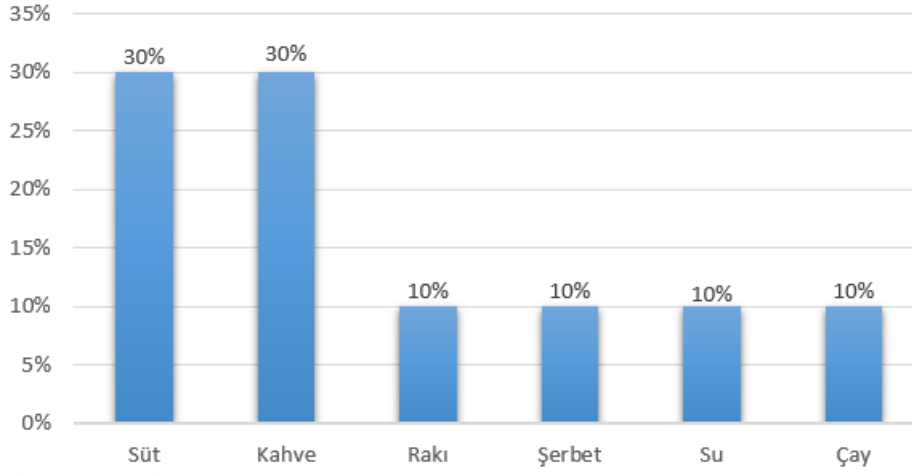
Tablo 4.33 ve Şekil 4.30 incelendiğinde çalışmada incelenen masallarda toplam 71 kere “Yemekler” öğelerinin geçtiği belirlenmiştir. Yemekler öğelerinin %12,70’inin “Ekmek”, %7,04’ünün “Pilav”, “%7,04’ünün “Çorba”, %7,04’ünün “Üzüm”, %4,32’sinin “Yumurta”, %4,32’sinin “Elma” öğelerinden oluştuğu belirlenmiştir. Ayrıca Yemek öğelerinin her biri %2,82 ile toplamda %22,56’sını “Baklava”, “Kaymak”, “Börek”, “Et”, “Tuz”, “Tavuk”, “Pekmez”, “Bal” öğelerinden ve her biri %1,41 ile toplamda %35,25’ini “Zerde”, “Mısır”, “Soğan”, “Yoğurt”, “Kuzu dolması”, “Karpuz”, “Arpa”, “Helva”, “Ceviz”, “Kabak”, “Kül kömbesi”, “Şeker”, “Ciğer”, “Yemiş”, “İlik”, “Kuzu büryan”, “Yaprak dolması”, “Bazlamaç”, “Ayak paça”, “Yağ”, “Katmer”, “Kayısı”, “Kebap”, “Leblebi”, “Armut” öğelerinden oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır.

4.6.2. İçecekler

“Sosyal Gelenekler” kategorisinin alt kategorilerinden biri olan “İçecekler” kategorisine ilişkin öğelerin frekansı Tablo 4.34 ve Şekil 4.31’de verilmiştir.

Tablo 4.34: İçecekler öğelerinin frekans dağılımları

Öğeler	Frekans	Yüzde
Süt	3	%30
Kahve	3	%30
Rakı	1	%10
Şerbet	1	%10
Su	1	%10
Çay	1	%10
Toplam	10	%100

Şekil 4.31: İçecekler öğelerinin dağılım grafiği

Tablo 4.34 ve Şekil 4.31 incelendiğinde çalışmada incelenen masallarda toplam 10 kere “İçecekler” öğelerinin geçtiği belirlenmiştir. İçecekler öğelerinin %30’unu “Süt”, %30’unu “Kahve”, %10’unu “Rakı”, %10’unu “Şerbet”, %10’unu “Su” ve %10’unu “Çay” öğelerinin oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4.6.3. Kıyafetler, Aksesuarlar

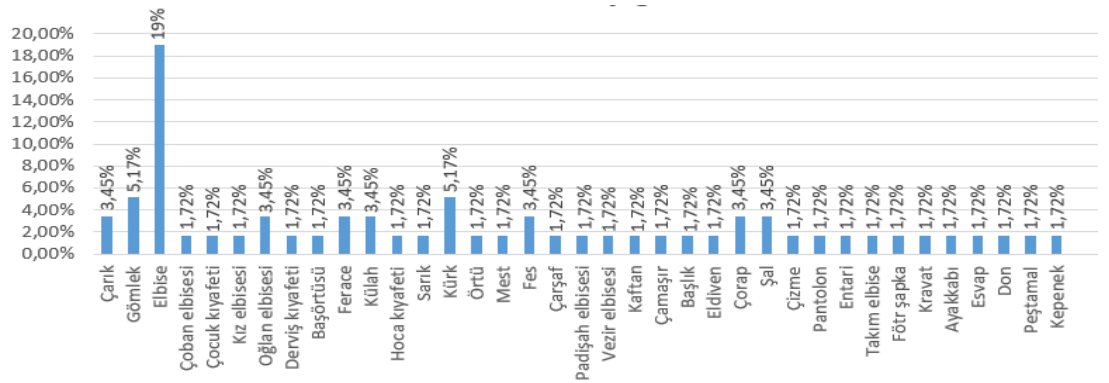
“Sosyal Gelenekler” kategorisinin alt kategorilerinden biri olan “Kıyafetler, aksesuarlar” kategorisine ilişkin öğelerin frekansı Tablo 4.35 ve Şekil 4.32’de verilmiştir.

Tablo 4.35: Kıyafetler, aksesuarlar öğelerinin frekans dağılımları

Öğeler	Frekans	Yüzde	Öğeler	Frekans	Yüzde
Çarık	2	%3,45	Çorap	2	%3,45
Gömlek	3	%5,17	Şal	2	%3,45
Elbise	11	%19,00	Çizme	1	%1,72
Çoban elbisesi	1	%1,72	Pantolon	1	%1,72
Çocuk kıyafeti	1	%1,72	Entari	1	%1,72
Kız elbisesi	1	%1,72	Takım elbise	1	%1,72
Oğlan elbisesi	2	%3,45	Fötr şapka	1	%1,72

Tablo 4.35 (devam): Kıyafetler, aksesuarlar öğelerinin frekans dağılımları

Öğeler	Frekans	Yüzde	Öğeler	Frekans	Yüzde
Derviş kıyafeti	1	%1,72	Kravat	1	%1,72
Başörtüsü	1	%1,72	Ayakkabı	1	%1,72
Ferace	2	%3,45	Esvap	1	%1,72
Külâh	2	%3,45	Don	1	%1,72
Hoca kıyafeti	1	%1,72	Peştamal	1	%1,72
Sarık	1	%1,72	Kepenek	1	%1,72
Kürk	3	%5,17	Padişah elbisesi	1	%1,72
Örtü	1	%1,72	Vezir elbisesi	1	%1,72
Mesh	1	%1,72	Kaftan	1	%1,72
Fes	2	%3,45	Çamaşır	1	%1,72
Çarşaf	1	%1,72	Başlık	1	%1,72
			Eldiven	1	%1,72
Toplam				58	%100

Şekil 4.32: Kıyafetler, aksesuarlar öğelerinin dağılım grafiği

Tablo 4.35 ve Şekil 4.32 incelendiğinde çalışmada incelenen masallarda toplam 58 kere “Kıyafetler, aksesuarlar” öğelerinin geçtiği belirlenmiştir. Kıyafetler, aksesuarlar öğelerinin %19’unun “Elbise”, %5,17’sinin “Gömlek”, %5,17’sinin

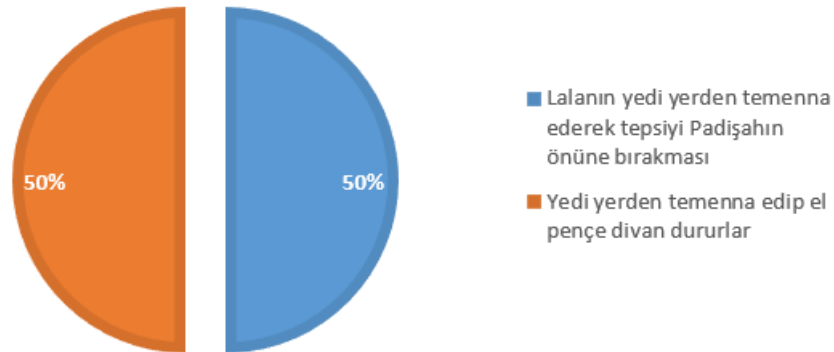
“Kürk” ögeleri olduğu belirlenmiştir. Ayrıca Kıyafetler, aksesuarlar ögelerinin her biri %3,45 ile toplamda %24,15’inin “Çarık”, “Oğlan elbisesi”, “Ferace”, “Külah”, “Fes”, “Çorap”, “Şal” ögelerinden ve her biri %1,72 ile toplamda %46,44’ünün “Çoban elbisesi”, “Çocuk kıyafeti”, “Kız elbisesi”, “Derviş kıyafeti”, “Başörtüsü”, “Hoca kıyafeti”, “Sarık”, “Mest”, “Örtü”, “Çarşaf”, “Padişah elbisesi”, “Vezir elbisesi”, “Kaftan”, “Çamaşır”, “Başlık”, “Eldiven”, “Çizme”, “Pantolon”, “Entari”, “Takım elbise”, “Fötr şapka”, “Kravat”, “Atakkabı”, “Esvap”, “Don”, “Peştamal”, “Kepenek” ögelerinden oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır.

4.6.4. Davranış ve Sohbet Kuralları

“Sosyal Gelenekler” kategorisinin alt kategorilerinden biri olan “Davranış ve Sohbet Kuralları” kategorisine ilişkin ögelerin frekansı Tablo 4.36 ve Şekil 4.33’te verilmiştir.

Tablo 4.36: Davranış ve sohbet kuralları ögelerinin frekans dağılımları

Ögeler	Frekans	Yüzde
Lalanın yedi yerden temenna ederek tepsiyi Padişahın önüne bırakması	1	%50
Yedi yerden temenna edip el pençe divan dururlar	1	%50
Toplam	2	%100

Şekil 4.33: Davranış ve sohbet kuralları ögelerinin dağılım grafiği

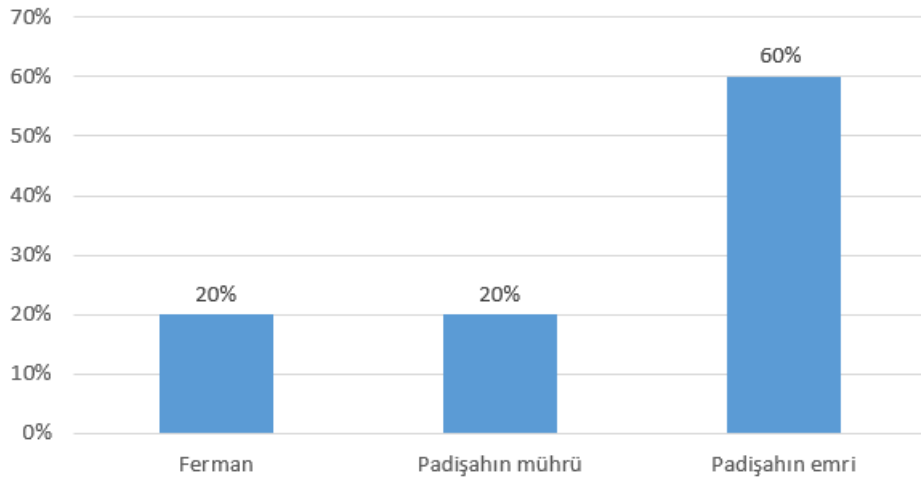
Tablo 4.36 ve Şekil 4.33 incelendiğinde çalışmada incelenen masallarda toplam 2 kere “Davranış ve Sohbet Kuralları” öğelerinin geçtiği belirlenmiştir. Davranış ve Sohbet Kuralları öğelerinin %50’sinin “Lalanın yedi yerden temenna ederek tepsiyi Padişahın önüne bırakması” ve %50’sinin “Yedi yerden temenna edip el pençe divan dururlar” öğelerinden oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır.

4.6.5. Yasaklar, Emirler

“Sosyal Gelenekler” kategorisinin alt kategorilerinden biri olan “Yasaklar, Emirler” kategorisine ilişkin öğelerin frekansı Tablo 4.37 ve Şekil 4.34’te verilmiştir.

Tablo 4.37: Yasaklar, emirler öğelerinin frekans dağılımları

Ögeler	Frekans	Yüzde
Ferman	1	%20
Padişahın mührü	1	%20
Padişahın emri	3	%60
Toplam	5	%100

Şekil 4.34: Yasaklar, emirler öğelerinin dağılım grafiği

Tablo 4.37 ve Şekil 4.34 incelendiğinde çalışmada incelenen masallarda toplam 5 kere “Yasaklar, Emirler” öğelerinin geçtiği belirlenmiştir. Yasaklar, emirler

ögelerinin %60'nın "Padişah emri", %20'sinin "Padişahım mührü" ve %20'sinin "Ferman" ögelerinden oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır.

4.6.6. Hediyeler

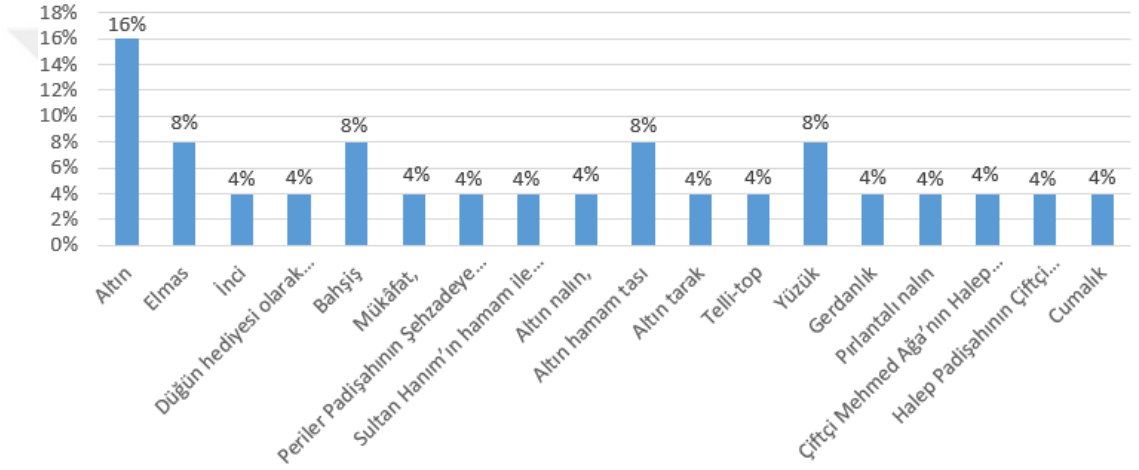
"Sosyal Gelenekler" kategorisinin alt kategorilerinden biri olan "Hediyeler" kategorisine ilişkin ögelerin frekansı Tablo 4.38 ve Şekil 4.35'te verilmiştir.

Tablo 4.38: Hediyeler ögelerinin frekans dağılımları

Ögeler	Frekans	Yüzde
Altın	4	%16
Elmas	2	%8
İnci	1	%4
Düğün hediyesi olarak elmastan, altından karyola ve beşik vermek	1	%4
Bahşiş	2	%8
Mükâfat,	1	%4
Periler Padişahının Şehzadeye sihirli ceviz hediye etmesi	1	%4
Sultan Hanım'ın hamam ile bir heybe altını Keloğlan'a bağışlaması	1	%4
Altın nalin,	1	%4
Altın hamam taşı	2	%8
Altın tarak	1	%4
Telli-top	1	%4
Yüzük	2	%8
Gerdanlık	1	%4
Pırlantalı nalin	1	%4
Çiftçi Mehmed Ağa'nın Halep Padişahına ve Antep Padişahına hediye göndermesi	1	%4

Tablo 4.38 (devam): Hediyeler ögelerinin frekans dağılımları

Ögeler	Frekans	Yüzde
Halep Padişahının Çiftçi Mehmed Ağa'nın hediyesine karşılık hediye göndermesi	1	%4
Cumalık	1	%4
Toplam	25	%100

Şekil 4.35: Hediyeler ögelerinin dağılım grafiği

Tablo 4.38 ve Şekil 4.35 incelendiğinde çalışmada incelenen masallarda toplam 25 kere “Hediyeler” ögelerinin geçtiği belirlenmiştir. Hediyeler ögelerinin %16’sının “Altın”, %8’inin “Elmas”, %8’inin “Bahşiş”, %8’inin “Altın hamam taşı” ve %8’inin “Yüzük” ögelerinden oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca hediyeler ögelerinin her biri %4 ile toplamda %52’sini “İnci”, “Düğün hediyesi olarak elmadan, altından karyola ve beşik vermek”, “Mükafat”, “Periler Padişahının Şehzadeyi sihirli ceviz hediye etmesi”, “Sultan Hanım’ın hamam ile bir heybe altını Keloğlan’a bağışlaması”, “Altın nalın”, “Altın tarak”, “Telli-top”, “Gerdanlık”, “Pırlantalı nalın”, “Çiftçi Mehmed Ağa’nın Halep Padişahına ve Antep Padişahına hediye göndermesi”, “Halep Padişahının Çiftçi Mehmed Ağa’nın hediyesine karşılık hediye göndermesi”, “Cumalık” ögelerinden oluştuğu belirlenmiştir.

4.7. GELENEKSEL, TÖRENSEL DAVRANIŞLAR

Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı (CEFR) Sosyokültürel Sınıflandırmasının 7. kategorisi olan “Geleneksel, Törensel Davranışlar” kategorisi çalışmada incelenen masallarda kapsamında ögeler 4 alt kategoride ele alınmıştır. Bunlar; “Doğum, evlilik”, “Vefat”, “Tören, festival ve kutlamalar”, “Dini ananeler” kategorileridir. “Geleneksel, Törensel Davranışlar” kategorisine ilişkin 121 ögenin 66’sı (%54,55) “Doğum, evlilik” kategorisinde, 14’ü (%11,57) “Vefat” kategorisinde, 25’i (%20,66) “Tören, festival ve kutlamalar” kategorisinde, 16’sı (%13,22) “Dini ananeler” kategorisinde yer aldığı tespit edilmiştir. “Geleneksel, Törensel Davranışlar” kategorisi çerçevesinde incelenen sosyokültürel ögeler tüm ögelerin %9,26’sını oluşturmaktadır.

4.7.1. Doğum, Evlilik

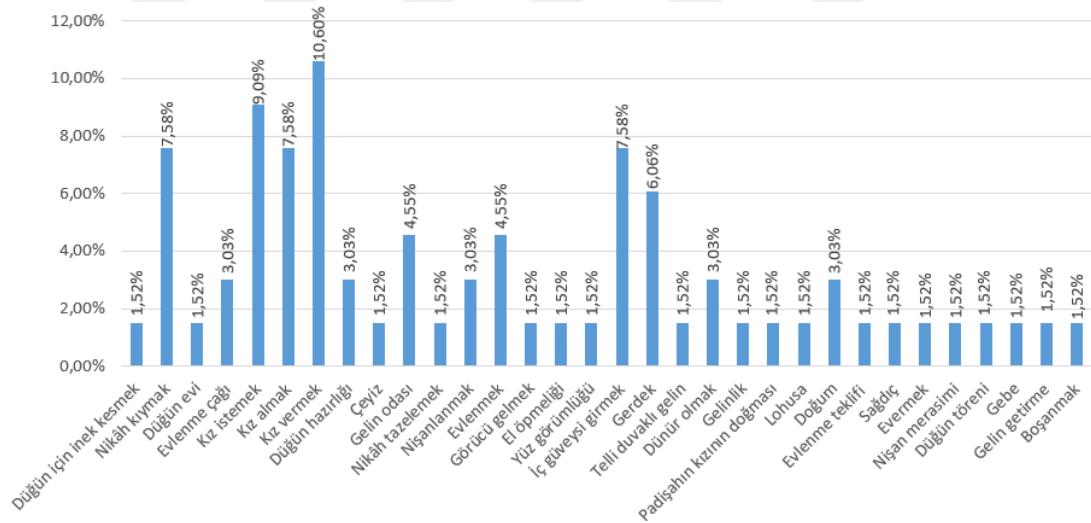
“Geleneksel, Törensel Davranışlar” kategorisinin alt kategorilerinden olan “Doğum, Evlilik” kategorisine ilişkin ögelerin frekansı Tablo 4.39 ve Şekil 4.36’da verilmiştir.

Tablo 4.39: Doğum, evlilik ögelerinin frekans dağılımları

Ögeler	Frekans	Yüzde	Ögeler	Frekans	Yüzde
Düğün için inek kesmek	1	%1,52	Yüz görümlüğü	1	%1,52
Nikâh kıymak	5	%7,58	İç güveysi girmek	5	%7,58
Düğün evi	1	%1,52	Gerdek	4	%6,06
Evlenme çağı	2	%3,03	Telli duvaklı gelin	1	%1,52
Kız istemek	6	%9,09	Dünür olmak	2	%3,03
Kız almak	5	%7,58	Gelinlik	1	%1,52
Kız vermek	7	%10,60	Padişahın kızının doğması	1	%1,52
Düğün hazırlığı	2	%3,03	Lohusa	1	%1,52
Çeyiz	1	%1,52	Doğum	2	%3,03

Tablo 4.39 (devam): Doğum, evlilik ögelerinin frekans dağılımları

Ögeler	Frekans	Yüzde	Ögeler	Frekans	Yüzde
Gelin odası	3	%4,55	Evlenme teklifi	1	%1,52
Nikâh tazelemek	1	%1,52	Boşanmak	1	%1,52
Nişanlanmak	2	%3,03	Sağdıç	1	%1,52
Evlenmek	3	%4,55	Evermek	1	%1,52
Görücü gelmek	1	%1,52	Nişan merasimi	1	%1,52
El öpmeliği	1	%1,52	Düğün töreni	1	%1,52
Gelin getirme	1	%1,52	Gebe	1	%1,52
Toplam				66	%100

Şekil 4.36: Doğum, evlilik ögelerinin dağılım grafiği

Tablo 4.39 ve Şekil 4.36 incelendiğinde çalışmada incelenen masallarda toplam 66 kere “Doğum, evlilik” ögelerinin geçtiği belirlenmiştir. Doğum, evlilik ögelerinin %10,60’ının “Kız vermek”, %9,09’unun “Kız istemek”, %7,58’inin “Nikâh kıymak”, %7,58’inin “Kız almak”, %7,58’inin “İç güveysi girmek”, %6,06’sının “Gerdek”, %4,55’inin “Gelin odası”, %4,55’inin “Evlenmek” ögeleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Doğum, Evlilik ögelerinin her biri %3,03 ile

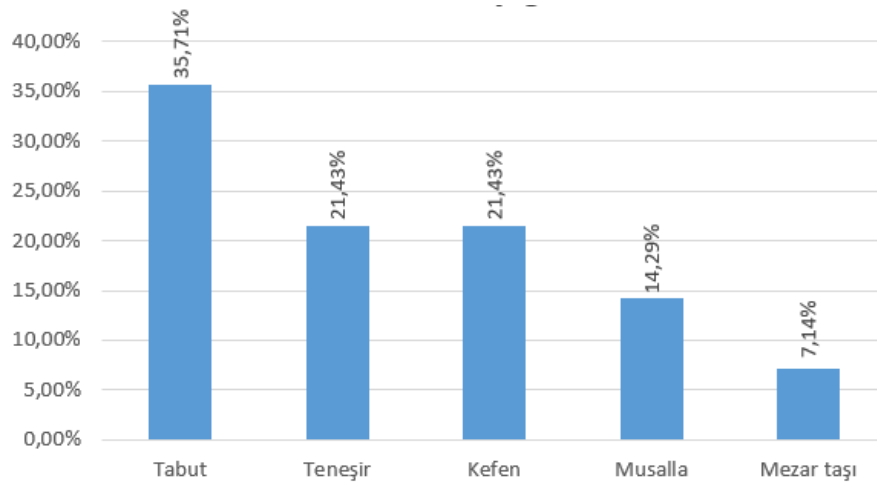
toplamda %15,15'ini “Evkenme çağı”, “Düğün hazırlığı”, “Nişanlanmak”, Dünür olmak”, “Doğum” ve her biri %1,52 ile toplamda %28,08'ini “Düğün için inek kesmek”, “Düğün evi”, “Çeyiz”, “Nikâh tazelemek”, “Görücü gelmek”, “El öpmeliği”, “Yüz görümlüğü”, “Telli duvaklı gelin”, “Gelinlik”, “Padişahın kızının doğması”, “Lohusa”, “Boşanmak”, “Evlenme teklifi”, Sağdıç”, “Evermek”, “Nişan merasimi”, “Düğün töreni”, “Gebe”, “Gelin getirme” öğelerinden oluştuğu belirlenmiştir.

4.7.2. Vefat

“Geleneksel, Törenselle Davranışlar” kategorisinin alt kategorilerinden olan “Vefat” kategorisine ilişkin öğelerin frekansı Tablo 4.40 ve Şekil 4.37’de verilmiştir.

Tablo 4.40: Vefat öğelerinin frekans dağılımları

Öğeler	Frekans	Yüzde
Tabut	5	%35,71
Teneşir	3	%21,43
Kefen	3	%21,43
Musalla	2	%14,29
Mezar taşı	1	%7,14
Toplam	14	%100

Şekil 4.37: Vefat öğelerinin dağılım grafiği

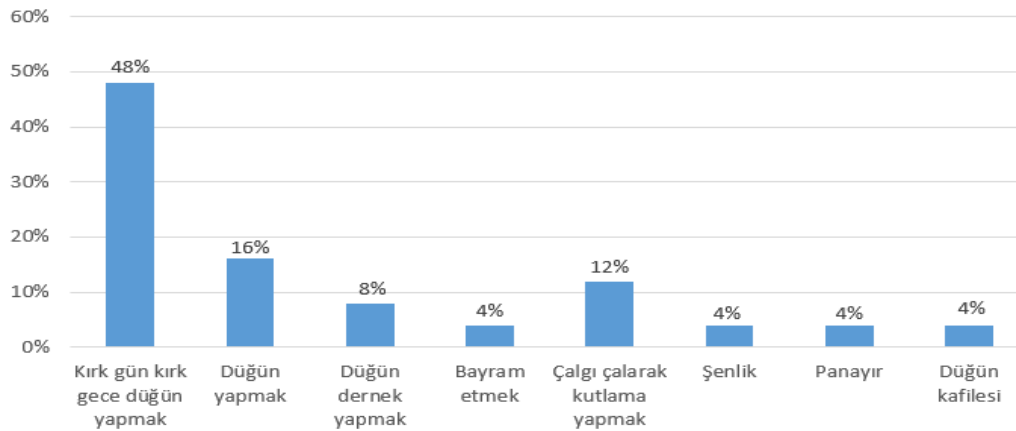
Tablo 4.40 ve Şekil 4.37 incelendiğinde çalışmada incelenen masallarda toplam 14 kere “Vefat” ögelerinin geçtiği belirlenmiştir. Vefat ögelerinin “%35,71’inin “Tabut”, %21,43’ünün “Teneşir”, %21,43’ünün “Kefen”, %14,29’unun “Musalla” ve %%7,14’ünün “Mezar taşı” ögelerinden oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır.

4.7.3. Tören, Festival ve Kutlamalar

“Geleneksel, Törens el Davranışlar” kategorisinin alt kategorilerinden olan “Tören, Festival ve Kutlamalar” kategorisine ilişkin ögelerin frekansı Tablo 4.41 ve Şekil 4.38’de verilmiştir.

Tablo 4.41: Tören, festival ve kutlamalar ögelerinin frekans dağılımları

Ögeler	Frekans	Yüzde
Kırk gün kırk gece düğün yapmak	12	%48
Düğün yapmak	4	%16
Düğün dernek yapmak	2	%8
Bayram etmek	1	%4
Çalgı çalarak kutlama yapmak	3	%12
Şenlik	1	%4
Panayır	1	%4
Düğün kafilesi	1	%4
Toplam	25	%100

Şekil 4.38: Tören, festival ve kutlamalar ögelerinin dağılım grafiği

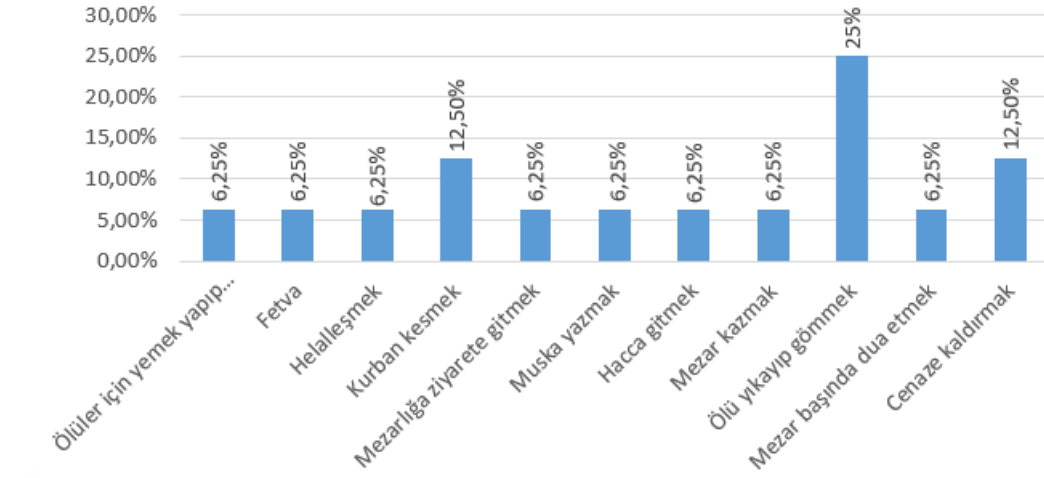
Tablo 4.41 ve Şekil 4.38 incelendiğinde çalışmada incelenen masallarda toplam 25 kere “Tören, festival ve kutlamalar” öğelerinin geçtiği belirlenmiştir. Tören, festival ve kutlamalar öğelerinin %48’ini “Kırk gün kırk gece düğün yapmak”, %16’sını “Düğün yapmak”, %8’ini “Düğün dernek yapmak”, “%4’ünü “Bayram etmek”, %12’sini “Çalgı çalarak kutlama yapmak”, %4’ünü “Şenlik”, %4’ünü “Panayır” ve %4’ünü “Düğün kafilesi” öğelerinin oluşturduğu tespit edilmiştir.

4.7.4. Dini Ananeler

“Geleneksel, Törensel Davranışlar” kategorisinin alt kategorilerinden olan “Dini Ananeler” kategorisine ilişkin öğelerin frekansı Tablo 4.42 ve Şekil 4.39’da verilmiştir.

Tablo 4.42: Dini ananeler öğelerinin frekans dağılımları

Ögeler-	Frekans	Yüzde
Ölüler için yemek yapıp başka kişilere ikram etmek	1	%6,25
Fetva	1	%6,25
Helalleşmek	1	%6,25
Kurban kesmek	2	%12,50
Mezarlığa ziyarete gitmek	1	%6,25
Muska yazmak	1	%6,25
Hacca gitmek	1	%6,25
Mezar kazmak	1	%6,25
Ölü yıkayıp gömmek	4	%%25
Mezar başında dua etmek	1	%6,25
Cenaze kaldırmak	2	%12,50
Toplam	16	%100

Şekil 4.39: Dini ananeler öğelerinin dağılım grafiği

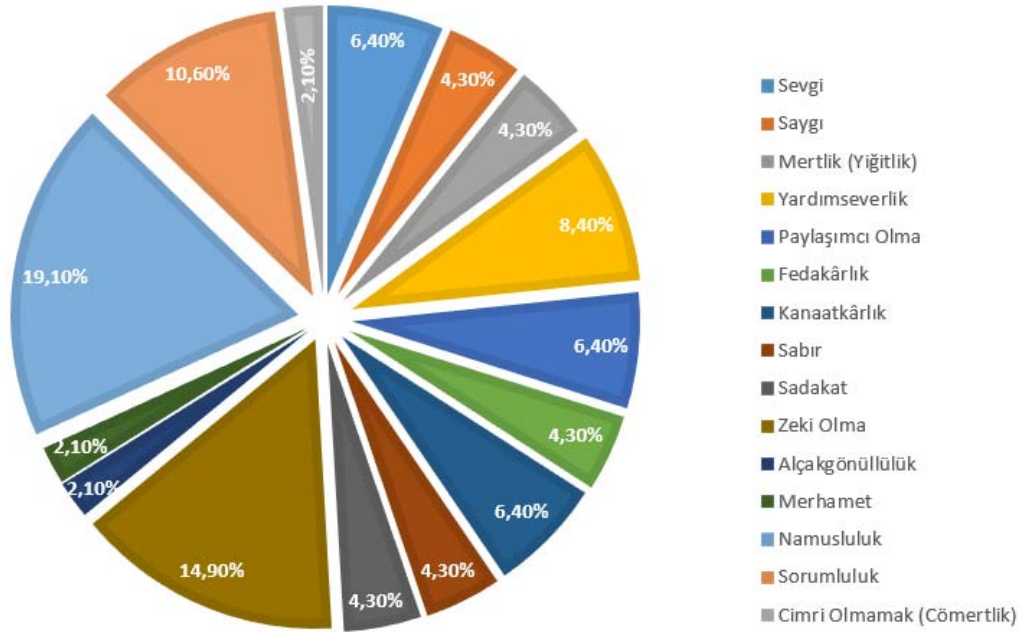
Tablo 4.42 ve Şekil 4.39 incelendiğinde çalışmada incelenen masallarda toplam 16 kere “Dini ananeler” öğelerinin geçtiği belirlenmiştir. Dini ananeler öğelerinin %25’ini “Ölü yıkayıp gömmek”, %12,5’ini “Kurban kesmek”, %12,5’ini “Cenaze kaldırmak” her biri %6,25 ile toplamda %50’sini “Ölüler için yemek yapıp başka kişilere ikram etmek”, “Fetva”, “Helalleşmek”, “Mezarlığa ziyaret gitmek”, “Muska yazmak”, “Hacca gitmek”, “Mezar kazmak”, “Mezar başında dua etmek” öğelerinden oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır.

4.8. MASALLARDA GEÇEN DEĞERLERE İLİŞKİN BULGULAR

İncelenen masal kitabında 49 masaldan 47’sinde toplam 15 değer belirlenmiştir. Bu değerler; “Sevgi”, “Saygı”, “Mertlik (Yiğitlik)”, “Yardımseverlik”, “Paylaşımçı olma”, “Fedakârlık”, “Kanaatkârlık”, “Sabır”, “Sadakat”, “Zeki olma”, “Alçakgönüllülük”, “Merhamet”, “Namusluluk”, “Sorumluluk” ve “Cimri olmamak (Cömertlik)” değerleridir. Belirlenen bu 15 değer incelenen masallara göre dağılımı, frekans ve yüzde değerleri şeklinde Tablo 4.43 ve Şekil 4.40’te verilmiştir.

Tablo 4.43: Masallar içerisinde geçen değerlerin yüzdeleri

Değerler	Masallar	Frekans (N)	Yüzde (%)
Sevgi	Çember-Tiyar, Eşek-Kafası, Balıkçı Güzeli	3	%6,4
Saygı	Dev-Baba, Ütelek	2	%4,3
Mertlik (Yiğitlik)	Yeraltı Diyarının Kartalı, Mehmed-Eşkıya	2	%4,3
Yardımseverlik	Yarım-Horoz, Erler-Karısına Koca Olmaya Giden Keloğlan, Üç-Bilecenler, Zengin Hamamı	4	%8,4
Paylaşımçı Olma	Tencerecik, Köse Ayak Kaç?, Üselek	3	%6,4
Fedakârlık	Papağan, Altı Kız Babası	2	%4,3
Kanaatkârlık	Ayı ile Tilki, Yolcu ile Yılan, Tilki	3	%6,4
Sabır	Bokböceği, Cazı-Kız	2	%4,3
Sadakat	Telli-Top, Tilki ile Çimenci Padişahının Oğlu	2	%4,3
Zeki Olma	Ayşe, Fatma Kuzular, Kral-Padişahının Kızı, Kaz Yollasam Yolar mısın?, Köse'nin Tavşanı, Nohut-Oğlan, Culfa Kadınları, Akıllı Oğlanlar ile Deli-Oğlan	7	%14,9
Alçakgönüllülük	İlik-Sultan	1	%2,1
Merhamet	Hızır	1	%2,1
Namysluluk	Tilki ile Yılan, Benli-Bahri, Deli-Gücük, Kara-Tavuk, Çan-Kuşu, Çor-Kuşu, Tık Sopam, Fesatçı Saliha, Allah Kerim, Padişahın Oğlu Erim, Derviş-Baba	9	%19,1
Sorumluluk	Ayağına Diken Batan Karga, Koca-Nine ile Tilki, Kuyruğu Zilli Tilki, Dünya-Güzeli, Üşengeç,	5	%10,6
Cimri Olmamak (Cömertlik)	Çiftçi Mehmed Ağa	1	%2,1
Toplam		47	%100

Şekil 4.40: Masallar içerisinde geçen değerlerin dağılım grafiği

Tablo 4.43 ve Şekil 4.40 incelendiğinde masallarda geçen tüm değerlerin %6,4’ünü “Sevgi”, %4,3’ünü “Saygı”, %4,3’ünü “Mertlik (Yiğitlik)”, %8,4’ünü “Yardımseverlik”, %6,4’ünü “Paylaşımçı olma”, %4,3’ünü “Fedakârlık”, %6,4’ünü “Kanaatkârlık”, %4,3’ünü “Sabır”, %4,3’ünü “Sadakat”, %14,9’unu “Zeki olma”, %2,1’ini “Alçakgönüllülük”, %2,1’ini “Merhamet”, %19,1’ini “Namusluluk”, %10,6’ını “Sorumluluk” ve %2,1’ini “Cimri olmamak (Cömertlik)” değerlerinin oluşturduğu belirlenmiştir.

“Sevgi” değeri, incelenen 47 masaldan 3’ünde geçtiği belirlenmiştir. “Sevgi” değerini içeren bu masallar “Çember-Tiyar”, “Eşek-Kafası” ve “Balıkçı Güzeli” masallarıdır. “Saygı” değeri, incelenen 47 masaldan 2’sinde geçtiği belirlenmiştir. “Saygı” değeri içeren bu masallar “Dev-Baba” ve “Ütelek” masallarıdır. “Mertlik (Yiğitlik)” değeri, incelenen 47 masaldan 2’sinde geçtiği tespit edilmiştir. “Mertlik (Yiğitlik)” değeri içeren bu masallar “Yeraltı Diyarının Kartalı” ve “Mehmed-Eşkıya” masallarıdır. “Yardımseverlik” değeri, incelenen 47 masaldan 4’ünde geçtiği belirlenmiştir. “Yardımseverlik” değeri içeren bu masallar “Yarım-Horoz”, “Erler-Karısına Koca Olmaya Giden Keloğlan”, “Üç-Bilecenler” ve “Zengin Hamamı” masallarıdır. “Paylaşımçı olma” değeri, incelenen 47 masaldan 3’ünde geçtiği tespit

edilmiştir. “Paylaşımçı olma” değeri içeren bu masallar “Tencerecik”, “Köse Ayak Kaç?” ve “Üselek” masallarıdır. “Fedakârlık” değeri, incelenen 47 masaldan 2’sinde geçtiği belirlenmiştir. “Fedakârlık” değeri içeren bu masallar “Papağan” ve “Altı Kız Babası” masallarıdır. “Kanaatkârlık” değeri, incelenen 47 masaldan 3’ünde geçtiği belirlenmiştir. “Kanaatkârlık” değeri içeren bu masallar “Ayı ile Tilki”, “Yolcu ile Yılan” ve “Tilki” masallarıdır. “Sabır” değeri, incelenen 47 masaldan 2’sinde geçtiği tespit edilmiştir. “Sabır” değeri içeren bu masallar “Bokböceği” ve “Cazı-Kız” masallarıdır. “Sadakat” değeri, incelenen 47 masaldan 2’sinde geçtiği tespit edilmiştir. “Sadakat” değeri içeren bu masallar “Telli-Top” ve “Tilki ile Çimenci Padişahının Oğlu” masallarıdır. “Zeki olma” değeri, incelenen 47 masaldan 7’sinde geçtiği tespit edilmiştir. “Zeki olma” değeri içeren bu masallar “Ayşe, Fatma Kuzular”, “Kral-Padişahının Kızı”, “Kaz Yollasam Yolar mısın?”, “Köse'nin Tavşanı”, “Nohut-Oğlan”, “Culfa Kadınları” ve “Akıllı Oğlanlar ile Deli-Oğlan” masallarıdır. “Alçakgönüllülük” değeri, incelenen 47 masaldan 1’inde geçtiği belirlenmiştir. “Alçakgönüllülük” değeri içeren bu masal “İlik-Sultan” masalıdır. “Merhamet” değeri, incelenen 47 masaldan 1’inde geçtiği tespit edilmiştir. “Merhamet” değeri içeren bu masal “Hızır” masalıdır. “Namusluluk” değeri, incelenen 47 masaldan 9’unda geçtiği tespit edilmiştir. “Namusluluk” değeri içeren bu masallar “Tilki ile Yılan”, “Benli-Bahri”, “Deli-Gücük”, “Kara-Tavuk”, “Çan Kuşu-Çor Kuşu”, “Tık Sopam”, “Fesatçı Saliha”, “Allah Kerim Padişahın Oğlu Erim” ve “Derviş-Baba” masallarıdır. “Sorumluluk” değeri, incelenen 47 masaldan 5’inde geçtiği belirlenmiştir. “Sorumluluk” değeri içeren bu masallar “Ayağına Diken Batan Karga”, “Koca-Nine ile Tilki”, “Kuyruğu Zilli Tilki” ve “Dünya-Güzeli” ve “Üşengeç” masallarıdır. “Cimri olmamak (Cömertlik)” değeri, incelenen 47 masaldan 1’inde geçtiği tespit edilmiştir. “Cimri olmamak (Cömertlik)” değeri içeren bu masal “Çiftçi Mehmed Ağa” masalıdır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Türkçe öğrenen yabancıların Türk Dilini öğrenmelerinin yanı sıra, Türk kültürünü de tanımalarını, Türk dilinin yapısını ve zenginliklerini kavramalarını, okuma anlama becerilerinin gelişmesini ve Türk diline ait kelime hazinelerinin zenginleşmesini sağlayacaktır. Bahsedilen olumlu etkiler göz önünde bulundurularak hazırladığımız bu çalışmada, toplumun temel yapı taşı olan kültürel öğelerin, masallar aracılığıyla yabancı dil öğrenen öğrencilere öğretilmesi ve aktarılması amaçlanmıştır. Bu bağlamda Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen kişi masalı okuyorsa okuma becerisi, masalı dinliyorsa, dinleme becerisi kazanmaktadır. Şayet Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen kişi, masalı yüksek sesle başka birilerine anlatıyorsa konuşma becerisi, masalla ilgili yazılı çalışma yapıyorsa yazma becerisi kazanmaktadır. Bu sayede anlama ve anlatma kazanımları gerçekleşmiş olur.

Çalışmada kültürel öğelerin yabancılara Türkçe öğretiminde masallar aracılığıyla aktarılmasının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç kapsamında Pertev Naili Boratav tarafından kaleme alınan “Az Gittik Uz Gittik” adlı masal kitabından doküman incelemesi yöntemiyle veriler toplanmış ve içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizinde “Az Gittik Uz Gittik” masal kitabı içerisinde yer alan 48 adet masal öncelikle Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı (CEFR) Sosyokültürel Sınıflandırması kapsamında yer alan sosyokültürel öğeler dikkate alınarak incelenmiştir.

Çalışmada Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı Sosyokültürel Sınıflandırması kapsamında öğeler 7 başlıkta incelenmiştir. Araştırma sonucunda incelenen 48 masalda toplamda 1307 adet sosyokültürel öğeler olduğu belirlenmiştir. Bu öğelerin %4,97’si “Günlük Yaşam”, %29,40’ı “Yaşam Koşulları”, %20,40’ı “Kişiler Arası İlişkiler”, %22,30’u “Değerler, İnançlar, Tutum ve Davranışlar”, %0,61’i “Sözsüz İletişim-Vücut Dili”, %13,1’i “Sosyal Gelenekler” ve %9,26’sı “Geleneksel Davranışlar-Törensel Davranışlar” öğelerinden oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada “Günlük Yaşam” ögesinde ilk alt öge olan “Çalışma Zamanları ve Alışkanlıkları” başlığı incelendiğinde masallarda en çok geçen ögelerin %12,19 oranıyla “Avlanmak”, “Tarlacılık” ve “Ders vermek” ögeleri en az geçen ögelerin ise %2,44 oranıyla “At kaşağılamak”, “Ambar”, “Nohut kalburlamak”, “Mangal yellemek” ve “Fabrika” ögeleri olduğu belirlenmiştir. İncelenen masallarda en fazla geçen “Çalışma Zamanı ve Alışkanlıkları” ögelerin okuyucular üzerinde köy yaşamıyla ilgili bilgi sahibi olmalarını sağlayabilecek niteliktedir. Bu nedenle yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Türk kültürünün aktarımında masalların önemli olduğu söylenebilir.

“Günlük Yaşam” ögesinin ikinci alt ögesi olan “İş Dışında Serbest Zaman Etkinlikleri, Hobiler, Sporlar” başlığı incelendiğinde %50 oranıyla masallarda en fazla geçen ögenin “Gergef işlemek”, %12,5 oranıyla en az geçen ögelerin ise “Çayırdan oyun oynamak”, “Cirit atmak”, “Örgü örmek” ve “Nakış işlemek” olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bu sonuçtan hareketle Türk kültüründe yer alan geleneksel el işleri ve spor türleri ile ilgili sosyokültürel ögelerin masallarda yer aldığı söylenebilir. Bu ögelerin Türk kültüründe önemli bir yere sahip olması ve bu yönüyle Türk kültürünü yabancılara tanıtmada bu ögelerin önemli olduğu söylenebilir.

“Günlük Yaşam” ögesinin üçüncü alt ögesi olan “Yemek öğünleri ve Sofra Kültürü” başlığı incelendiğinde masallarda en fazla geçen ögenin “Sofra kurmak” olduğu tespit edilmiştir. Ulaşılan bu sonuç masalların Türk sofrasından izler taşıdığının göstergesidir. Türk kültürünün bir parçası olan sofrasın kurmak, davet vermek, ikram etmek gibi unsurlar yabancılara Türk kültürünün aktarımında önemli bir yere sahiptir. Masallarda geçen bu ögeler yabancılara Türkçe öğretiminde olumlu etkileri olabilecek niteliktedir.

Araştırmada “Yaşam Koşulları” ögesinin ilk ögesi olan “Yaşam Standartları” başlığı incelendiğinde %30,51 oranıyla masallarda en fazla geçen ögenin “Saray” ve %1,69 oranıyla en az geçen ögelerin ise “Kale”, “Çadır” ve “Tohum” ögeleri olduğu belirlenmiştir. İncelenen masallarda Türk tarihinin Beylik’ten İmparatorluk sürecini de içine alan bir dönemde barınma ve savaşlar sırasında savunma için kullandığı

öğelerin geçtiği belirlenmiştir. Yabancılar Türkçe öğretiminde Türk tarihindeki bu tür öğelerin dil-tarih-kültür üçgenin olumlu yönde katkı sağlayacağı söylenebilir.

“Yaşam Koşulları” ögesinin ikinci alt ögesi olan “Ev Koşulları” başlığı incelendiğinde masallarda toplamda 9 ögenin geçtiği ve öğelerin “Avlu”, “Abdesthane”, “Harem dairesi”, “Selamlık”, “Sofa”, “Mutfak”, “Hela” , “Mahzen” ve “Misafir odası” öğeleri olduğu belirlenmiştir. İncelenen masallarda belirlenen bu öğeler Türk tarihinin ve kültürünün önemli unsurlarıdır. Bu nedenle yabancılar Türkçe öğretiminde bu unsurların etkili olabileceği söylenebilir.

“Yaşam Koşulları” ögesinin üçüncü alt ögesi olan “Çiftlik Hayvanları” başlığı incelendiğinde %16,66 oranıyla masallarda en fazla geçen öğelerin “Öküz”, “Kaz”, “Tavuk” ve %4,17 oranıyla en az geçen öğelerin “İnek”, “Manda”, “Sığır”, “Keçi”, “Horoz”, “Tavşan” olduğu belirlenmiştir. “Yaşam Koşulları” ögesinin dördüncü alt ögesi olan “Evcil hayvanlar” başlığı incelendiğinde %30 oranıyla masallarda en fazla geçen evcil hayvanların “Kedi” ve “Köpek” olduğu belirlenmiştir. Masallarda geçen çiftlik hayvanları Türk kültüründe genellikle eti, sütü, yumurtası için beslenen hayvanlardır. Masallarda bu hayvanların yer alması yabancılar Türkçe öğretiminde Türk kültürünün aktarımında önemli olduğu söylenebilir.

“Yaşam Koşulları” ögesinin beşinci alt ögesi olan “Ulaşım araçları” başlığı incelendiğinde %20 oranıyla masallarda en fazla geçen ulaşım aracının “At” olduğu ve %2,22 oranıyla en az geçen ulaşım aracının “Tayyare”, “Taksi”, “Cip”, “Sandal”, “Vapur”, “Tekne” olduğu belirlenmiştir. Masallarda genellikle eski zamanlarda ulaşım amacıyla kullanılan atların ön plana çıktığı görülmektedir. Sonuç itibarıyla masallarda genellikle Türk tarihinin ilk dönemlerine değinildiği ve bu dönemin Türk kültürünü en iyi yansıtan dönemler olduğu söylenebilir. Bu anlamda yabancılar Türkçe öğretiminde Türk kültürünün aktarımında bu unsurların da önemli katkısı olabileceği düşünülmektedir.

“Yaşam Koşulları” ögesinin altıncı alt ögesi olan “Aletler, Eşyalar” başlığı incelendiğinde masallarda toplam 179 ögenin geçtiği belirlenmiştir. Masallarda %2,79 oranıyla en fazla geçen öğelerin “Ocak” ve “Kazan” öğeleri olduğu ve bunları

%2,23 oranıyla “Bıçak”, “Testi”, “İbrik”, “Tencere”, “Ustura”, “Taht”, “Kamçı” öğelerinin geçtiği tespit edilmiştir. Türk kültüründe ve Türk tarihinde sıklıkla kullanılan bu alet ve eşyalara incelenen masallarda da yer verilmiş olması masalların yabancılara Türkçe öğretiminde önemli bir yeri olduğunun göstergesidir.

“Yaşam Koşulları” ögesinin yedinci alt ögesi olan “Sosyal ve Tarihi Mekânlar” başlığı incelendiğinde %33,33 oranıyla masallarda en fazla geçen sosyal ve tarihi mekânın “Hamam” olduğu onu %18,18 oranıyla “Çarşı”, %15,15 oranıyla “Kahvehane”, “Dükkân” öğelerinin izlediği belirlenmiştir. Masallarda en az geçen sosyal ve tarihi mekânın ise %3,03 oranıyla “Hastane” olduğu belirlenmiştir. İncelenen masallarda en fazla geçen sosyal ve tarihi mekân olan hamam Türk kültüründe önemli bir yere sahiptir. Günümüzde de hala var olan hamamlar tarihten izler taşıması yönüyle oldukça önemli sosyal ve tarihi mekânlardır. Nitekim kahvehaneler de Türk kültüründe özellikle köy yaşamında var olan sosyal mekânlardır. Yabancılara Türkçe öğretiminde Türk kültüründen değerler taşıyan masallar bu anlamda iyi bir kaynak olabilecek niteliktedir.

“Yaşam Koşulları” ögesinin sekizinci alt ögesi olan “Sosyal Güvence” ve dokuzuncu alt ögesi olan “Efsanevi Mekânlar” başlıkları incelendiğinde sosyal güvence kapsamında “Nafaka” ögesinin ve efsanevi mekân olarak ise “Kaf Dağı” olduğu belirlenmiştir. “Yaşam Koşulları” ögesinin onuncu alt ögesi olan “Yerler” başlığı incelendiğinde %33,33 oranıyla masallarda “İstanbul Kuyumcular Çarşısı”, “Bedesten” ve “Ok Meydanı” öğeleri belirlenmiştir. İncelenen masallarda geçen bu yerler Türk tarihinde ve kültüründe önemli bir yere sahip mekânlardır. İstanbul Kuyumcular Çarşısı ve Ok Meydanı Türk tarihinin ve kültürünün aktarımında önemli mekânlardır. Fatih Sultan Mehmet döneminde Ok Meydanı bölgesinde Fatih’in okçuluk müsabakaları için kurduğu bir meydandır. İstanbul Kuyumcular Çarşısı ve Bedesten (Kapalı Çarşı) yine Türk tarihinde iç ve dış ticaretin yapıldığı mekânlardır. Masallarda geçen bu mekânlar Türk tarihiyle birlikte Türk kültürünün de yaşadığı mekânlar olma özelliklerine sahiptir. Bu özellikleriyle bu mekânlar yabancılara Türkçe öğretiminde Türk masallarının Türk kültürü aktarımında etkili bir kaynak olabileceği söylenebilir.

“Yaşam Koşulları” ögesinin on ikinci alt ögesi olan “Şehirler” başlığı incelendiğinde %40 oranıyla masallarda geçen en fazla şehrin “Halep” şehri olduğu ve onu %20 oranıyla “İstanbul”, “Horasan” ve “Antep” şehirlerinin izlediği belirlenmiştir. “Yaşam Koşulları” ögesinin on üçüncü alt ögesi olan “Bölgeler” başlığı incelendiğinde %50 oranıyla “Anadolu”, %50 oranıyla “Gümrü Yanı” bölgelerinin geçtiği belirlenmiştir. Türkiye ile sınır komşusu olan “Halep” şehri Türk tarihinde Osmanlı Devleti’nin 400 yıllık hâkimiyet sürdüğü bir şehirdir. “Horasan” Türkiye ile sınır komşusu olan İran’da bir eyalettir. “İstanbul” ve “Antep” şehirleri ülkemizde birçok medeniyete ev sahipliği yapmış şehirlerdir. İncelenen masallarda geçen Anadolu bölgesi de tarihi süreçte birçok medeniyetin üzerinde yaşadığı bir bölgedir. İncelenen masallarda belirlenen bu şehir ve bölgeler tarihteki birçok medeniyetten de izler taşımaktadır. Bu yönüyle, belirlenen bu şehirlerin geçtiği masallar yabancılara Türkçe öğretiminde önemli bir kaynak olabileceği söylenebilir.

Araştırmada “Kişiler Arası İlişkiler” ögesinin ilk ögesi olan “Aile yapıları ve ilişkileri” başlığı incelendiğinde %13,11 oranıyla masallarda en fazla geçen ögelerin “Anne”, “Oğul”; %12,02 oranıyla “Baba”; %10,93 oranıyla “Kız”; %9,29 oranıyla “Karı” ve %8,20 oranıyla “Koca” ögeleri olduğu belirlenmiştir. İncelenen masallarda %0,55 oranıyla “Kaynata”, “Hala”, “Bacı”, “Bey” ögeleri olduğu belirlenmiştir. Bunların dışında incelenen masallarda “Kardeş”, “Çocuk”, “Damat”, “Gelin”, “Abla”, “Nine”, “Hanım”, “Evlat”, “Amca”, “Teyze”, “Kaynana” ögelerinin de geçtiği belirlenmiştir. İncelenen masallarda geçen tüm bu kavramlar Türk aile yapısında önemli kavramlardır. Bu nedenle Türk aile yapısının yabancılara kültür aktarımında masaların etkili bir kaynak olabileceği söylenebilir.

“Kişiler Arası İlişkiler” ögesinin ikinci ögesi olan “Kadın-erkek ilişkileri” başlığı incelendiğinde %20 oranıyla “Koca aramak”, “Şehzade ize sultanın birbirlerini sevip muhabbete başlamaları”, “Sarmaş dolaş olma”, “Kızla Şehzadenin gülüp eğlenmesi” ve “Erkeğin kıza ‘Bana varır mısın?’ demesi” ifadelerinin olduğu belirlenmiştir. İncelenen masallarda belirlenen bu ifadeler Türk kültüründe kadın-erkek ilişkilerinin genellikle evliliğe yönelik olduğu söylenebilir. Belirlenen bu ögeler Türk kültüründe kadın-erkek ilişkilerini kısmen aktardığı ve bu yönüyle yabancılara Türk kültürü aktarımında günümüzdeki kadın-erkek ilişkilerine yönelik

bir katkı sağlamayacağı, ancak geçmiş dönemlere ilişkin kadın-erkek ilişkilerinin aktarılmasında katkı sağlayacağı söylenebilir.

“Kişiler Arası İlişkiler” ögesinin üçüncü ögesi olan “Halk-Yönetici ilişkileri” başlığı incelendiğinde %32,88 oranıyla “Padişah”, %13,7 oranıyla “Sultan”, %12,33 oranıyla “Vezir” ve “Şehzade”, %8,22 oranıyla “Paşa” ögelerinin masallarda sıklıkla geçtiği tespit edilmiştir. Masallarda en az geçen ögeler ise %1,37 oranıyla “Kral”, “Baş Vezir”, “Padişahın oğlu”, “Muhtar”, “Valide Sultan” ve “Vali” ögeleri olduğu belirlenmiştir. İncelenen masallarda geçen bu ögelerin Türk tarihindeki yönetim şekilleriyle ilgili olduğu ve bu yönüyle incelenen masalların yabancılara Türk kültüründe önemli yerin olan Türk tarihinin aktarımında önemli bir kaynak olabileceği söylenebilir.

“Kişiler Arası İlişkiler” ögesinin dördüncü ögesi olan “İş ilişkileri” başlığı incelendiğinde her biri %20 oranıyla “Ağa’nın hizmetçilerine emir vermesi”, “Kervancı-Başı”, “Patron”, “Usta”, “Çırak” ögeleri olduğu belirlenmiştir. Bu ögeler arasında özellikle usta ve çırak ögesi Türk kültüründeki birçok zanaatkârın usta-çırak ilişkisi içerisinde meslek sahibi olduğunun göstergesidir. Usta-Çırak ögelerinin masallarda geçmesi yabancılara Türk kültürünün aktarımında önemli bir kavram olduğu söylenebilir.

“Kişiler Arası İlişkiler” ögesinin beşinci ögesi olan “Politik ve Dinsel Gruplar Arası ilişkiler” başlığı incelendiğinde masallarda sadece “Meclis” kavramının geçtiği belirlenmiştir. İncelenen masallarda “Meclis” ögesinin geçmesi günümüzde Türkiye’nin yönetim şeklini yansıtabilecek özellikte olduğu söylenebilir.

Araştırmada “Değerler, İnançlar, Tutum ve Davranışlar” ögesinin ilk alt ögesi olan “Meslek Kolları” başlığı incelendiğinde 146 ögenin masallarda geçtiği belirlenmiştir. %6,85 oranıyla en fazla geçen ögenin “hizmetçi”, onu %6,16 oranıyla “tellal” ve %5,48 oranıyla “Halayık” mesleklerinin izlediği belirlenmiştir. Bunlar dışında masallarda geçen mesleklerin bazıları kadı, kasap, kuyumcu, jandarma, ebe, şoför, çiftçi, uşak, helvacı, hamal, hancı, manifaturacı, demirci, balıkçı, kayıkçı, aşçı, berber, bekçi, terzi, değirmenci, fırıncı gibi mesleklerdir. İncelenen masallarda belirlenen tüm meslekler Türk kültüründe geçmişten günümüze izler taşıması

sebebiyle yabancılara Türkçe öğretiminde masalların Türk kültürünü aktarmada önemli bir rolü olduğu söylenebilir.

“Değerler, İnançlar, tutum ve Davranışlar” ögesinin ikinci alt ögesi olan “Gelenekler” başlığı incelendiğinde masallarda %23,08 oranıyla “El öpme”, %15,39 oranıyla “Misafir ağırlama” ve “Müjde vermek” öğelerinin geçtiği belirlenmiştir. Bunların dışında masallarda “Çocuğa ad koyma”, “Yeni taşınan komşuya yemek göndermek”, “Kına”, Çocuk kundaklamak”, “Nazar değmek” ve “Kırk hamamı yapmak” öğelerinin yer aldığı belirlenmiştir. Ulaşılan bu sonuçlar yabancılara Türkçe öğretiminde masalların Türk geleneklerini aktarımı açısından önemli bir kaynak olabileceği söylenebilir.

“Değerler, İnançlar, tutum ve Davranışlar” ögesinin üçüncü alt ögesi olan “Müzik” başlığı incelendiğinde masallarda %10 oranıyla en sık geçen öğelerin “Kaval”, “Davul”, “Kabak çalmak”, “Ud”, “Saz takımı”, “Çalgı”, “Zil”, “Düdük”, “Türkü” ve “Keman” öğeleri olduğu belirlenmiştir. Türk müzik kültürünü yansıtan bu öğeler yabancılara Türkçe öğretiminde Türk müzik kültürünün aktarımında etkili olması sebebiyle Türkçe öğretiminde masalların önemli bir rol oynayabileceği söylenebilir.

“Değerler, İnançlar, tutum ve Davranışlar” ögesinin dördüncü alt ögesi olan “Din” başlığı incelendiğinde masallarda %20,5 oranıyla en sık “Derviş” onu %9,25 oranıyla “İmam” ögesinin izlediği belirlenmiştir. Bunların dışında “Hoca”, “Abdest almak”, “Namaz kılmak”, “Mezarlık”, “Tespîh”, “Kuran-ı Kerim”, “Farz”, “Sünnet”, “Rekât”, “Şükretmek”, “Namaz vakti” gibi öğelerin olduğu belirlenmiştir. Bu öğeler Türklerin dini inançlarını yansıtan öğelerdir. Bu yönüyle masallar, yabancılara Türkçe öğretiminde Türk kültürünün aktarımı hususunda bir araç olarak kullanılabilecek niteliktedir.

“Değerler, İnançlar, tutum ve Davranışlar” ögesinin beşinci alt ögesi olan “Dini Söyleyişler” başlığı incelendiğinde masallarda %23,33 oranıyla “Allaha ısmarladık”, %10 oranıyla “Selamünaleyküm” ve yine %10 oranıyla “Aleykümselam” öğelerinin geçtiği belirlenmiştir. Bunların dışında “Ya Allah ya bismillah”, “Yarabbi”, “Allaha şükür”, “Allah rızası”, “Hayırdır inşallah” gibi

ögelerin olduğu belirlenmiştir. Bu ögeler de Türklerin dini inançlarına bağlı olarak günlük yaşamların sıklıkla kullandıkları ifadelerdir. Bu yönüyle yabancılara Türkçe öğretiminde Türk kültüründe dini söyleyişleri aktarabilmek için masalların iyi bir kaynak olabileceği söylenebilir.

“Değerler, İnançlar, tutum ve Davranışlar” ögesinin altıncı alt ögesi olan “Efsanevi, Doğaüstü Varlıklar, Kişiler ve Olaylar” başlığı incelendiğinde masallarda %20 oranıyla “Dev”, %16 oranıyla “Keloğlan”, her biri %8 oranıyla “Peri-Padişahı” ve “Ejderha” ögelerinin geçtiği belirlenmiştir. Bunların dışında “Gaipen ses gelmesi”, “Gökyüzünden nur süzülmesi”, “Şahmeran”, “Tılsım”, “Cadı”, “Sihirli asanın uzaktaki eşyaları çok çabuk getirmesi” ögeleri olduğu belirlenmiştir. Bu ögeler Türk masallarında sıklıkla kullanılan ögelerdir. Dolayısıyla Türk kültürünün aktarılmasında masalların etkili olabileceği söylenebilir.

“Değerler, İnançlar, tutum ve Davranışlar” ögesinin yedinci alt ögesi olan “Tarih, Tarihi Kişilikler ve Olaylar” başlığı incelendiğinde masallarda %50 oranıyla “Karun gibi zengin olmak” ve yine %50 oranıyla “Hızır” ögelerinin geçtiği belirlenmiştir. Bu ögelerin masallarda geçmesi Türk kültürünün aktarılmasında kısmen etkili olabileceği söylenebilir.

“Değerler, İnançlar, tutum ve Davranışlar” ögesinin sekizinci alt ögesi olan “Sosyal Sınıf” başlığı incelendiğinde masallarda %67 oranıyla “Ahali” ve %33 oranıyla “Saray halkı” ögelerinin geçtiği belirlenmiştir. Ulaşılan bu sonuçlar Türk kültüründe izler taşıması nedeniyle yabancılara Türkçe öğretiminde masalların Türk kültürünü aktarımında etkili bir kaynak olabileceği söylenebilir.

“Değerler, İnançlar, tutum ve Davranışlar” ögesinin dokuzuncu alt ögesi olan “Atasözleri ve Deyimler” başlığı incelendiğinde her biri %20 oranıyla masallarda geçen ögelerin “Mum gibi”, “Başa kakmak”, “Kulağına laf koymak”, “Pestili çıkmak”, “İki gözü iki çeşme ağlamak” ögeleridir. Atasözleri ve deyimler Türk edebiyatında önemli bir yere sahiptir. Yabancılara Türkçe öğretiminde Türk dil ve kültürü çerçevesinde atasözleri ve deyimlerin yer aldığı masallar önemli bir aktarım aracı olarak kullanılabileceği söylenebilir.

Araştırmada “Sözsüz İletişim-Vücut dili” ögesi incelendiğinde masalarda %25 oranıyla en sık geçen ögenin “Kafa sallamak” ve her biri %12,5 oranıyla “Ağlama”, “Tir tir titremek”, “Elini şakağına koyup düşünmek”, “Kaşlarını çatmak”, “Somurtmak”, “Gözlerini belertmek” ögeleri olduğu belirlenmiştir. İnsanlarla iletişim kurmada vücut dili oldukça önemli bir unsurdur. Bu yönüyle yabancılara Türkçe öğretiminde masalarda geçen vücut dili ögelerinin katkı sağlayabileceği dolayısıyla masalların Türkçe öğretiminde etkili bir kaynak olarak kullanılabileceği söylenebilir.

Araştırmada “Sosyal Gelenekler” ögesinin ilk alt ögesi olan “Yemek” başlığı incelendiğinde %12,7 oranıyla masalarda en sık geçen ögenin “Ekmek” olduğu belirlenmiştir. Onu her biri %7,04 oranıyla “Pilav”, “Çorba” ve “Üzüm” gibi yiyeceklerin olduğu belirlenmiştir. Bunların dışında incelenen masalarda “Yumurta”, “Baklava”, “Kaymak”, “Ciğer”, “Helva”, “Kül kömbesi”, “Börek”, “Kuzu büryan”, “Yaprak dolması”, “Bazlama”, “Ayak paça”, “Katmer”, “Zerde”, “Kebab” ve “Kuzu dolması” gibi birçok Türk yemeğinin geçtiği belirlenmiştir. İncelenen masalarda Türk mutfağına ait çoğu yemeğin yer alması yabancılara Türk öğretiminde Türk mutfağı kültürünün aktarımında etkili bir kaynak olabileceği söylenebilir.

“Sosyal Gelenekler” ögesinin ikinci alt ögesi olan “İçecekler” başlığı incelendiğinde %30 oranıyla “Süt” ve yine %30 oranıyla “Kahve” olduğu belirlenmiştir. Bunların dışında; rakı, şerbet, su ve çay ögelerinin de geçtiği belirlenmiştir. Bu içecekler Türk kültüründe önemli yeri olan içeceklerdir. Bu yönüyle, belirlenen içeceklerin masalarda yer alması yabancılara Türk kültürünün aktarımında Türkçe öğretimi için iyi bir kaynak olabileceği söylenebilir.

“Sosyal Gelenekler” ögesinin üçüncü alt ögesi olan “Kıyafetler, Aksesuarlar” başlığı incelendiğinde %19 oranıyla masalarda en sık geçen ögenin “Elbise” olduğu belirlenmiştir. Bunun dışında Türk kültürünü yansıtan öğelere bakıldığında “Çarık”, “Entari”, “Çoban elbisesi”, “Başörtüsü”, “Ferace”, “Peştamal”, “Kepenek”, Sarık”, “Külah”, “Padişah elbisesi”, “Derviş kıyafeti”, “Kaftan”, “Fes”, “Mesh” gibi birçok kıyafet ve aksesuarın masalarda geçtiği belirlenmiştir. Bu öğeler Türk kültürünün

geçmişten günümüze kadar olan kılık kıyafet değişikliğini yabancılara aktarabilmek için masalların iyi bir kaynak olduğunun göstergesidir.

“Sosyal Gelenekler” ögesinin dördüncü alt ögesi olan “Davranış ve Sohbet Kuralları” başlığı incelendiğinde 2 ögeye rastlanmıştır. Bu ögeler; “Lalanın yedi yerden temenna ederek tepsiyi padişahın önüne bırakması” ve “Yedi yerden temenna edip el pençe divan durulması” ögeleridir. Bu anlamda masallar Türk tarihinde devlet büyüklerine olan saygının düzeyinin yabancılara Türk kültürünün aktarılabilmesinde önemli olduğu söylenebilir.

“Sosyal Gelenekler” ögesinin ilk alt ögesi olan “Yasaklar, Emirler” başlığı incelendiğinde %60 oranıyla masallarda en sık geçen ögenin “Padişahın emri” ögesidir. Onu her biri %20 oranıyla “Ferman” ve “Padişahın mührü” ögelerinin izlediği belirlenmiştir. İncelenen masallarda bu ögelerin geçmesi Türk tarihinin imparatorluk dönemindeki kültürünü yansıtmaları açısından oldukça önemlidir. Dolayısıyla bu masalların yabancılara Türk kültürünün aktarımında etkili olabileceği söylenebilir.

“Sosyal Gelenekler” ögesinin ilk alt ögesi olan “Hediyeler” başlığı incelendiğinde %16 oranıyla masallarda en sık geçen ögenin “Altın” ögesi olduğu belirlenmiştir. Onu her biri %8 oranıyla “Yüzük”, “Altın hamam tası”, “Bahşiş”, “Elmas” olduğu belirlenmiştir. Bunlar dışında; inci, altın nalın, altın tarak, gerdanlık gibi hediyelerin de masallarda geçtiği belirlenmiştir. Türk kültüründeki hediyeleşme anlayışını yabancılara aktarabilmek için masalların iyi bir araç olduğu söylenebilir.

Araştırmada “Geleneksel Davranışlar, Törensel Davranışlar” ögesinin ilk alt ögesi olan “Doğum, Evlilik” başlığı incelendiğinde %10,6 oranıyla masallarda en sık geçen ögenin “Kız vermek” olduğu belirlenmiştir. Bunun dışında; nikâh kıymak, iç güveysi girmek, yüz görümlüğü, telli duvaklı gelin, lohusa, çeyiz, kız almak, kız istemek, düğün evi, sağdıç, görücü gelmek gibi ögelerin masallarda geçtiği belirlenmiştir. Masallarda belirlenen bu ögeler Türk kültürünün gelenek, görenek, örf ve âdetlerini yansıtan ögelerdir. Bu nedenle yabancılara Türk kültürünün aktarımı sırasında Türkçe öğretiminde masalların önemli bir kaynak olabileceği söylenebilir.

“Geleneksel Davranışlar, Törensel Davranışlar” ögesinin ikinci alt ögesi olan “Vefat” başlığı incelendiğinde %35,71 oranıyla masallarda en sık geçen ögenin “Tabut” ögesi olduğu belirlenmiştir. Bunun dışında; teneşir, kefen, musalla, mezar taşı ögelerinin geçtiği belirlenmiştir. İncelenen masallarda geçen bu ögeler Türk kültüründe cenaze törenlerinden izler taşımaktadır. Bu nedenle yabancılara Türk kültürünün aktarımı sırasında Türkçe öğretiminde masalların önemli bir kaynak olabileceği söylenebilir.

“Geleneksel Davranışlar, Törensel Davranışlar” ögesinin üçüncü alt ögesi olan “Tören, Festival ve Kutlamalar” başlığı incelendiğinde %48 oranıyla masallarda en sık geçen ögenin “Kırk gün kırk gece düğün yapmak” olduğu belirlenmiştir. Bunun dışında; düğün yapmak, bayram etmek, çalgı çalarak kutlama yapmak, şenlik, panayır gibi ögelerin de masallarda geçtiği belirlenmiştir. Masallarda geçen bu ögeler Türk kültüründe törensel davranışların ön plana çıktığını gösterirken, geleneksel festivallerde Türk kültürünü yansıtan Hacivat ve Karagöz gibi ögelerin masallarda yer almaması eksiklik olduğunun göstergesidir. Bu yönüyle yabancılara Türk kültürünün aktarımı sırasında Türkçe öğretiminde masalların kısmen etkili bir kaynak olabileceği söylenebilir.

“Geleneksel Davranışlar, Törensel Davranışlar” ögesinin üçüncü alt ögesi olan “Dini ananeler” başlığı incelendiğinde her biri %12,5 oranıyla “Kurban kesmek” ve “Cenaze kaldırmak” ögeleri olduğu belirlenmiştir. Bunların dışında; ölümler için yemek yapıp başka kişilere ikram etmek, fetva, helalleşmek, hacca gitmek, ölü yıkayıp gömmek gibi ögelerin masallarda geçtiği belirlenmiştir. Bu ögeler Türklerin dini inanışlarını yansıtan dini ananeleridir. Bu nedenle yabancılara Türk kültürünün aktarımı sırasında Türkçe öğretiminde masalların etkili bir araç olabileceği söylenebilir.

Çalışmada belirlenen araştırma sorularından ilki “Masallar; içerik bakımından hangi kültürel ögeleri kapsamaktadır?” sorusudur. Bu soru kapsamında masalların içerik bakımından; “Günlük yaşam”, “Kişiler arası ilişkiler”, “Yaşam koşulları”, “Değerler, inançlar, tutum ve davranışlar”, “Sözsüz iletişim-vücut dili”, “Sosyal gelenekler” ve “Geleneksel davranışlar, Törensel davranışlar” kültürel ögelerini

içerdiği belirlenmiştir. Ulaşılan bu sonuç masalların Türk kültürünü yansıtan öğeler ve değerler içerdiğinin göstergesidir.

Çalışmada belirlenen araştırma sorularından ikincisi “Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde masallar kültür aktarımında önemli midir?” sorusudur. Çalışmada incelenen masallarda geçen kültürel öğeler ve değerler Türk kültürünü yansıtan izler taşıdığı belirlenmiştir. Bu nedenle Türk kültürünün aktarımı sırasında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde masallar önemli bir kaynaktır.

Çalışmada belirlenen araştırma sorularından üçüncüsü “Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde masallar kültürel aktarımda yeterli kapasiteye sahip midir?” sorusudur. Bu soru kapsamında çalışmada incelenen masallarda 1307 kültürel öğe olduğu belirlenmiştir. Ulaşılan bu sonuç yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde masalların kültürel aktarımda tek başına yeterli olmadığı farklı kaynaklarla desteklenmesi gerekli görülmüştür.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde masallarda yer alan kültürel öğelerin kültür aktarımında önemli bir kaynak olduğu sonucuna ulaştığımız çalışmamızla ilgili olarak literatür incelendiğinde çalışmamızla benzerlik gösteren ve bizim bulgularımızı destekleyen çalışmaların bulunduğu görülmüştür.

Pehlivan (2007) çalışmasında; çalışmasında dil ile kültür değerleri arasında ayrılmaz bir ilişki bulunduğu, masalların önemli bir kültürel aktarım işlevi gördüğünü tespit etmiştir. Bölükbaş ve Keskin (2010) de çalışmalarında yabancı dil olarak Türkçe derslerinde kültür aktarımının önemli araçlarından biri olan metinler yoluyla öğrencilerin yeni düşünüş şekilleriyle, yaşam tarzlarıyla karşılaşmaları; kendi kültürleri ile Türk kültürünü karşılaştırarak Türk kültürüne karşı hoşgörüleri yaklaştırmayı öğrenmelerini sağlayacak etkinliklere yer verilmesi gerektiği sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca kültürel değerlerin yabancı dilin öğrenilmesinde büyük katkı sağlayacağını belirtmişlerdir. Bizim çalışmamızla benzer doğrultuda olduğu görülmektedir.

Çangal (2012)’ın “Bana Kara Diyen Dilber” türküsünü yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde türkülerin kullanımı açısından incelemiştir. Çangal; türkülerin kültür taşıyıcısı özelliği ile yabancılara Türkçe öğretimi sürecini

zenginleştirebileceği, türkülerin kültürel öğelerin aktarımında orta ve ileri düzeylerde kullanılabileceği sonucuna ulaşmıştır.

Okur ve Keskin (2013)'in yapmış oldukları çalışmada; dil öğretiminin kültürlerarası karşılaşma alanı olduğu varsayımıyla hareket edilerek yabancılara Türkçe öğretiminde yararlanılan ve aynı zamanda kültür aktarımının en önemli unsurlarından birisi olan ders kitaplarının dil öğretim sürecindeki yeri ve önemi irdelemişlerdir. Sonuç olarak inceledikleri ders kitapları çerçevesinde yeterli düzeyde kültür öğesinin bulunmadığını belirlemişlerdir.

Masalların bir kültür aktarıcısı olarak yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde kullanılması gerekliliği sonucuna vardığımız çalışmamızı destekleyen bir başka çalışma da; Özdemir (2013)'in “Dil-Kültür İlişkisi: Folklor Ürünlerinin Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yeri ve İşlevi” adlı makalesidir. Çalışmada; folklor ürünlerinin kültürel öğeleri taşıyıcı rol üstlendiklerini, bu bağlamda; eğitim, toplumsal kültürü yansıtmaya ve kültürel değerleri nesilden nesile aktarmadaki önemini ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimine katkısının gösterilmesi bakımından bizim çalışmamızla benzer doğrultudadır.

Ayhan ve Arslan (2014) masalların yabancılara Türkçe öğretiminde dilsel ve kişisel becerilerin gelişimine etkilerini tespit etmeye yönelik yapmış oldukları çalışmalarında, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde masalların dil öğrenenlerin motivasyonlarının sağlanmasında, kültür aktarımında ve dilsel becerilerin gelişiminde oldukça önemli bir rol oynadıkları sonucunu ortaya koymuşlardır.

Özdin (2020) Türk masallarının yabancılara Türkçe öğretiminde okuma metni olarak uyarlaması üzerine yapmış olduğu tez çalışmasında, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin Türk dilini öğrenirken aynı zamanda Türk toplumunu ve Türk kültürünü tanıdıklarını ve bu nedenle masalların dil öğretiminde etkili olmasının yanı sıra kültürel aktarımın sağlanmasında da önemli bir kaynak olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Korkmaz (2020) Türkiye’de Kazak Çocuk Masallarının Türkçe öğretiminde kullanımı ve faydalarını belirlemek amacıyla yapmış olduğu tez çalışmasında, dil öğretiminde masalların önemli etkisi olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bunun yanı sıra

masalların Türkçe öğrenen öğrencilere değerler eğitimi verirken ve belirsiz geçmiş zamanı öğretirken de önemli rol oynadığını tespit etmiştir.

Ünsal (2020); “Keloğlan” çizgi filmindeki ortaya çıkan kültürel unsurların yabancılara Türkçe öğretimi esnasında nasıl bir katkı sağladığı ile ilgili görüşler belirtmektedir. Sonuçta; çizgi filmin kültürel unsurları barındırdığı tespit edilmiş ve Türkçeyi yabancı dil olarak öğretirken Keloğlan çizgi filminin kültür aktarımında kullanılabileceği saptanmıştır.

Türkay Yavuzer (2020) araştırmasında Türk Halk Müziği Sözlü Eserler Antolojisi ve Türk Halk Müziğinden Seçmeler kitaplarında mevcut türküleri, Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi’nde yer alan sosyokültürel unsurlar kapsamında incelemiştir. Sonuç olarak türkülerin yabancılara Türkçe öğretiminde kültürel aktarım açısından yeterliliği ve kullanılabilirliği saptanmıştır.

Sekitmen (2021), yabancılara Türkçe öğretiminde halk anlatılarından yararlanılması konusunda yaptığı çalışmada; ders ortamında yalnızca hedef dilin gramerinin verilmesi ile eksik bir dil öğretiminin gerçekleşeceğini vurgulamıştır.

Bayraktar Özen (2022) Anadolu Masallarının Türkçe öğretiminde kullanımının doküman analizi yöntemiyle incelemeyi amaçladığı tez çalışmasında, dil öğretiminin masallar üzerinden daha kalıcı öğrenmelerle gerçekleştirilebileceği sonucuna ulaşmıştır. Bunun yanı sıra masalların dil öğretimine paralel olarak kültür aktarımında da önemli bir rolü olduğunu belirlemiştir.

Yılmaz (2022), “Rafadan Tayfa” adlı çizgi filmin içerisinde bulunan kültürel unsurların Türkçe öğretiminde kullanılması ile ilgili bir araştırma yapmıştır. Sonuç olarak; çizgi film içerisinde birçok kültürel unsurun yüksek oranda bulunduğunu tespit edilmiştir.

Toplumlari bir arada tutan ve sürekliliğini sağlayan en önemli olgu olan kültürel öğeler; toplumların tanınmasında ve tanıtılmasında önemli unsurlardır. Bu bağlamda kültür aktarımının yabancılara dil öğretiminde önemini vurgulayan bu çalışmada; araştırma örneklemini oluşturan 48 masalda 1307 adet kültürel öge tespit edilmiştir. Bu öğeler, CEFR Metni’nde yer alan sosyokültürel öğelerin sınıflandırıldığı tablo baz alınarak 7 başlık altında kategorilere ayrılmıştır. Sonuç

olarak dil ve kültürün ayrılmaz bir bütün olduğu, birbirlerinden ayrı düşünülmemeyeceği, aynı şekilde dil öğretiminde kültürel öğelerin yer alması gerektiği, masalların Türk kültürünü büyük ölçüde yansıtmaları bakımından zengin öğeleri bünyesinde barındırdığı, masalların Türk kültürünün aktarımında etkili olacağı ve yabancılara Türkçe öğretiminde dilin daha sağlıklı öğrenilebilmesi için hedef dilin kültürünün de verilmesi gerekliliği bağlamında masallardan faydalanılabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

5.1. ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen bulgular sonucunda öneriler şu şekildedir:

- Yabancılara Türkçe öğretimi sürecinde kullanılmak üzere Türk Halk edebiyatında yer alan farklı masal kitapları incelenip seviyeye göre uyarlanması yapılabilir.
- Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarında/materyallerinde halk edebiyatımıza ait özellikle masal örnekleri daha fazla kullanılabilir. Çünkü dil öğretimi sadece dilin yapısını öğretmek olmayıp o dile ait kültürün de aktarılmasını sağlamaktır.
- Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak halk edebiyatına ait ürünler kullanıldığında, bu ürünlerde yer alan yöresel kullanımlar ana duyguyu kaybetmeyecek bir şekilde günümüz Türkçesiyle değiştirilmelidir.
- Türk kültürünün özünü oluşturan halk edebiyatı eserleri Türkçe öğrenmek isteyen yabancıların Türk kültürünü daha iyi özümsemelerini sağlayacağından daha fazla yer verilmelidir.
- Yabancılara Türkçe öğretiminde kültür aktarılmasının amaçlanması önem arz etmekle birlikte bu kültürün en uygun şekilde aktarılması da çok önemlidir. Çünkü Türkçeyi öğrenmek isteyen yabancıların ilgi ve ihtiyaçları baz alınarak öğretim yapılmalıdır.
- Pertev Naili Boratav'ın diğer kitapları farklı kültür sınıflamalarına göre incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Açık, F.** (2013), *Dil Politikaları Bağlamında Türkçenin Öğretimi: Yabancılar Türkçe Öğretimi El Kitabı*, Ankara: Grafiker Yayınlar
- Aksan, D.** (2009). *Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Alptekin, A. B.** (2002). *Taşeli masalları*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Altınörs, A.** (2016). *50 soruda dil felsefesi*. İstanbul: Ezgi Matbaacılık.
- Alyılmaz, S.** (2008). Öğretmen adaylarına göre görgü kurallarına aykırı davranışlar. *İzvestiya*, 1(2), 136-142.
- Arıcı, A. F.** (2001). *İlköğretim Üçüncü Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Masalların Öğrenci Eğitimine Katkıları*. (Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Arıcı, A. F.** (2012). *Masalın Sesi*. 2.b. Ankara: Pegem Akademi.
- Arslan, A. ve Coşkun A.** (2012). Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı: Türkiye ve Dünyada Neler Oluyor?. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.12, 20. Yıl, Özel Sayı, s. 1-19.
- Ayhan, M. S. ve Arslan, M.** (2014). Edebî metin olarak masalların yabancılar Türkçe öğretiminde dilsel ve kişisel becerilerin gelişimine etkisi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 543-559.
- Ayverdi, İ.** (2011). *Misalli büyük Türkçe sözlük*, C: 3, İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı.
- Bada, E.** (2000). Culture in ELT. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6, 100-110.
- Barın, E.** (2004). Yabancılar Türkçe Öğretiminde ilkeler. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 1.
- Barın, E.** (2010). Yabancılar Türkçe öğretimi amacıyla yazılan" ecnebilere mahsus" elifba kitabı üzerine. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 15(27). 121-136.
- Bayhan, V.** (2016). Sosyal bilimlerde “objektiflik” efsanesi. *Mukaddime*, 7(2), 217-242.
- Bayraktar Özen, C.** (2022). *Anadolu masalları ve bu masalların Türkçe öğretimindeki yeri üzerine bir inceleme*. (Yüksek Lisans Tezi), Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siirt.
- Bayyurt, Y.** (2011). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültür kavramı ve sınıf ortamına yansımaları. D. Yaylı ve Y. Bayyurt (Editörler) *Yabancılar Türkçe Öğretimi Politika yöntem ve beceriler içinde* (s. 29-42). Ankara: Anı Yayıncılık.

- Bıçer, N.** (2012). Hunlardan günümüze yabancılara Türkçe öğretimi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 1(4), 107-133.
- Boratav, P. N.** (1982). *Folklor ve edebiyat*. İstanbul: Adam Yayıncılık.
- Boratav, P. N.** (1987). *Masal. çocuk edebiyatı yılığı*. (Yay. Haz. M. Ruhi Şirin). İstanbul: Gökyüzü Yayınları.
- Boratav, P. N.** (1995). *100 soruda Türk halk edebiyatı*. İstanbul: Gerçek Yayınları.
- Boratav, P.N.** (2011). *Halk edebiyatı dersleri*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları,
- Boratav, P.N.** (2014). *100 soruda Türk halk edebiyatı*. 2.b., Ankara: BilgeSu Yayıncılık.
- Boratav, P.N.** (2017). *Az gittik uz gittik*. 16.b., Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Boylu, E.** (2014). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen temel seviyedeki İranlı öğrencilerin yazma problemleri. *Journal of World of Turks*, 6(2), 335-349.
- Bölükbaş, F. ve Keskin, F.** (2010). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metinlerin Kültür Aktarımındaki İşlevi. *Turkish Studies*. 5(4).
- Börekçi, M.** (2009). *Türkiye Türkçesinde yapı ve işlev bakımından sözcükler*. Erzurum: Eser Ofset Matbaacılık.
- Büyükkız, K. ve Hasırcı, S.** (2013). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde sözcük öğretimi üzerine bir değerlendirme. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(21), 145-155.
- Byram, M. & Morgan, C.** (1994). *Teaching and learning language and culture*. Clevedon: Multilingual Matters Ltd
- Byram, R. & Risager, K.** (1999). *Language teachers. Politics And Culture*. London: Clevedon Press.
- Ciccarelli, A.** (1996). Teaching culture through language: suggestions for the Italian language class. *Italica*, 73(4), 563-576.
- Clément, R., Dörnyei, Z., & Noels, K.** (1994). *Motivation, self-confidence and group cohesion in the foreign language classroom*. Language Learning, 28 (1), 55-68.
- Çakmak, C.** (2014). Yabancılara Türkçe öğretiminin tarihçesine genel bir bakış denemesi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(4), 167-182.
- Çangal, Ö.** (2012). Yabancılara Türkçe öğretiminde kültür taşıyıcısı olarak türküler. *Gazi Üniversitesi Türkçe Araştırmaları Akademik Öğrenci Dergisi*, 2(2), 9-20
- Çelik, H.** (2018). *Müzik destekli öğretim yönteminin yedinci sınıf Türkçe dersi milli kültür temasının öğretimine etkisi barış manço şarkıları örneği* (Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

- Demir, A. ve Açık, F.** (2011). Türkçenin yabancı dil olarak ğretiminde kültürlerarası yaklaşımlar ve seçilecek metinlerde bulunması gereken zellikler. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi (TÜBAR)*, 30, 51-72.
- Deniz, K. ve Uysal B.** (2010). “Avrupa Dilleri ğretimi Ortak ereve Metni ve Yurt Dışındaki Türk ocukları İçin Türkçe ve Türk Kültürü ğretim Programı”. *TÜBAR-XXVII*, s. 239-261.
- Doytcheva, M.** (2013). *okkltrllk* (T. Akıncılar Onmuştı, ev.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Durmuştı, M.** (2013), *Dil ğretiminin Erken Dönemleri ve Dil Bilgisi eviri Yöntemi (Grammar Translation Method)*, Ankara: Grafiker Yayınları
- Er, O.** (2015). *Yabancılarla Türkçe ğretimi uygulamalarının kültürel farkındalık oluşturma açısından incelenmesi* (Doktora tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Ergin, M.** (2013). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Yayın/Tanıtım.
- Erdil, M.** (2017). Türkçe okutmanlarının yabancı ğrencilerin Türkçe yazma becerisine karştı öznel algıları. *Turkish Studies*, 12(28), 281 – 306.
- Gazali.** (2007). *İhyâu Ulumi”d – Din C. III*. (M. A. Müftüoğlu, ev.). İstanbul: Vefa Yayınları.
- Gencan, T.** (2007). *Dil bilgisi*. Ankara: Tek Ağaç Eylül Yayıncılık.
- Göçer , A., Tabak , G., ve Coştıun, A.** (2012). *Türkçenin yabancı dil olarak ğretimi kaynakçası*. Ankara: TÜBAR.
- Güleryüz, H.** (2003). *Yaratıcı ocuk edebiyatı*. 2.b., Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Gün, M. ve Şimştık, R.** (2019). Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde kültürlerarasılık. İçinde Mehmet Nuri Kardaştı (editör). *Türkçenin yabancı dil olarak ğretimi*, (s. 277-289), Ankara: Pegem Akademi.
- Günay, U.** (1998). Masal. İçinde *Türk Dünyası El Kitabı*. (s. 425-438). 3. Cilt Seri: I Sayı: A. 31/I Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları: 158
- Günay, V. D.** (2016). Kltrbilime giriştı- dil, kültür ve tesi. İstanbul: Papatya Bilim.
- Güngör, E.** (2019). *Kültür değışmesi ve milliyetçilik*. İstanbul: Yer-Su Yayıncılık.
- Gürel, Z., Temizyürek, F. ve Şahbaz, N. K.** (2007). *ocuk edebiyatı*. Ankara: nc Kitap Yayıncılık.
- Güzel, A. ve Torun, A.** (2015). *Türk halk edebiyatı el kitabı*. Ankara: Akçağ.
- Güzel, A., ve Barın, E.** (2020). *Yabancı dil olarak Türkçe ğretimi*. Ankara: Akçağ Basım Yayım.
- Hanbay, O.** (2013). *ocuklara dil ğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Huber, E.** (2008). *Dilbilime giriştı*. İstanbul: Multilingual Yabancı Dil Yayınları.

- İmer, K., Kocaman, A. ve Özsoy, A. S.** (2019). *Dilbilim Sözlüğü*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- İşcan, A.** (2014), *Yabancı Dil Öğretimi ve Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminin Tarihçesi*, Ankara: Pegem Akademi.
- İşcan, A., ve Yassıtaş, T.** (2018). Yedi iklim Türkçe öğretim seti örneği (B1-B2 düzeyi). *İstanbul Aydın Üniversitesi Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 3(1), 47-66.
- İşeri, K.** (1996). Dilin Kazanımı ve Yabancı Dil Öğretimi. *Dil Dergisi*, 43, 21- 27.
- Jiang, W.** (2001). Handling culture bumps. *ELT Journal*, 55(4), 382-390.
- Jin, Lixian ve Martin Cortazzi.** (1998). *Language learning in intercultural perspective- approaches through drama and ethnography*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kaplan, M.** (2005); *Kültür ve dil*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Kaplan, M.** (2021). *Kültür ve dil*. 39.b. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Karakuş, N. ve Deniz, B.** (2019). Türk ve Alman masallarında yer alan iletilerin kişisel gelişime katkı sağlayıcılık yönünden karşılaştırılması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 8(3), 1666-1686
- Karasar, N.** (2006). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kardaş, S.** (2020). *Bitlis halk masallarının çocuğa uygunluğu ve değerler eğitime katkısı üzerine bir inceleme*. (Yüksek Lisans Tezi). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Kayaokay, İ.** (2019). Türk masal araştırmacılığında yüz yıllık bir muamma: Bir “Hanım” olduğu sanılan “Kd” Müstear adı kime aittir?. *Hikmet-Akademik Edebiyat Dergisi* (Online), 10, 304-317.
- Kıbrıs, İ.** (2010). *Çocuk edebiyatı*. 4.b., Ankara: Kök Yayıncılık
- Koçer, Ö.** (2013). Program geliştirmenin ilk basamağı: yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ihtiyaç ve durum analizi. *Eğitim ve Bilim*. 38(169), 159-174.
- Kongar, E.** (2017). *Kültür üzerine*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Korkmaz, G.** (2020). *Kazak çocuk masallarında kullanılan motifler ve masaların Türkçe öğretimine faydaları*. (Yüksek Lisans Tezi), Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Karabük.
- Kramsch, C.** (1993). *Context and culture in language teaching*. Oxford: Oxford University Press.
- Kula, O. B.** (2012). *Almanya'da Türk kültürü çok-Kültürlülük ve kültürlerarası eğitim*. (A. Keskin, çev.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Memiş, M. R.** (2016). Yabancı dil öğretiminde eğitim ortamı ve kültür aktarımı. *Journal of Turkish Studies*, 11, 605-616.

- Mirici İ. H.** (2015). “Yabancı Dil Öğretmeni Yetiştirmede Avrupa Politikaları ve Uygulamalar”. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)*, 30(4), s. 42-51.
- Oğuzkan, A. F.** (2013). *Çocuk edebiyatı*. 10.b., Ankara: Anı Yayıncılık.
- Okur, A. ve Keskin, F.** (2013). Yabancılar Türkçe öğretiminde kültürel öğelerin aktarımı: İstanbul yabancılar için Türkçe öğretim seti örneği. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6, 1619-1640.
- Özbay, M.** (2002). Kültür aktarımı açısından Türkçe öğretimi. *Türk Dili*, 602, 112-120.
- Özdemir, C.** (2013). Dil-kültür ilişkisi: folklor ürünlerinin Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yeri ve işlevi. *Millî Folklor Dergisi* 25(97). 157-166)
- Özdin, A.** (2020). *Türk masallarının yabancılar Türkçe öğretiminde okuma metni olarak uyarlanması*. (Yüksek Lisans Tezi), Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Özen, Y. ve Gül, A.** (2007). Sosyal ve eğitim bilimleri araştırmalarında evren ve örneklem sorunu. *KKEFD*, 15, 394-422.
- Özışık, C.** (2004). *Yabancı dil öğretiminde kültürel farkındalık: New Headway ders kitaplarının kültür aktarımı açısından incelenmesi ve değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Parekh, B.** (2002). *Çokkültürlülüğü yeniden düşünmek*. 2.b., Ankara: Phonix Yayınevi.
- Pehlivan, F.** (2007). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültürlerarası etkileşim odaklı yaklaşım uyarınca metin çalışmaları*. (Yüksek Lisans Tezi), İ.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Polat, T.** (1990). Kültürlerarası bildirişimde etkin bir süreç: yabancı dilde okuma-anlama. *Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi*, VII, 69-90.
- Sakaoğlu, S.** (2002). *Gümüşhane ve Bayburt masalları*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Sakaoğlu, S.** (2012). *Masal araştırmaları*. Ankara: Akçağ.
- Saltık, O.** (2016). *Derlenmiş masallar ile kurgulanmış masalların çocuğa göreliği*. (Doktora tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Samovar, A.L., Porter, E.R. & McDaniel. R.E.** (2010). *Intercultural communication: A Reader*. 12.b. Boston: Wadsworth.
- Sarı, H.** (2021). *Yabancılar Türkçe öğretiminde Türk ninnilerinin değerler aktarımında kullanımı*. (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Sarıyüce, L.** (2009). Masalların çocuk edebiyatında kullanımı. *Çoluk Çocuk Dergisi*, 87, 41-44.

- Sekitmen, R.** (2021). *Kültürel aktarım bağlamında yabancılara Türkçe öğretiminde halk anlatılarından yararlanma.* (Yüksek Lisans Tezi). Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antakya.
- Senek, S.** (2018). *Aytül Akal'ın masallarının değerler eğitimi açısından incelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Şentürk, L.** (2013). *Örnek vaazlar II.* 3.b. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Tapan, N.** (1990). Yabancı dil olarak Almanca öğretiminde kültür bağlamının değerlendirilmesi. *Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 7. 55-68.
- TELC.** (2013). *Diller için Avrupa ortak öneriler çerçevesi.* Frankfurt/Main.
- Tomalin, B. & Stempleski, S.** (1993). *Cultural awareness.* Oxford: Oxford University Press.
- Topçu, N.** (1998). *Kültür ve medeniyet.* 2.b. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Turhan, M.** (2021). *Kültür değişimleri.* 6.b. Ankara: Altınordu Yayınları.
- Tüm, G.** (2013). "The Common European Framework Of Reference And Turkish Language Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Programı ve Türkçe". *The Journal of Academic Social Science Studies, International Journal of Social Science*, 6(2), s. 917-934.
- Türk Dil Kurumu.** (2011). *Türkçe sözlük.* 11.b., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Türk Maarif Vakfı.** (2020). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi programı.* Ankara: Türk Maarif Vakfı Yayınları.
- Türkay Yavuzel, S.** (2020). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültürel aktarım açısından türkülerin önemi.* (Yüksek Lisans Tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Uygur, N.** (2013). *Kültür kuramı.* İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Uysal, B.** (2009). *Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni doğrultusunda türkçe öğretimi programları ve örnek kitapların değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi), Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Bolu.
- Uysal, B.** (2019). *Yabancı dil öğretimi yaklaşımları, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi* (s. 24-39). Ankara: Pegem Akademi.
- Ülker, N.** (2007). *Hitit ders kitapları örneğinde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültürel aktarımı sürecine çözümleyici ve değerlendirci bir bakış.* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ünsal, S. B.** (2020). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde "Keloğlan" çizgi filminin kültürel etkileşim ögesi olarak incelenmesi.* (Yüksek Lisans

- Tezi). Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Vermeer, H.J.** (2007). *Çeviride Skopos kuramı* (A. H. Konar ve A.N. Akbulut, çev.). İstanbul: İş Bankası.
- Yavuz, M. H.** (2002). *Masallar ve eğitimsel işlevleri*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H.** (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* 8.b., Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yılmaz, B. B.** (2022). *Yabancılar Kültür Aktarımı Açısından B1-B2,C1-C2 Düzeyinde İstanbul Üniversitesi Kaynaklarının Değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Yılmaz, O.** (2022). *Rafadan tayfa çizgi filmindeki kültürel unsurların Türkçe öğretimi açısından incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yiğiter, K.** (2015). Günümüzde Yabancı Dil Öğretimi. *On dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (0), 11-14.
- Yücel, F.** (2005). Dil Edinimi ve Masal Dili. *Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (12), 105-115.
- Yücel M. S.** (2006). Avrupa Ortak Başvuru Metni - Avrupa Dil Portföyü Eleştirel Bir Yaklaşım. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 8, S. 1, s. 110-122.